

การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์
และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์
ของ
ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิยมาศ วรรณพยันต์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์
และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์
ของ
ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิยมาศ วรรณพยันต์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
พฤษภาคม 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ
วรรณพันธ์ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผศ.ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล)

กรรมการ

(ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

(รศ.ดร.ชูทอง กว่างสวาสดี)

กรรมการ

(กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

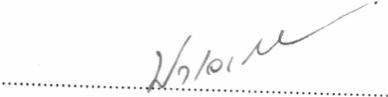

(ผศ.ดร.ยุพาศรี ไพรวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(รศ.ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 14 เดือนพ.ค. พ.ศ. 2557

ประกาศศุภณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวาสดี กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตลอด ให้กำลังใจตลอดจนดูแลเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจนทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช อาจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุธยาตร์ และอาจารย์ ดร.ปิยธิดา ปัญญา ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่การสร้างและปรับปรุงแบบเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความกรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ที่ กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

คุณค่าแห่งความสำเร็จครั้งนี้ ขอมอบบูชาแด่ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งมีพระคุณอันยิ่งใหญ่และเป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัย และขอมอบบูชาต่อพระคุณของครู อาจารย์ ที่ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งเสมอมา

เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์

ชื่อเรื่อง	การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้วิจัย	ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ วรรณพยนต์
กรรมการควบคุม	อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวาสดี
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

การมีคุณลักษณะด้านจิตของบุคคลตามกรอบแนวคิดการดเนอร์ ที่เหมาะสมจะส่งผลให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า กระตุ้นให้ใช้การคิดเพื่อปรับตัว สามารถถ่ายทอดและเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนและสร้างสรรค์องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ นำไปกำหนดแนวทางแก้ปัญหาให้บรรลุความสำเร็จ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี และ (2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรคและจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มที่มีเพศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 10 สาขา รวม 334 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ครอบคลุมทักษะ 5 ด้าน และแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตของนิสิต ครอบคลุมจิต 3 ด้าน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมุติฐานด้วย t-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพบว่า

1.1 นิสิตปริญญาตรีมีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของจิตรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จิตแห่งการเคารพ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค ($\bar{x} = 4.36, 4.14$ และ 4.09 ตามลำดับ)

1.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค และจิตแห่งการเคารพ โดยรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตามกลุ่มนิสิตเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ และกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ พบว่า

1.2.1 นิสิตปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$ และ 4.19 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค ตามลำดับ

1.2.2 นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงและต่ำ มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$ และ 4.24 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับ

1.2.3 นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18, 4.21, 4.25, 4.07$ และ 4.21 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มที่มีเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกัน พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีจิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ทั้งรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มนิสิตที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกันมีจิตทั้งรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยสรุป นิสิตระดับปริญญาตรีมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพอยู่ในระดับมาก รวมทั้งมีทักษะการสร้างสัมพันธภาพรายด้านค่อนข้างสูง และเห็นว่า นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูงจะมีคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวมในระดับสูง ดังนั้น ทักษะการสร้างสัมพันธภาพของบุคคลจะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของจิตทั้งสามด้านด้วย และคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และคุณลักษณะของจิตแต่ละด้านของนิสิตในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

TITLE A Comparison of Synthesizing, Creating and Respectful Minds of Undergraduate Students, Faculty of Education, Mahasarakham University

AUTHOR Acting Sub Lt. Naidniyamart Wannapayun

ADVISORS Dr. Araya Piyakul and Assoc. Prof. Dr. Toopthong Kuasawasdi

DEGREE M.Ed. **MAJOR** Educational Psychology and Counseling

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2014

ABSTRACT

Those persons who had appropriate characteristics of minds within Gardner's approach were influenced in enhancing their life valuably, encouraging persons adjusted themselves thoughtfully, had capabilities to transfer and connect their experiences to take transforming and creating useful knowledge in problem solving successfully. The purposes of this study were 1) to study of Synthetic Mind, Creative Mind, and Respectful Mind of Undergraduate Students in Faculty of Education, and 2) to compare Synthetic Mind, Creative Mind, and Respectful Mind of Undergraduate Students, between groups of different genders, high and low academic achievement, and groups of different interpersonal skills. The sample used in this study consisted of 334 undergraduate students, from 10 major disciplines, were obtained using Stratified random sampling technique. The instruments used for this study comprised of the scales of five aspects on interpersonal skills, and the scales of three characteristics of minds, with 5 point scales for each item. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent – Sample) and F-test (One-way ANOVA) were employed for testing hypotheses.

The results of the study were as follows :

1. The findings of studying for characteristics of synthetic mind, creative mind, and respectful mind of undergraduate students in Faculty of Education, Mahasarakham University were;

1.1 The undergraduate students had characteristics of mind with a total aspects, at a high level ($\bar{x} = 4.20$), and classified orderly in each aspect from high to low were respectful mind, synthetic mind, and creative mind ($\bar{x} = 4.36, 4.14$ and 4.09 respectively).

1.2 The results of studying for characteristics of synthetic mind, creative mind, and respectful mind with a total and in each aspect, in cases of classifying by gender, level of high and low academic achievement and level of high, average and low interpersonal skills were;

1.2.1 The undergraduate students in each group of male and female had a total mind at a high level ($\bar{x} = 4.20$ and 4.19 respectively), and both of male and female students had characteristics of mind in each aspects similarly at a high level, and found that they had a respectful mind higher than synthetic mind, and creative mind respectively.

1.2.2 The undergraduate students in each group of high and low level of academic achievement had a total mind at a high level ($\bar{x} = 4.19$ and 4.24 respectively), and both of high and low achievement students had characteristics of mind in each aspects similarly at a high level, and found that they had a respectful mind higher than synthetic mind, and creative mind respectively.

1.2.3 The undergraduate students in each group of interpersonal skills, classified by communicating skill, team working skill, peer leadership skill, adapting skill, and other supporting skill, had a total mind at a high level ($\bar{x} = 4.18, 4.21, 4.25, 4.07$ and 4.21 respectively), and each group of different interpersonal skill students had characteristics of mind in each aspects similarly at a high level, and found that they had a respectful mind higher than synthetic mind, and creative mind respectively.

2. The results on comparison of characteristics of synthetic mind, creative mind, and respectful mind with a total and in each aspect, between groups of male and female students, and groups of high and low achievement students had no difference mind with a total and each aspect between two groups, those classified by gender and achievement. But groups of students classified by different interpersonal skills showed the difference of mind with a total and in each aspect, at .01 level of significance.

In conclusion, groups of undergraduate students had characteristics of synthetic mind, creative mind, and respectful mind at a high level, and also had interpersonal skills in each aspect at a high level. Beyond the students, who had a high interpersonal skills could affect in a high total and each aspect of mind. Therefore, the interpersonal skills in each person revealed associatively with each aspect of mind, and faculty of education should take the prominent promoting and developing of interpersonal skills and character of minds those concerned with the students more successful.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
สมมุติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	8
บริบทของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	14
แนวคิด 5 จิตคิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future)	20
จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind)	24
จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind)	29
จิตแห่งการเคารพ (Respectful Minds)	32
เพศ	36
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	37
ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
งานวิจัยในประเทศ	55
งานวิจัยต่างประเทศ	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย	82
สมมติฐานของการวิจัย	82
สรุปผล	82
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	102
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ	108
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อ	116
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย	128

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ รายด้านและโดยรวม	71
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศของนิสิต	72
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนิสิต	72
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามทักษะ การสร้างสัมพันธภาพของนิสิต	74
6	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชาย และหญิง	76
7	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนิสิต ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน	77
8	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนิสิตที่มีทักษะ การสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกัน	78
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตรายด้านและโดยรวมของนิสิต ที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ	79
10	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตแห่งการสังเคราะห์ของนิสิต ที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ	80
11	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตแห่งการสร้างสรรค์ของนิสิต ที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ	80
12	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตแห่งการเคารพของนิสิต ที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ	81
13	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตโดยรวมของนิสิต ที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ	81
14	ผลการประเมินความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญแบบวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ของนิสิตปริญญาตรี	109
15	ผลการประเมินความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญ แบบวัดคุณลักษณะจิตของ นิสิตปริญญาตรี	111
16	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิตปริญญาตรี รายข้อ	117

17	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี รายชื่อ	119
----	---	-----

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 องค์ประกอบของความสัมพันธ์ในตัวบุคคล	41
---	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสถานการณ์ของสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากผลของปัจจัยภายในและภายนอกประเทศเกิดการขาดความสมดุลในกระบวนการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตของประเทศไทยทั้งด้านสังคมวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าโลกยุคการสื่อสารอย่างไร้พรมแดนในปัจจุบัน นอกจากจะนำมาซึ่งข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศแล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่น่ามาสู่ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม ที่ขาดความตระหนักของการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงดังนั้น การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุคใหม่หรือยุคโลกาภิวัตน์นี้ได้อย่างปกติสุข บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้ ความคิด และทักษะที่สำคัญสำหรับการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ด้านวงการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคุณภาพในการผลิตบัณฑิตที่สามารถพัฒนาตนเอง ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมาตรฐานการอุดมศึกษาด้านคุณภาพบัณฑิต กำหนดว่า “บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก” (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2553 : 1) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์คณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงมีการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ สำหรับบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่างๆ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านความรู้ด้านทักษะทางปัญญาด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2553 : 104) ซึ่งกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาเยาวชนไทยควรมุ่งเน้นการพัฒนาเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถพัฒนาตนเองให้เจริญเติบโตสมวัย มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมมั่นคง มีความเคารพ และภาคภูมิใจในตนเองเข้าใจสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและการทำงาน รวมทั้งเคารพสิทธิของผู้อื่นรู้จักคิดไม่มั่งงาย และรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเอง รู้จักปรับเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์และในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะของเยาวชนไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น สอดคล้องกับคุณลักษณะของที่เป็นของบุคคลสำหรับโลกยุคใหม่ หรือในศตวรรษที่ 21 ที่โฮเวิร์ดการ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) นำเสนอที่เรียกว่า “5จิตคิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future)” ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถ ทักษะ และ ทศนคติ 5 ด้าน

ที่จะต้องปลูกฝังให้กับมนุษย์เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ในโลกอนาคตได้อย่างมีความสุขทั้งในการดำเนินชีวิต และหน้าที่การงานนั้นจะต้องสามารถปรับตัวเองให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยจะต้องมีประเภทของจิต (Kinds of Minds) ที่มีความสำคัญและจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยจิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) และจิตแห่งจริยธรรม (Ethical Mind) การ์ดเนอร์ ได้อธิบายไว้ว่าจิต 5 ประการนี้เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องมี เพราะจะช่วยให้บุคคลสามารถรับมือได้ทั้งสิ่งที่คาดหวัง และสิ่งที่ไม่คาดคิด ซึ่งถ้าปราศจากจิต 5 ประการนี้แล้วบุคคลจะตกอยู่ภายใต้อำนาจของพลังที่ตนเองก็ไม่เข้าใจและไม่สามารถควบคุมอะไรได้ (เสาวลักษณ์ อัสวเทววิช และวิรุฐ มาฆะศิริรานนท์. 2551 : 9-13 ; อ้างอิงมาจาก Gardner. 2008) ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีความสนใจในการศึกษาจิต 3 ประการ คือ จิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งความเคารพเนื่องด้วยจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์สัมพันธ์กับการคิดขั้นสูงที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการศึกษาระดับอุดมศึกษาและยังเป็นคุณลักษณะสำคัญด้านกระบวนการทางปัญญาที่บัณฑิตพึงมี สำหรับจิตแห่งการเคารพก็มีความสำคัญเพราะในสภาวะของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสภาวะที่ต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอด จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีช่องว่างเพิ่มมากขึ้นขาดความเคารพซึ่งกันและกัน จึงทำให้จิตดังกล่าวมีความสำคัญต่อวิชาชีพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์พร้อมทั้งยังสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนที่พึงมี

จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) เป็นความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อคัดเลือกประเมินและนำไปสู่การแยกแยะประเด็นหรือองค์ประกอบที่สำคัญแล้วนำมาถักทอเป็นสารสนเทศใหม่ที่มีความหมายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นและเป็นแนวคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ ซึ่งในกรณีที่บุคคลขาดจิตแห่งการสังเคราะห์หรือที่ การ์ดเนอร์ได้กล่าวไว้ว่าจิตแห่งการสังเคราะห์เทียม โดยเป็นลักษณะของการเลือกข้อมูลตามอำเภอใจอย่างสะเปะสะปะ มีการบูรณาการที่ไม่ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบไม่ว่าจะโดยตนเองหรือโดยผู้ทรงความรู้ท่านอื่นๆ มีการบริหารจัดการระเบียบที่ไม่เหมาะสม ขาดการจัดระเบียบความคิด มีการสรุปเรื่องใดๆ ในเชิงที่ยิ่งใหญ่เกินจริง (เสาวลักษณ์ อัสวเทววิช และวิรุฐ มาฆะศิริรานนท์. 2551 : 202 ; อ้างอิงมาจาก Gardner. 2008)

จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) เป็นศักยภาพในการทำความกระจ่างให้กับปัญหาคำถามและปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ถ้าขาดคุณลักษณะตามจิตแห่งการสังเคราะห์จะทำให้ถูกแทนที่ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในระดับปริญญาตรีจึงจะต้องเป็นบุคคลที่มีจิตในการสร้างสรรค์เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมนี้ได้อย่างมีคุณค่าและมีความภาคภูมิใจ เพราะหากเป็นจิตแห่งการสร้างสรรค์เทียมตามที่การ์ดเนอร์ได้กล่าวไว้ จะมีลักษณะของการเสนอนวัตกรรมที่ใช้ความรู้ที่เคยเรียนรู้ไว้นานมาแล้วในแบบที่ผิวเผินเอามากๆ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดที่แปลกใหม่แต่ก็ไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้ที่อยู่ในสาขาวิชานั้นๆ (เสาวลักษณ์ อัสวเทววิช และวิรุฐ มาฆะศิริรานนท์. 2551 : 202 ; อ้างอิงมาจาก Gardner. 2008)

จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) เป็นจิตที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์เป็นจิตที่เกี่ยวข้องกับการอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเคารพและเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มรวมถึงเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดของตนเองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลายของคนในสังคม ถ้าขาดจิตในด้านนี้แล้วจะเป็นบุคคลที่ไม่ควรค่าต่อการเคารพของบุคคลอื่นและยังเป็นภัยต่องานและต่อสาธารณชน ซึ่งลักษณะของบุคคลที่ขาดจิตแห่งความเคารพ จะมีลักษณะที่แสดงออกให้เห็นถึงความอดกลั้นเพียงเล็กน้อย โดยไม่พยายามที่จะทำความเข้าใจหรือสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ให้ความเคารพต่อคนที่มีอำนาจหรือสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น และจะดูหมิ่นเหยียดหยาม ล้อเลียน หรือเพิกเฉยต่อคนที่อ่อนด้อยกว่า จะมีปฏิกริยาตอบกลับต่อกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติที่เฉพาะเจาะจงของเฉพาะคน ถ้าบุคคลมีจิตแห่งความเคารพจะมีความพยายามทำความเข้าใจและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังหรือสถานภาพ รวมทั้งมีการพัฒนาความสามารถในการให้อภัย (เสาวลักษณ์ อัสวเทววิช และวิรุฐ มาพะศิรินันท์. 2551 : 202 ; อ้างอิงมาจาก Gardne. 2008)

ดังที่กล่าวข้างต้น จิตทั้ง 3 ประการมีความสำคัญต่อนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับจิตทั้ง 3 ประการยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ เป็นต้น หากพิจารณาปัจจัยด้านเพศ จะพบว่าเพศหญิงและเพศชายมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาจิตทั้ง 3 ด้านโดยเมื่อมองเป็นรายบุคคลอาจเห็นว่ามีความใกล้เคียงกันมากในด้านการใช้สมองแต่เมื่อมองในภาพรวมของกลุ่มใหญ่อาจเห็นว่ายีนส์และฮอว์โมนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เพศหญิงและชายแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาที่ธรรมชาติของสมองแล้วบุคคลจะสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทการใช้ได้ตามเงื่อนไขประสบการณ์และความคาดหวังของเหตุการณ์ที่เผชิญรวมทั้งความมีอิสระความยืดหยุ่นและโอกาสความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่แต่ละบุคคลเกี่ยวข้อง (Siegel. 2012 : 250-251) ในส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะของจิตและทักษะการสร้างสัมพันธภาพการสื่อสารระหว่างบุคคลจะช่วยสนับสนุนการแบ่งปันความคิดและความรู้สึกมีการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลโดยเฉพาะกรณีที่บุคคลข้อขัดแย้งหรือเงื่อนไขการปฏิบัติงานหรือการดำเนินชีวิตแบบตรงข้ามกันการสื่อสารวิธีการที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่า จิตทั้ง 3 ประการเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะนิสัยของคณะศึกษาศาสตร์ที่จะต้องออกไปสู่สังคมทั้งในวงการการศึกษาและหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน เนื่องจากคณะศึกษาศาสตร์เป็นอีกสถาบันการศึกษาหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตครู บุคลากรทางการศึกษา บัณฑิตทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และบัณฑิตทางด้านจิตวิทยา ซึ่งจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพทางด้านงานบริการ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดด้านการเคารพ รวมถึงเป็นผู้ที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ได้ เคารพผู้อื่นและเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อที่จะได้ออกไปพัฒนาระบบการศึกษาของไทยได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นบุคลากรของสังคมอย่างมีคุณภาพ เป็นบุคคลที่ เก่ง ดี มีความสุข ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา

ซึ่งกรอบมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องมีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ซึ่งนิสิตคณะศึกษาศาสตร์จำเป็นต้องมีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นเพื่อนำไปสู่การมีจิตทั้ง 3 ประการที่สมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์ (2555 : 1-6) กล่าวว่าความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ พัฒนาการทางสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคลพัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบความหมายของชีวิตและสุขภาพจิต ล้วนได้รับผลกระทบจากสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมนุษย์แต่ละคน ถูกหล่อหลอมจากประสบการณ์ให้มีความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จึงต้องอาศัยความเข้าใจถึงปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพที่มีระหว่างกัน เพื่อบุคคลทั้งสองฝ่าย จะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

คุณค่าของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลบุคคลเรียนรู้จักตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จากสัมพันธ์ภาพนี้ บุคคลจะได้รู้จุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเรียนรู้ความเป็นจริงของโลก โดยสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปโดยไม่บิดเบือน มีการยอมรับและเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างที่เป็นจริง ดังนั้นสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล จึงเป็น กุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่ การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง การมีความรู้สึก ว่าชีวิตมีความหมายและมีคุณค่า และการมีความสุขจิตที่ดีและสามารถพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนได้ แต่บุคคลที่ไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ จะรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว เกิดความรู้สึก ว่าชีวิตไร้ความหมาย และนำไปสู่ความรู้สึกซึมเศร้า และท้อแท้ในชีวิต และการมีพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาได้ เช่น พฤติกรรมแยกตัวจากสังคม การติดยาเสพติด เป็นต้นการสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นจะเกิดบรรลุมลได้ ต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคล ในการยอมรับ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น อันได้แก่ การเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารความเข้าใจ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจในการสำรวจจิตทั้ง 3 ประการข้างต้น โดยนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพที่แตกต่างกันจากข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาจิตทั้ง 3 ด้านของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลคุณลักษณะของนิสิตที่พึงประสงค์เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพ การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด และได้บุคลากรทางการศึกษาที่มีศักยภาพและ บุคลากรของสังคมที่มีประสิทธิภาพทั้งทางด้านการคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการเคารพใน สิทธิของตนเองและของผู้อื่น นำไปสู่การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลคุณลักษณะของนิสิตที่พึงประสงค์เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมของนิสิตให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด และใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการทำงานของทั้งงานวิชาการ งานพัฒนานิสิต และศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกันในการพัฒนาคุณลักษณะของจิตทั้ง 3 ด้านของนิสิตและเพื่อให้ได้บุคลากรทางการศึกษาที่มีศักยภาพและบุคลากรของสังคมที่มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านการคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการเคารพในสิทธิของตนเองและของผู้อื่น นำไปสู่การดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขและเนื่องด้วยการวัดองค์ความรู้ในเรื่องนี้ยังไม่มีการทำวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. นิสิตระดับปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิงมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน
2. นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน
3. นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกันมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2556 ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 จำนวน 10 สาขาวิชา ระหว่างระหว่างเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่แตกต่างกันซึ่งกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 10 สาขาวิชา จำนวน 2,266 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 334 คนได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา จำแนกได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

- 1) ระหว่างเพศ จำแนกเป็นเพศชาย เพศหญิง
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกเป็นระดับสูง และระดับต่ำ
- 3) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ จำแนกเป็นระดับสูง กลางและต่ำ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) จิตแห่งการสังเคราะห์
- 2) จิตแห่งการสร้างสรรค์
- 3) จิตแห่งการเคารพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิต (Minds) หมายถึง การกระทำ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมซึ่งเป็นผลผลิตจากสมอง
2. จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) หมายถึง ศักยภาพของบุคคลในการเลือกข้อมูลที่สำคัญจากข้อมูลมากมายที่ได้รับ และจัดการกับข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผลและนำข้อมูลเหล่านั้นมาบูรณาการเพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถสื่อสารให้บุคคลอื่นได้
3. จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) หมายถึง ศักยภาพของบุคคลในการนำความรู้ที่มีอยู่โดยมีการสังเคราะห์จนเกิดคำถามใหม่ ๆ รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ หรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ขยายขอบเขตของสิ่งที่มีอยู่หรือทำให้เกิดสิ่งใหม่
4. จิตแห่งการเคารพ (Respectful Mind) หมายถึง การตอบสนองต่อคนหรือกลุ่มคนที่มีความแตกต่างที่หลากหลายอย่างเห็นอกเห็นใจและเป็นไปในทางสร้างสรรค์เป็นความพยายามที่จะเข้าใจและทำงานร่วมกับคนที่แตกต่างกัน
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงระดับผลการเรียนเฉลี่ยของนิสิต ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย
6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพหมายถึงความสามารถในการคงความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน หรือมากกว่า จะเป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือทัศนคติของบุคคลที่สำคัญบางประการ การยอมรับและให้เกียรติ การเข้าใจสาระและความรู้สึก และการจริงใจ ซึ่งทักษะการสร้างสัมพันธภาพ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

6.1 ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเขียนและการพูดสนทนา เพื่ออธิบายข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในกลุ่มเพื่อนหรือสังคมเดียวกัน โดยผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถรับรู้เข้าใจตรงกัน เพื่อให้การสื่อสารครั้งนั้นประสบผลสำเร็จ

6.2 ทักษะการทำงานเป็นทีมหมายถึง ความสามารถในการใช้เงื่อนไขและการกำหนดปัจจัยเพื่อสร้างสรรค์และคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มเพื่อนรวมทั้งอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานบนเงื่อนไขการร่วมมือกันและประสานงานในกลุ่มเพื่อนและทีมงานประสบผลสำเร็จ

6.3 ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อนหมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติและแสดงออกในบทบาทที่แตกต่างกันเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อกลุ่มเพื่อนและการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานในกลุ่มเพื่อน การมีพฤติกรรมในการแนะนำหรือเป็นผู้รู้เพื่อสร้างพลังของกลุ่ม ความสามารถในการเป็นผู้นำกลุ่ม และการมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในสังคม ซึ่งอาจเป็นพลังที่มีอิทธิพลส่งผลต่อเพื่อนร่วมงานโดยตรงและการมีบทบาทขณะทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนให้งานของกลุ่มสำเร็จด้วยความเต็มใจในทุกโอกาส

6.4 ทักษะการปรับตัวหมายถึง ความสามารถในการแสดงออกและการปฏิบัติตนที่มีความยืดหยุ่นและเปิดใจกว้างยอมรับในเงื่อนไขหรือปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ตนเองได้เผชิญเพื่อนำไปปฏิบัติหรือแสดงออกกับบุคคลอื่นในสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นความยืดหยุ่นทางสติปัญญาของแต่ละบุคคลในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ รวมทั้งกำหนดบทบาทและการกำหนดหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผล

6.5 ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการคิด ปฏิบัติและ การแสดงออกของบุคคลในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์เพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือเพื่อนทีมงานและผู้อื่นในการปฏิบัติกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความเข้าใจความเต็มใจและปฏิบัติเต็มความสามารถให้บังเกิดประสิทธิภาพรวมทั้งรับรู้ว่าจะกระทำสิ่งนั้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความต้องการจำเป็นเพื่อให้ส่งผลต่อความรู้สึกที่เป็นมิตรภาพ มีความอบอุ่นใจ และความรู้สึกห่วงใยในการช่วยเหลือที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเพื่อนและบุคคลอื่นให้ดีขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระหว่างช่วงชั้นปีและกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกันในประเด็นหัวข้อ ดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
2. บริบทของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. แนวคิด 5 จิตคิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future)
4. จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind)
5. จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind)
6. จิตแห่งการเคารพ (Respectful Minds)
7. เพศ
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
9. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตไว้อย่างน้อย 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 : 6-10) ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยมการพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมและวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมความรู้สึกรู้สีกของผู้อื่นค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก เป็นต้น
2. ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจการนึกคิด และการนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องมีความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับหลักสูตรวิชาชีพมีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาและตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติกฎระเบียบข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดหลักการทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องสามารถค้นหาข้อเท็จจริงทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่นๆ ด้วยตนเองสามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎีประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพสำหรับหลักสูตรวิชาชีพนักศึกษา สามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำ และหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มการแสดงถึงภาวะผู้นำความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมความสามารถในการวางแผน และรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องมีส่วนร่วมช่วย และเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหามีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดการเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องสามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาสามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมวลผลแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูดการเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่ต่างกันได้

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่มโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้
2. สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆ
3. สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน
4. มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการใช้ศาสตร์ของตนให้ทันสมัยและเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ
5. มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

จากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 เรื่อง พัฒนาศาสตร์แห่งบูรณาการผ่านเครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาบัณฑิตไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ดังนี้ ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพควรปลูกฝังให้บัณฑิตสามารถที่จะเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มีเจตคติการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นเพราะศาสตร์บางศาสตร์มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและที่สำคัญต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทยให้มีคุณลักษณะอย่างน้อย 5 ด้าน ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 2) ความรู้ความสามารถ 3) ทักษะเชี่ยวชาญ 4) ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. 2552 : 120-121)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 3) เสนอว่า ในศตวรรษที่ 21 สังคมต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ 6 ประการ ได้แก่

1. มีวิสัยทัศน์ความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สามารถเลือกรับเลือกปฏิเสธและอธิบายได้ว่าจะหาประโยชน์อะไรได้ จากข้อมูลข่าวสารและเป็นผู้สร้างโลกทัศน์
2. มีความสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีค่านิยมในการตัดสินใจและอธิบายได้ว่าตัดสินใจเพื่ออะไรและเพราะอะไร มีความเข้าใจยอมรับความแตกต่างของลักษณะวัฒนธรรม
4. เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มีสมรรถภาพในการคิดวิเคราะห์เป็นระบบ
5. เป็นบุคคลที่เต็มใจร่วมแก้ปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อมด้วยสันติวิธี เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและปกป้องสิทธิมนุษยชน
6. สามารถจัดการกับอารมณ์ควบคุมความเครียด รวมทั้งปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

มนตรี แยมกลีกร (2546 : 36-39) ได้สรุปคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยบูรพาไว้ ดังนี้

1. มีความใฝ่รู้และสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต
 - 1.1 เรียนรู้อยู่เสมอ
 - 1.2 สามารถตั้งคำถามแสวงหาความจริงด้วยตนเองได้
 - 1.3 สามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งต่างๆได้
 - 1.4 มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning)
2. มีความสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างดี
 - 2.2 สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างดี
3. มีคุณธรรมและจริยธรรมในตนในวิชาชีพและในสังคม โดยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์
 - 3.1 มีวินัยในตนเอง
 - 3.2 เชื้อมั่นในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้
 - 3.3 สามารถตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตตนเองได้
 - 3.4 รู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น
 - 3.5 มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
 - 3.6 มีความสุจริตเที่ยงธรรม
 - 3.7 เสียสละอดทนอดกลั้น
 - 3.8 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีน้ำใจเอื้ออาทรรู้จักกาลเทศะ
 - 3.9 มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อความผิด
 - 3.10 มีความสามารถในการปรับตัวเองให้เข้ากับบุคคลและสังคมได้
4. มีความสามารถอย่างลึกซึ้งตามสาขาวิชาชีพ
 - 4.1 มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง
 - 4.2 มีความรู้รอบตัวและความรู้ที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาชีพ
 - 4.3 มีความสามารถในการนำวิชาการตามสาขาวิชาชีพไปปฏิบัติได้อย่างเชี่ยวชาญ
 - 4.4 มีความรอบรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำและมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล
 - 5.1 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
 - 5.2 รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 5.3 เข้าใจปัญหาด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศไทยและของประชาคมโลก
 - 5.4 เข้าใจความสำคัญของกระบวนการจัดการทางธุรกิจในโลกยุคปัจจุบันและจิตประกอบการเบื้องต้น
 - 5.5 มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาสังคม

6. มีสมรรถภาพและสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ
 - 6.1 สามารถบำรุงรักษาสมรรถภาพและสุขภาพกายและจิตใจได้
 - 6.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกายและจิต
7. มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม การเคารพทรัพย์สินทางปัญญา และตระหนักในสิทธิมนุษยชน
 - 7.1 มีจิตสาธารณะ (Public Mind) ตระหนักรับผิดชอบต่อการรักษาสมดุลของสังคมและสิ่งแวดล้อม
 - 7.2 มีพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัดและรู้ค่า
 - 7.3 มีความเคารพต่อทรัพย์สินทางปัญญา
 - 7.4 มีความตระหนักในสิทธิมนุษยชน
 - 7.5 มีความเชื่อและทัศนคติในการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี
 - 7.6 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตโลกและจักรวาล
 - 7.7 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน
 - 7.8 เข้าใจการสื่อสารด้วยคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน
8. มีศักยภาพในการใช้ปัญญาเพื่อคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์
 - 8.1 สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยการแสวงหาทางเลือกและตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล
 - 8.2 สามารถเลือกและสังเคราะห์ข่าวสาร และข้อมูลเพื่อใช้อย่างเหมาะสม
 - 8.3 มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking)
9. มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 9.1 มีทักษะในการในการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 9.2 มีทักษะในการเลือกข้อมูลประเมินคุณค่าของข้อมูลและใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด
 - 9.3 มีทักษะในการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ตามความต้องการและความจำเป็น
 - 9.4 มีจริยธรรมและคุณธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
10. มีสุนทรียารมณ์ ตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่หลากหลายและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทย
 - 10.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมและอารยธรรมของประเทศไทยและชาติอื่นๆ
 - 10.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต
 - 10.3 มีอารมณ์อันประณีตและละเอียดอ่อน
 - 10.4 เข้าใจความหมายและเห็นคุณค่าของศิลปะที่มีต่อชีวิตและต่อสังคม
 - 10.5 เข้าใจความหมายและเห็นคุณค่าของดนตรีที่มีต่อชีวิตและสังคม
 - 10.6 เข้าใจความหมายและเห็นคุณค่าของวรรณกรรมที่มีต่อชีวิตและสังคม

คณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551 : 20-21) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาเยาวชน นักศึกษาและบัณฑิตในอนาคตไว้ ดังนี้

1. อุดมศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อเพิ่มพื้นที่เรียนรู้ของเยาวชน และนักศึกษาในรูปแบบของทักษะชีวิตทักษะสังคม (Socialization) สมรรถนะพื้นฐานที่ข้ามพ้น ความรู้วิชาการ (Baseline Competencies) การสะสมความรู้และความสามารถเชิงบูรณาการที่ฝังตัว (Tacit Knowledge and Ability) ที่หาไม่ได้จากการเรียนการสอนในห้องที่ขาดปฏิสัมพันธ์ โดยปรับรูปแบบและเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม การบูรณาการกิจกรรมนอกหลักสูตรและ ชีวิตจริงเข้ากับหลักสูตรเป็นอีกแนวทางหนึ่ง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกมีความท้าทายต่อนักศึกษาและ อาจารย์มากกว่าการสอนจากตำราอย่างเดียว

2. อุดมศึกษาจัดให้มีระบบวัดผลงาน (KPI) ของอาจารย์ด้านการดูแลนักศึกษา ทั้งทางวิชาการกิจกรรมนอกหลักสูตรและจริยธรรม

3. เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์และเตรียมความพร้อมสำหรับบัณฑิตในสภาวะ โลกาภิวัตน์ การเพิ่มความเข้มข้นและประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของนักศึกษาทางด้านภาษา และวัฒนธรรมต่างประเทศเป็นสิ่งที่ต้องสนับสนุน ทั้งนี้ การเรียนด้านภาษาที่มีประสิทธิภาพ และการซึมซับวัฒนธรรมต้องมีบริบท การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การเพิ่ม Mobility ของนักศึกษา และอาจารย์ การจัดหลักสูตรสองภาษาจะเป็นกลไกสำคัญ

4. นอกเหนือจากวิชาการแล้ว อุดมศึกษาควรจัดให้มีการเรียนการสอนและกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการสื่อสาร การตัดสินใจการพัฒนาความเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม ความอดทน คุณธรรม ฯลฯ ทั้งนี้ การศึกษาในระบบ “ศิลปศาสตร์” ในยุค Postmodern-post Industrialization จะเป็นกลไกสำคัญทั้งนี้ระบบศิลปศาสตร์หมาย รวมทั้งสาระแห่งศาสตร์และกระบวนการแห่งศาสตร์

5. หน่วยงานรับผิดชอบการศึกษากำหนดให้ส่วนกลางของอุดมศึกษาและ มหาวิทยาลัยมีการให้บริการทางการแนะแนวอาชีพแก่ผู้เรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาและแนะแนว ด้าน“การอาชีพและการมีงานทำ (Career Counseling) แก่นักศึกษาและบัณฑิตเพื่อเป็นการให้ ข้อมูลทั้งในรูปของศูนย์ข้อมูลอาชีพการให้คำปรึกษาการจัดนิทรรศการและโอกาสที่ผู้ประกอบการจะมาให้ข้อมูลแนะนำตัวระหว่างกัน

6. การเรียนรู้บนฐานการทำงานในภาคการผลิตและภาคสังคม (Work-based/Community-based Education) เช่น สหกิจศึกษา (Co-operative Education) ทักษะวิศวกรรม (Engineering Practice School) Internship/Apprenticeship ในภาคการผลิต และภาคสังคม เป็นแนวทางการจัดอุดมศึกษาที่ควรมีการขยาย โดยอาจารย์มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด กับเกี่ยวประสบการณ์จริงในลักษณะการจัดการเรียนรู้บนฐานการทำงานของอาจารย์เอง เพื่อนำประสบการณ์ไปต่อยอดวิจัยและสอนนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

7. ปัจจุบันการติดตามสัมฤทธิ์ผลการศึกษาบัณฑิตทำเฉพาะการสำรวจการมีงานทำเมื่อช่วงรับปริญญา ระบบอุดมศึกษาและสถาบัน จึงขาดข้อมูลสัมฤทธิ์ผลผลลัพธ์ผลกระทบเส้นทางการประกอบอาชีพ (Career Path) ควรจัดให้มีการทำ Tracer Study ทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระบบอุดมศึกษาโดยรวม เพื่อติดตามผลการประกอบอาชีพของบัณฑิตอย่างเป็นระบบรวมทั้งการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตและตัวบัณฑิตเอง เพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงคุณภาพการศึกษารวมทั้งวางแผนอุดมศึกษาอย่างมีระบบ

8. การใช้ประชาคมอุดมศึกษาเรียนรู้และเห็นคุณค่าของพหุลักษณะพหุวัฒนธรรม การเห็นจุดอ่อนจุดแข็งและทางเลือกจำเป็นต้องส่งเสริมความหลากหลาย (Diversity) และ Mobility ของนักศึกษาต่างวัยต่างภูมิหลังวัฒนธรรมและสังคมต่างเผ่าพันธุ์ เช่น การจัดโควต้ากลุ่มเป้าหมายเฉพาะการแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายในประเทศและกับต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศกลุ่มอาเซียน เอเชียตะวันออกและเอเชียใต้ การรับนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย 4 ปี การศึกษาและการปฏิบัติของนักศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่บริการของวิทยาลัยชุมชน เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้งของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) มหาวิทยาลัยบูรพา (2546) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) จะเห็นได้ว่า ต่างก็มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความสามารถในการคิด ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดเชิงระบบ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะในการสืบค้นและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ตามความต้องการและความจำเป็นรวมถึงสามารถเลือกข้อมูลประเมินคุณค่าของข้อมูลและใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด ซึ่งถือได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่โลกเชื่อมโยงติดต่อกันอย่างรวดเร็ว

บริบทของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองแผนงาน (2549 : 5-13) , มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2553 : เว็บไซต์)

มหาวิทยาลัยมหาสารคามถือกำเนิดมาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม ซึ่งตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2511 ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นสูงสู่ภูมิภาค แรกเริ่มตั้งอยู่ที่ 269 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม บนเนื้อที่ 197 ไร่ ต่อมาได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตมหาสารคาม เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2517 โดยมีศูนย์กลางบริหารงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กรุงเทพมหานคร และได้แยกเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2537 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 54 นับเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งที่ 22 ของประเทศไทย ภายหลังได้มีการขยายพื้นที่มายัง “ป่าโคกหนองไผ่” ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม บนเนื้อที่ประมาณ 1,300 และได้ดำเนินการสร้างอาคารต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539

ปัจจุบันในปี 2554 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีศูนย์กลางการบริหารงานหลักอยู่ ณ ที่ตั้งแห่งใหม่ตำบลขามเรียง-ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย บนเนื้อที่ 1,300 ไร่ และเลขที่ 269/2 ถนนนครสวรรค์ (สายมหาสารคาม-ขอนแก่น) ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม บนเนื้อที่ 197 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 470 กิโลเมตร

และมีพื้นที่อื่นอีก ได้แก่ อำเภอนาดูน เนื้อที่ประมาณ 650 ไร่ บ้านแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เนื้อที่ประมาณ 273 ไร่ 2 งาน และพื้นที่บ้านนาสีนวน อำเภอกันทรชัย จังหวัดมหาสารคาม เนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ ภายหลังจึงได้ย้ายศูนย์กลางบริหารงานมา ณ ที่ทำการแห่งใหม่ มีการเปิดสาขาวิชา และคณะใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อเปิดบริการทางการศึกษาให้มีหลากหลายมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้เปิดสอนหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะการบัญชีและการจัดการ คณะเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ผังเมือง-นฤมิตศิลป์ และโครงการจัดตั้งคณะใหม่อีก หยอยเปิดในแต่ละปีการศึกษา คือ โครงการจัดตั้ง คณะวิทยาการสารสนเทศ โครงการจัดตั้ง คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะการโรงแรมและการท่องเที่ยว และคณะแพทยศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังได้เปิดสอนระดับประถมและมัธยมศึกษา ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเปิดสอนในปีการศึกษา 2540 เป็นปีการศึกษาแรก และได้ขยายการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ไปยังวิทยาเขตนครพนมและศูนย์พัฒนา การศึกษาอุดรธานี โดยใช้สอนระบบทางไกลผ่านดาวเทียม ในเวลานี้ทางมหาวิทยาลัยยังได้มีโครงการที่กำลังดำเนินการและจะดำเนินการอีกมาก ทั้งนี้ เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนท้องถิ่นภูมิภาค ประเทศชาติและองค์กรร่วมเบื้องปลายต่อไป

วิสัยทัศน์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสถาบันการศึกษาแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ของชุมชน มีระบบการศึกษาหลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นผู้นำด้านการวิจัยและสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล

ปรัชญา “พหุบัณฑิตโตชีโว” ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชน

พันธกิจ ผลิตและพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนดีและคนเก่ง สอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติ พัฒนาระบบการศึกษาและบริการวิชาการที่หลากหลายและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องสังคม แสวงหาองค์ความรู้จากปัญหาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเชื่อมประสานภูมิปัญญาสากลแบบบูรณาการ พัฒนางานวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

ปณิธาน มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสถาบันที่มุ่งมั่นในการส่งเสริมแสวงหาความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับวิทยาการที่เป็นสากลให้เกิดความองอาจทางสติปัญญา สามารถพัฒนาตนเองให้เทียบพร้อมด้วยวิชาการจริยธรรมและคุณธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. จัดการศึกษาส่งเสริมและพัฒนาวิชาการในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อการผลิตและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตและทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
2. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาภูมิปัญญาไทย ให้มีความสามารถเชิงการแข่งขัน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสังคมสมานฉันท์
3. กระจายการให้บริการความรู้และวิชาการสู่สังคมในทุกระดับ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพบุคคลองค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่องยั่งยืน และเกิดคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนางองค์ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อมุ่งสู่ความเป็นศูนย์กลางพัฒนางองค์ความรู้และผู้นำด้านศิลปะและวัฒนธรรมของภูมิภาค

5. จัดและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีประสิทธิภาพ อีสระและคล่องตัว

เป้าประสงค์

1. ดำเนินการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทย เน้นการจัดระบบการศึกษาที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อนำมหาวิทยาลัยไปสู่การยอมรับในระดับสากล

2. การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับประเทศและระดับสากล

3. มุ่งพัฒนาให้งานวิจัยของมหาวิทยาลัยสามารถสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

4. ส่งเสริมการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีความคล่องตัวและโปร่งใส

5. พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอีสาน และภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

6. การให้บริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและพัฒนาประเทศ

7. พัฒนาศูนย์กลางและระบบบริหารบุคลากรให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ตามมาตรฐานสากล

8. พัฒนาศักยภาพนิสิตให้มีความสมดุลทางร่างกายสติปัญญาความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

9. ดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้ได้รับรองวิทยฐานะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน

10. ส่งเสริมพัฒนาระบบการจัดการด้านทรัพย์สินและการจัดการหารายได้ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย

11. ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและจริยธรรมทางวิชาการของอาจารย์

2. คณะที่เปิดสอน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาสารคามเปิดสอนในระดับปริญญาโทจัดการเรียนการสอน ทั้งในระบบปกติและระบบพิเศษ ในที่นี้จึงขอรายงานเฉพาะมีคณะมีเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ทั้งสิ้น 13 คณะ 1 วิทยาลัย และ 1 สถาบัน ได้แก่ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2553 : เว็บไซต์)

1. คณะศึกษาศาสตร์
2. คณะเทคโนโลยี
3. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. คณะวิทยาศาสตร์
5. คณะการบัญชีและการจัดการ
6. คณะพยาบาลศาสตร์

7. คณะเภสัชศาสตร์
8. คณะสาธารณสุขศาสตร์
9. คณะวิทยาการสารสนเทศ
10. คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
11. คณะวิศวกรรมศาสตร์
12. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
13. คณะศิลปกรรมศาสตร์
14. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
15. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

ประวัติคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประวัติคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นคณะที่กล่าวได้ว่ามีรากฐานการกำเนิดมาพร้อมกับการกำเนิดวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2511 เพราะวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตครูในสาขาวิชาต่าง ๆ ออกไปเป็นครูตามโรงเรียนโดยทั่วไปในแถบพื้นที่ภาคอีสาน วันที่ 29 มิถุนายน 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคามได้ยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ทำให้คณะศึกษาศาสตร์ได้ถูกแบ่งหน่วยงานออกมาอย่างเด่นชัด แต่การเป็นคณะก็ยังไม่ได้เป็นอย่างเอกเทศโดยสมบูรณ์ เพราะเป็นเพียงวิทยาเขตของคณะศึกษาศาสตร์ที่ตั้งอยู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และผู้ที่ดำรงตำแหน่งรองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์วิทยาเขตมหาสารคามมี จำนวน 6 คน ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์สมบัติมหารศ ระหว่าง พ.ศ. 2517–2522
2. อาจารย์ดร.ถวิลตาวัลย์ระหว่าง พ.ศ. 2522–2526
3. อาจารย์ประพัทธ์ชัยเจริญระหว่าง พ.ศ. 2526–2528
4. รองศาสตราจารย์จตุพรเพ็งชัยระหว่าง พ.ศ. 2528–2532
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เผชญ์ กิจระการ ระหว่าง พ.ศ. 2532–2536
6. รองศาสตราจารย์ดร.ไชยยศเรืองสุวรรณระหว่างพ.ศ. 2536–2537

วันที่ 9 ธันวาคม 2537 มหาวิทยาลัยมหาสารคามโดยแยกตัวเป็นเอกเทศจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามก็ได้ถูกยกฐานะเป็น “คณะ” อย่างสมบูรณ์เช่นเดียวกับคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยอื่นๆ โดยมีคณบดีเป็นหัวหน้าหน่วยงานเรียงลำดับการดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิศมัยศรี อำไพ ระหว่าง พ.ศ. 2537–2542
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ นิมิจินดา ระหว่าง พ.ศ. 2542–2545
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ อิศรปริดา ระหว่าง พ.ศ. 2545–2549
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอรารวรรณ ระหว่าง พ.ศ. 2549–ปัจจุบัน

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีภารกิจหลักที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา คือ มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นและประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยยึดหลักปรัชญาที่ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม”

พันธกิจและวิสัยทัศน์

ภารกิจ

1. การผลิตบัณฑิตศึกษาศาสตร์ ผลิตบัณฑิตสาขาทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอนระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก
2. การวิจัยศึกษาศาสตร์ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรในคณะได้มีการทำวิจัย เพื่อพัฒนาวิชาการด้านการศึกษาและสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มคุณภาพของอาจารย์ให้สูงขึ้น
3. การบริการวิชาการแก่สังคม คณะศึกษาศาสตร์ได้จัดโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนและกับหน่วยงานต่างๆ ทั่วไปอยู่เสมอ เช่น การจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการการเผยแพร่ความรู้วิชาการทางสถานีวิจัยกระจายเสียง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การเป็นวิทยากรบรรยายความรู้ทางวิชาการและการจัดทำวารสารทางวิชาการ เป็นต้น

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมคณะฯ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรและนิสิตจัดกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อรักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำเสมอ

ปรัชญา

การศึกษาคือความเจริญงอกงาม

พันธกิจ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งทางวิชาการวิชาชีพคุณธรรมจริยธรรม ทักษะชีวิตคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การมีงานทำและความเป็นเลิศในระดับสากล ดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนา การศึกษาส่งเสริมการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและอนุรักษ์ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

วิสัยทัศน์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศด้านการศึกษาในระดับประเทศและภูมิภาค

วัตถุประสงค์

1. จัดการศึกษาส่งเสริมและพัฒนาวิชาการในศาสตร์ต่างๆ เพื่อให้การผลิตบัณฑิตและพัฒนาคนเป็นที่ยอมรับของสังคมมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล
2. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาภูมิปัญญา ให้มีความสามารถเชิงการแข่งขันและเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
3. กระจายการให้บริการวิชาการสู่สังคมทุกระดับเพื่อเสริมสร้างศักยภาพบุคคลองค์กรและชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. อนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

หลักสูตรที่เปิดสอน
คณะศึกษาศาสตร์ดำเนินการผลิตบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรีปริญญาโทและปริญญาเอก
ดังนี้

ระดับปริญญาตรี 10 หลักสูตร

หลักสูตร 5 ปี

กศ.บ. การศึกษาปฐมวัย

กศ.บ. ภาษาไทย

กศ.บ. สังคมศึกษา

กศ.บ. ภาษาอังกฤษ

กศ.บ. วิทยาศาสตร์ทั่วไป

กศ.บ. คณิตศาสตร์

กศ.บ. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

กศ.บ. การศึกษาพิเศษ

หลักสูตร 4 ปี

วท.บ. จิตวิทยา

วท.บ. วิทยาศาสตร์การกีฬา

ระดับปริญญาโท 7 หลักสูตร

กศ.ม. การบริหารการศึกษา

กศ.ม. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

กศ.ม. การวัดผลการศึกษา

กศ.ม. วิจัยและประเมินผลการศึกษา

กศ.ม. หลักสูตรและการสอน

กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

วท.ม. วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา

ระดับปริญญาเอก 6 หลักสูตร

กศ.ด. การบริหารและพัฒนการศึกษา

ปร.ด. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ปร.ด. วิจัยและประเมินผลการศึกษา

ปร.ด. หลักสูตรและการสอน

ปร.ด. วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา

ปร.ด. จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

คณะศึกษาศาสตร์มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อออกไปเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและบุคลากรที่ดีของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังพันธกิจของคณะที่กล่าวไว้ว่า มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะชีวิตคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การมีงานทำและความเป็นเลิศในระดับสากล ดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนการศึกษา ส่งเสริมการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และอนุรักษ์ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

แนวคิด 5 จิตคิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future)

โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ศาสตราจารย์ทางด้านการศึกษาและจิตวิทยา แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นผู้ที่มีผลงานการเขียนเกี่ยวกับด้านการศึกษามากมาย ได้แก่ The Shattered Mind (1975); Extraordinary Cognitive Achievement (1977); Art, Mind and Brain : A Cognitive Approach to Creativity (1982); Creative Mind (1993); Leading Mind (1995); The Disciplined Mind (1999); Changing Minds (2004) โดยผลงานการเขียนที่โด่งดัง และมีผลต่อวงการการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็คือ แนวคิดทฤษฎี พหุปัญญา (Multiple Intelligences) ที่ได้กล่าวถึงในหนังสือ Frames of Mind (1983) โดยแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาเป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล จากผลงานการเขียนของการ์ดเนอร์แสดงให้เห็นว่า การ์ดเนอร์เป็นนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่สนใจในเรื่องของจิต (Mind) ซึ่งรวมถึง ผลงานการเขียนล่าสุดของการ์ดเนอร์ในปี 2006 ที่มีชื่อว่า “5 จิตคิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future)” ก็ยังคงเป็นเรื่องของจิตเช่นกัน (Gardner. 2006 : 5-6)

จากการศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนของการ์ดเนอร์ซึ่งเน้นเกี่ยวกับเรื่องจิต (Mind) พบว่า จิตตามความหมายของการ์ดเนอร์ก็คือ การกระทำ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมซึ่งเป็นผลผลิต จากสมอง (Gardner. 2008 : xv) ซึ่งสอดคล้องกับที่ไอแซก นิวตัน (1643 : 1727) ได้อธิบาย ไว้ว่า “จิต (Mind)” ที่คนทั่วไปรู้จักคือความรู้สึก (Conscious) มีคนส่วนน้อยมากที่คิดว่าจิตคือ ความรู้สึกและมีคนส่วนน้อยที่สุดที่คิดว่าจิตคือสมอง กล่าวคือ คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าความรู้สึกตัวทั่วไป เช่น ความรู้สึกสัมผัสเสียงทางหูความรู้สึกสัมผัสวัตถุและสีทางตา ความรู้สึกสัมผัสกลิ่นทางจมูก ความรู้สึกสัมผัสรสทางลิ้น ความรู้สึกร่อนหนาวทางผิวหนัง ความรู้สึกทางด้านอารมณ์ การรับรู้ การรับรู้การรับรู้คิด การรับรู้ที่ตัดสินใจ เป็นต้น เป็นจิต (Mind) ไม่ค่อยมีใครคิดว่าจิต คือ สมอง กล่าวคือ จิตหรือความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากกิจกรรมของเซลล์ประสาทในสมอง ถ้าไม่มีกิจกรรม ของเซลล์ประสาทก็จะไม่มีจิตเกิดขึ้น

แนวคิดของจิต 5 ด้าน เป็นแนวทางและวิธีการคิดสำหรับการเสริมสร้างความเป็นวิชาชีพ หรือความรู้ความสามารถด้านการปฏิบัติงานในหน่วยงานซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะของจิตความรู้ วิชาการ (Disciplined Mind) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) จิตแห่งการยอมรับนับถือ (Respectful Mind) และจิตด้านคุณธรรม (Ethical Mind)

จากการอธิบายเรื่องจิตของการ์ดเนอร์สามารถสรุปได้ว่า จิต คือ สมองที่เซลล์ประสาทรับรู้ เมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามากระตุ้นทำให้เกิดการรับรู้จากเซลล์ประสาทไปยังสมอง และเกิดพฤติกรรมการรับรู้ ตามสิ่งเร้านั้น ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตามมา ในการทำกิจกรรมการดำเนิน ชีวิตของแต่ละคนซึ่งจิตสำหรับอนาคตการ์ดเนอร์ได้เสนอแนวคิดใหม่ “5 จิต คิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future)” “ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถและทักษะที่จะต้องปลูกฝังให้กับ มนุษย์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในวันข้างหน้าได้อย่างมีความสุขและการที่จะยืนหยัดอยู่ในโลกอนาคต ได้อย่างมีความสุข ทั้งในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงานนั้น จะต้องสามารถปรับตัวเองให้รู้เท่าทัน

การเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ โดยจะต้องมีประเภทของจิต (Kinds of Minds) ที่มีความสำคัญและจำเป็นในศตวรรษนี้ ซึ่งประกอบด้วย จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) และจิตแห่งจริยธรรม (Ethical Mind) โดยการ์ดเนอร์ได้อธิบายถึงจิตแต่ละประเภทไว้ ดังนี้ (Gardner. 2006 : 3-4)

จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined) เป็นความเชี่ยวชาญในการคิดเกี่ยวกับวิทยาการสาขาใดสาขาหนึ่งเป็นอย่งน้อย ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการรู้คิดที่แยกออกไปตามลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาหรืองานฝีมือหรืออาชีพหนึ่ง ๆ ทั้งนี้ มีงานวิจัยหลายชิ้นยืนยันว่าการจะเชี่ยวชาญในทางใดทางหนึ่งนั้นจะต้องใช้เวลากว่า 10 ปี ดังนั้น จิตแห่งวิทยาการจึงหมายถึงการทำงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาทักษะและความเข้าใจ นั่นคือ ความมีวินัยอย่างสูงซึ่งหากบุคคลปราศจากความเชี่ยวชาญในทางใดทางหนึ่งแล้วก็เสมือนว่าถูกกำหนดให้อยู่ในการควบคุมของคนอื่น

จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing) เป็นการรับรู้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่งนำมาทำความเข้าใจและประเมินข้อมูลโดยปราศจากอคติและผสมผสานให้กลายเป็นสารสนเทศใหม่ที่มีความหมายต่อทั้งตัวผู้สังเคราะห์และผู้อื่น นอกจากนี้จะมีคุณค่ามาตั้งแต่อดีตแล้วความสามารถในการสังเคราะห์นั้นวันยิ่งมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยแนวโน้มที่คนในปัจจุบันต้องเผชิญกับข้อมูลที่เพิ่มพูนทวีคูณขึ้นอยู่ทุกวัน

จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating) ต่างจากจิตแห่งวิทยาการและจิตแห่งการสังเคราะห์ โดยเป็นการผลิตความคิดใหม่ ๆ พร้อมทั้งตั้งคำถามที่แตกต่างไปจากเดิมและกำเนิดเป็นวิธีการคิดที่สดใหม่ซึ่งจะกลายเป็นคำตอบที่คาดไม่ถึง แต่อย่างไรก็ตามในที่สุดแล้วสิ่งสร้างสรรค์เหล่านี้จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้รอบรู้ ด้วยเหตุที่การสร้างสรรค์คือสิ่งที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ จิตแห่งการสร้างสรรค์จึงต้องล้ำหน้ากว่าคอมพิวเตอร์หรือหุ่นยนต์ที่ซับซ้อนที่สุดอย่างน้อยหนึ่งก้าว

จิตแห่งความเคารพ (Respectful) เป็นการอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเคารพและเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม รวมถึงเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดของตนเอง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานหรือการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ทั้งนี้ การทำความเข้าใจผู้อื่นนั้นต้องอาศัยทักษะทางด้านอารมณ์และทักษะทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวคิดแห่งความเคารพ ยังช่วยให้เกิดความสงบสุขและความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม แม้ในสังคมนั้นจะประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในเรื่องของเชื้อชาติภาษาและศาสนา

จิตแห่งจริยธรรม (Ethical) เป็นความคิดที่ยึดหลักจริยธรรมคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ว่าจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย ปัจจุบันจำเป็นที่จะต้องสร้างสังคมที่มีความรู้คู่คุณธรรมสร้างคนให้มีสติปัญญาความรู้คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะทำให้ประเทศชาติสามารถยืนหยัดอยู่ภายใต้กระแสของการแข่งขันในโลกยุคปัจจุบันและอนาคตได้อย่างแข็งแกร่ง และมั่นคง การมีความรู้อย่างเดียวไม่เพียงพอเพราะความรู้ก็เหมือนกับดาบสองคมถ้ามนุษย์ขาดคุณธรรมก็จะก่อให้เกิดปัญหาในสังคม ซึ่งในโลกยุคปัจจุบันถ้าสามารถทำให้คนๆ นั้น เป็นคนที่มีความรู้และคุณธรรมพร้อมกันได้โลกก็จะเกิดความสมดุล

จิตทั้ง 5 ประการนี้มีความสำคัญมากเพราะคนที่ขาดจิตเหล่านี้จะประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตและการทำงาน กล่าวคือ คนที่ขาดจิตแห่งวิทยาการจะไม่อาจประสบความสำเร็จในงานที่ต้องการได้และจะถูกจำกัดอยู่แค่งานที่ด้อยค่าคนที่ขาดจิตแห่งการสังเคราะห์จะถูกโหมทับด้วยข้อมูลและไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบทั้งเรื่องคนและเรื่องงาน คนที่ขาดจิตแห่งการสร้างสรรค์จะถูกแทนที่ด้วยคอมพิวเตอร์และคนที่มิได้สร้างสรรค์มากกว่า คนที่ขาดจิตแห่งความเคารพจะเป็นคนที่ไม่ควรค่าต่อการได้รับความเคารพจากคนอื่นอีกทั้งยังเป็นภัยต่อที่ทำงานและสาธารณชนคนที่ขาดจิตแห่งคุณธรรมจะทำให้โลกขาดคนทำงานที่ซื่อสัตย์และพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Gardner. 2008 : 18-19)

จากแนวคิด 5 จิต คิดเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future) ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมซึ่งมีทั้งการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและการพัฒนาทางด้านจิตใจ ตลอดจนการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยจิตแห่งวิทยาการจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์จะเป็นการพัฒนาผู้เรียนด้านสติปัญญา เป็นรูปแบบของการรู้คิดส่วนอีก 2 ด้าน คือ จิตแห่งความเคารพและจิตแห่งจริยธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของเรากับผู้อื่นและว่าด้วยเรื่องของความเป็นมนุษย์จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่านอกเหนือจากการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญาแล้วยังจะต้องส่งเสริมทางด้านจิตใจควบคู่ไปด้วยเพื่อเติมเต็มคนให้สมบูรณ์มากขึ้น ให้เป็นผู้เรียนที่เก่งดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทางด้านสติปัญญาหรือรูปแบบการรู้คิดตามแนวคิด 5 จิต คิดเพื่ออนาคต ซึ่งได้แก่ จิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์ โดยจะมุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตแห่งวิทยาการจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์

ลักษณะการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพในทัศนะของ Gardner (2006 : 128) จะประกอบด้วย การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพหรือมีประสิทธิภาพสูง การปฏิบัติงานวิชาการที่ใช้ความรู้ความสามารถในระดับสูงเป็นการปฏิบัติที่มีขอบข่ายงานส่งผลต่อสถานการณ์ชุมชนในวงกว้าง การปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความรู้สึที่ดีของผู้เกี่ยวข้องที่เป็น การปฏิบัติด้วยความใส่ใจและมีความหมายสำหรับผู้ปฏิบัติ รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนางานภายใต้เงื่อนไขที่ท้าทาย นอกจากนี้อาจอธิบายความหมายของการปฏิบัติงานที่ดีไว้ว่า เป็นการปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงด้วยความรู้ความสามารถทางวิชาการและมีความรู้สึยึดมั่นในงานดังกล่าว

การมีคุณลักษณะด้านจิตตามกรอบของ Gardner (2006 : 4) จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความสามารถและสมรรถนะด้านการรู้คิดและสามารถรอบรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นเงื่อนไขสนับสนุนให้ได้รับประสบการณ์จากผลการพัฒนาการปฏิบัติงานที่พร้อมด้วยจิตที่มีคุณค่าสำหรับสร้างสรรค์งานในขณะนี้เพื่อพัฒนาให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าสู่เหตุการณ์ที่ดีกว่าในอนาคตต่อไป

Erik-Soussi (2008 : 5) ได้อธิบายลักษณะของจิต 5 ด้าน ไว้ว่า กรอบแนวคิดของจิตจะช่วยให้บุคคลพยายามใช้ความสามารถสร้างสรรค์หรือคุณค่าและความสามารถของบุคคลในการเผชิญสิ่งที่ท้าทายในเหตุการณ์จริง เป้าหมายการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีมักจะให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ข้อมูลความรู้และการพัฒนาสถาบันส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเน้นกิจกรรมเพื่อศึกษาความคาดหวังเป้าหมายและประสบการณ์แต่จะลดความสำคัญของการมีจิตรู้คิด (Cognitive Mind) ที่จัดผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ประกอบกับความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาในบริบทที่

ซับซ้อนจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายเชิงวิญญูและภาระในงานตามปกติ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับแนวทางแบบแผนการคิดใหม่และการเรียนรู้ใน สถานศึกษาการทำงานและในชีวิตจริงที่ได้รับการออกแบบ โดยผู้นำทางความรู้ด้านต่างๆ จะต้องเสนอ ตัวอย่างที่ดีและมุ่งเน้นคุณธรรม โดยที่การ์ดเนอร์ได้ยืนยันว่าการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะจิตทั้ง 5 ด้าน ในการเรียนรู้หรือการใช้จิตในมุมมองต่างๆ แต่ละด้านจะประสานสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อเสริมสร้างการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ

การเสริมสร้างบุคคลให้มีจิตด้านการใฝ่รู้หรือการแสวงหาความรู้ที่บรรลุผลควรมีปัจจัยสำคัญ สนับสนุน ได้แก่ การเข้าถึงหรือการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและ ความรู้อื่นที่ปรากฏในสังคมโลกประกอบด้วย (1) การระบุความสำคัญของหัวเรื่องหรือความคิดรวบยอด ในองค์ความรู้แขนงต่างๆ ที่มีใช้หรือนอกเหนือจากข้อเท็จจริงสำหรับนำมาใช้ถามเกี่ยวกับเนื้อหาหรือ วิธีการในเรื่องนั้นๆ (2) การใช้เวลาที่ยาวนานเพื่อศึกษาหรือค้นหาคำตอบความรู้โดยใช้ประโยชน์ จากตัวอย่างที่หลากหลายและมีลักษณะใคร่ครวญอย่างละเอียด (3) มีการศึกษาค้นคว้าผ่านวิธีการหรือ แนวคิดที่หลากหลาย เพื่อการเรียนรู้ในลักษณะการเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง (4) มีการนำเสนอหรือ การแสดงผลงานเด่นสุดหรือชิ้นงานพิเศษที่บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นข้อมูลเงื่อนไขนี้ จะแสดงถึงการใช้ความคิดทางความรู้ที่จะยกระดับความรู้ความสามารถของการพัฒนาตนเอง ในความแปลกใหม่ต่างจากสภาพที่เคยเป็นอยู่มาก่อน

คุณลักษณะด้านจิตสังเคราะห์ในความหมายดั้งเดิมจะเป็นกระบวนการรวบรวมความรู้ ซึ่งประกอบด้วยวิธีการสังเคราะห์หลายแนวทางและมโนทัศน์ประกอบสำหรับใช้ปฏิบัติการสังเคราะห์ ได้แก่ การบรรยายซึ่งเป็นวิธีการสังเคราะห์แบบธรรมดาทั่วไป การจัดโครงสร้าง (Taxonomies) การจัดความคิดรวบยอดแบบซับซ้อน การใช้กฎระเบียบ และคำพังเพย (Rules and Aphorisms) การใช้ข้อความเปรียบเทียบที่มีคุณค่า (Powerful Metaphors) การใช้ภาพและสาระสำคัญของ เหตุการณ์ (Images and Themes) การรวบรวมเนื้อหาสาระปราศจากคำพูดและทฤษฎี การสังเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพมักจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมาย โดยระบุจุดเริ่มต้นหรือแนวคิด พื้นฐานที่จะนำมาใช้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ มีกลวิธีหรือวิธีการสังเคราะห์ความรู้ และจะเริ่มต้นด้วยเนื้อหา ฉบับร่างและมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Erik-Soussi. 2008 : 6) นอกจากนี้ Gardner (2006 : 71) ได้อธิบายวิธีการสังเคราะห์ความรู้ไว้ว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายโดยเฉพาะงานที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลจาก แหล่งสหวิทยาการที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความรู้สำคัญกับความรู้อื่นในหลักสูตรใน แบบของพหุวิทยาการ ในขณะที่ใช้การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันได้มุ่งเน้นคุณค่าของการใช้มุมมอง การวิเคราะห์ที่แตกต่างหรือมีความหลากหลาย ซึ่งต้องใช้ความสามารถในการเชื่อมต่อและใช้สติปัญญา เพื่อเลือกข้อมูลความรู้ที่สำคัญและนำมาเรียบเรียงในแนวทางที่สร้างความหมายให้กับตนและผู้อื่นด้วย

จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind)

เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลทำให้มีข้อมูลข่าวสารต่างๆ มากมายมาเกี่ยวข้องกับตัวเรา ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการคัดกรองตัดสินใจได้ว่าข้อมูลไหนเป็นข้อมูลสำคัญ ข้อมูลไหนไม่สำคัญ โดยจะต้องตอบตนเองให้ได้ว่า ทำไมจึงคิดว่าข้อมูลนั้นสำคัญและไม่สำคัญ เมื่อตัดสินใจได้แล้วว่าข้อมูลไหนควรให้ความสนใจและมีความสำคัญก็จะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมารวมกัน เพื่อจัดกระทำให้เป็นสารสนเทศที่ตนเองเข้าใจได้ง่าย จากนั้นก็ต้องสามารถสื่อสารสารสนเทศเหล่านั้นให้กับผู้อื่นเข้าใจด้วยวิธีการที่เหมาะสมซึ่งการที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าวได้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีจิตแห่งการสังเคราะห์

ความหมายของจิตแห่งการสังเคราะห์

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 3) ให้ความหมายของจิตแห่งการสังเคราะห์ไว้ว่าเป็นศักยภาพในการเลือกข้อมูลที่สำคัญจากข้อมูลมากมายที่ได้รับ และจัดการกับข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผลทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สำนักงาน ก.พ. (2550 ข : 16) ให้ความหมายของจิตแห่งการสังเคราะห์ว่าเป็นความสามารถในการแยกแยะใจความหรือจับประเด็นที่สำคัญขององค์ประกอบต่างๆ จากข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้และสังสมไว้มานำประยุกต์ และผนวกรวมกันเกิดเป็นแนวความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมา

จากความหมายของจิตแห่งการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า จิตแห่งการสังเคราะห์เป็นศักยภาพของบุคคลในการเลือกข้อมูลที่สำคัญจากข้อมูลมากมายที่ได้รับ และจัดการกับข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผลและนำข้อมูลเหล่านั้นมาบูรณาการเพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถสื่อสารให้บุคคลอื่นได้

ความสำคัญของจิตแห่งการสังเคราะห์

จิตแห่งการสังเคราะห์มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการคิด เนื่องจากช่วยจัดระบบข้อมูลให้มีความชัดเจนในประเด็นและเป็นระเบียบมากขึ้น ทำให้มีข้อมูลที่จำเป็นครบถ้วน ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

1. ช่วยให้หาทางออกของปัญหา โดยไม่ต้องเริ่มจากศูนย์เราสามารถนำสิ่งที่คนอื่นคิดหรือปฏิบัติมา แล้วมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมนำมาผสมผสานกันเป็นทางออกในการแก้ปัญหา
2. ช่วยให้ความเข้าใจที่คมชัดและครบถ้วนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แต่เดิมเรามักจะหาทางออกของปัญหาโดยการเลียนแบบหรือลองผิดลองถูก ทางที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าคือการใช้การคิดสังเคราะห์เข้ามาช่วยสรุปความรู้ที่กระจุกกระจายให้เข้าใจเรื่องได้คมชัดและครบถ้วน
3. ช่วยขยายขอบเขตความสามารถของสมอง ในการพยายามสืบเสาะแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ ภายนอกนำมาสังเคราะห์เข้าด้วยกันเพื่อได้แนวทางแก้ปัญหาที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วนสามารถนำมาใช้ได้จริงและประสบความสำเร็จ
4. ข้อมูลที่สังเคราะห์จะเป็นประโยชน์ในการคิดต่อยอดความรู้ทำให้ไม่เสียเวลาเริ่มต้นใหม่คิดต่อยอดได้ทันทีนำไปสู่การพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์

5. ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพราะมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่
อย่างต่อเนื่องจากการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดยั้งของมนุษย์

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 155) ได้สรุปประโยชน์ของจิตแห่งการสังเคราะห์ว่ามีมากมาย ช่วยให้สามารถทำความเข้าใจกับข้อมูลจำนวนมากอย่างรวดเร็วและไม่หลงทิศทางเพื่อสร้างสรรค์แนวคิดหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ และเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องเริ่มจากศูนย์หรือลองผิดลองถูกตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น ทั้งนี้ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดสังเคราะห์ในแต่ละช่วงวัยไว้ดังนี้

วัยเรียน : การคิดสังเคราะห์ช่วยให้เด็กผู้เรียนสามารถจัดประเด็นของวิชาต่างๆ โดยแยกส่วนที่เป็นแก่น (Core) ออกมาจากรายละเอียด (Details) ทั้งหมด ทำให้ไม่ต้องท่องจำเนื้อหาวิชาที่มากมายและเข้าใจแนวคิดหรือประเด็นสำคัญๆ ในเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี

วัยทำงาน : การคิดสังเคราะห์ช่วยในการเรียนรู้ข้อมูลและทักษะใหม่ๆ ที่สำคัญ โดยจะนำมาผนวกกับงานในสายอาชีพเดิมที่มีอยู่ ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ เป็นการต่อยอดทางความรู้ นอกจากนี้การคิดสังเคราะห์จะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ทำให้สามารถกลั่นกรองข้อมูลจำนวนมากหาสาเหตุและทำให้ไม่หลงเชื่อในเรื่องหนึ่งเรื่องใดง่ายๆ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการคิดสังเคราะห์เป็นทักษะที่ล้ำลึกกว่าการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นการนำสิ่งต่างๆ ที่เราวิเคราะห์หรือทำการแยกแยะ เพื่อทำการศึกษากลับมารวมเข้าด้วยกันในเชิงจินตนาการเพื่อมุ่งสู่ความเข้าใจในภาพรวมและเกิดองค์ความรู้เกิดมุมมองอย่างทะลุปรุโปร่งเป็นความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งสามารถนำไปใช้ได้เหนือระดับการวิเคราะห์

ประเภทของจิตแห่งการสังเคราะห์

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 47-50) ได้สรุปประเภทของจิตแห่งการสังเคราะห์ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปไว้ดังนี้

1. เรียงความ (Narrative) โดยนักสังเคราะห์จะรวบรวมข้อมูลและเรียงร้อยเข้าด้วยกันเป็นถ้อยความ
2. การแบ่งหมวดหมู่ (Taxonomies) เป็นการจัดลำดับของข้อมูลตามลักษณะเด่นของข้อมูลชุดนั้น
3. มโนทัศน์ที่ซับซ้อน (Complex Concepts) เป็นการนำมโนทัศน์ใหม่ ๆ ที่มีเงื่อนไขเหมือนกันมารวมกันหรือผสมผสานมโนทัศน์กับปรากฏการณ์ต่างๆ
4. กฎและคำพังเพย (Rules and Aphorisms) ภูมิปัญญาชาวบ้านมักจะมีการสรุปและถ่ายทอดออกมาเป็นวลีสั้นๆ เพื่อให้จดจำได้ง่ายและนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง
5. การอุปมาการใช้ภาพและประเด็นที่มีพลัง (Powerful Metaphors, Images, and Themes) บางคนอาจใช้การอุปมาช่วยในการทำความเข้าใจมโนทัศน์ต่างๆ เนื่องจากการใช้อุปมาสามารถทำให้เห็นภาพได้ดีพอๆ กับการใช้คำพูดนักสังเคราะห์ มักจะมีแนวคิดหลักที่ตั้งอยู่บนแนวคิดหลักหรือแก่นสำคัญ (Themata) ที่ซ่อนอยู่โดยที่พวกเขาไม่รู้ตัว
6. การแสดงออกเป็นรูปธรรมโดยไม่ต้องใช้คำอธิบาย (Embodiments without Words) นอกจากการสังเคราะห์จะแสดงออกมาเป็นถ้อยคำแล้วการสังเคราะห์ที่ดียังสามารถแฝงอยู่ในภาพหรืองานศิลปะได้เช่นกัน โดยภาพเพียงภาพเดียวสามารถอธิบายหรือลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน

7. ทฤษฎี (Theories) เป็นการรวมมโนทัศน์ต่างๆ เป็นทฤษฎีเช่นทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การตลาดของอดัมสมิธ เกิดจากการรวมกันของแนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทาน แรงงานการผลิตกำไรและขาดทุน เป็นต้น

8. อภิทฤษฎี (Meta Theory) เป็นการสร้างกรอบของความรู้ที่ใหญ่ขึ้นโดยสร้างทฤษฎีจากทฤษฎีต่างๆ (Theory of Theories)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของจิตแห่งสังเคราะห์ได้มีการแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ โดยการดเนอร์ได้แบ่งประเภทของจิตแห่งการสังเคราะห์ออกเป็น 8 ซึ่งการแบ่งประเภทออกแต่ละประเภทล้วนมีความสำคัญกับการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารในยุคโลกาภิวัตน์ที่สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับเพื่อแยกแยะและหลอมรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นต่อไปได้

องค์ประกอบของจิตแห่งการสังเคราะห์

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 51-52) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จของการสังเคราะห์ที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 4 ส่วนดังนี้

1. เป้าหมาย (Goal) เป็นข้อความหรือมโนทัศน์ของสิ่งที่ผู้สังเคราะห์จะต้องพยายามทำให้สำเร็จ

2. จุดเริ่มต้น (Starting Point) เป็นแนวคิดภาพหรืองานที่เคยทำมาก่อนหน้านี้ที่สามารถนำมาใช้ในการสังเคราะห์ได้

3. การเลือกกลยุทธ์วิธีการและแนวทาง (Selection of Strategy, Method, and Approach) เป็นขั้นตอนที่นักสังเคราะห์ลงมือปฏิบัติ โดยต้องเลือกรูปแบบที่จะสังเคราะห์ซึ่งอาจจะเลือกจาก 1 ใน 8 ประเภทของการสังเคราะห์ที่ได้แบ่งไว้แล้วก่อนหน้านี้ จากนั้นจึงนำไปสู่การเลือกเครื่องมือที่ชำนาญและดำเนินการต่อไปโดยมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ฉบับร่างและข้อมูลย้อนกลับ (Drafts and Feedback) ไม่ช้าก็เร็วนักสังเคราะห์จะได้บทสังเคราะห์เริ่มแรกหรือว่าเป็นฉบับร่างของการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นการสังเคราะห์เพียงชั่วคราวถึงแม้ฉบับร่างนี้จะเป็นการสังเคราะห์แบบหยาบ ๆ แต่ก็ยังจะมีจุดที่สำคัญที่จะไปปรากฏอยู่ในร่างสุดท้ายของการสังเคราะห์ฉบับสมบูรณ์อยู่ดี ทั้งนี้การจะได้การสังเคราะห์ที่สมบูรณ์จำเป็นต้องได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงการสังเคราะห์ให้ดีขึ้น

ขั้นตอนการคิดสังเคราะห์

จิตแห่งการสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการคิดที่ดัดองค์ประกอบต่างๆ มาหลอมรวมกันภายใต้โครงร่างใหม่อย่างเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากเดิม โดยในการคิดสังเคราะห์จะต้องมีวิธีการในการคัดเลือกพิจารณาหรือตัดสินใจว่าข้อมูลไหนที่สำคัญ และควรให้ความสนใจจะมีวิธีการประเมินข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร รูปแบบที่จะใช้ในการสังเคราะห์และนำเสนอข้อมูลควรเป็นแบบไหน

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 54-57) ได้เสนอไว้ว่าการคิดสังเคราะห์ประกอบด้วยปฏิบัติการสองส่วน ส่วนแรกจะเป็นการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะคิดซึ่งมีอยู่จำนวนมากมายและกระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่างๆ โดยผู้สังเคราะห์จะต้องคัดเลือกและตัดสินใจว่าข้อมูลไหนที่เกี่ยวข้องข้อมูลไหนมีความสำคัญและควรให้ความสนใจ เมื่อได้ข้อมูลเหล่านั้นแล้วก็จะเป็นส่วนที่สองคือการดึงแนวคิดจากส่วนประกอบเหล่านั้น คัดเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดและไม่เพียง

การดึงแนวคิดจากแหล่งต่าง ๆ มากองรวมกันเท่านั้น แต่ยังต้องนำเอาแนวคิดเหล่านั้นมาหลอมรวมหรือถักทอความคิดให้อยู่ภายใต้ตัวแบบโครงสร้างเดียวกัน ซึ่งได้กำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ต้องการด้วยซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นขั้นตอนการสังเคราะห์ได้ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของการสังเคราะห์
2. ค้นหาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาคัดเลือกและจัดประเภทเพื่อนำไปใช้ในการสังเคราะห์
3. เลือกกลยุทธ์วิธีการหรือแนวทางที่จะนำมาใช้ในการสังเคราะห์ซึ่งอาจจะเลือกจาก 1 ใน 8 ประเภท ของการสังเคราะห์ที่ได้นำเสนอไว้แล้วก่อนหน้านี้
4. ลงมือสังเคราะห์เพื่อให้ได้เป็นฉบับร่างของการสังเคราะห์ซึ่งเป็นการสังเคราะห์เพียงชั่วคราวจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนตรวจสอบเพื่อจะได้รับข้อมูลย้อนกลับที่สามารถนำไปปรับปรุงการสังเคราะห์ให้ดีขึ้น

เบเยอร์ (คงรัฐ นวลแปง. 2554 : 27-28 ; อ้างอิงมาจาก Beyer. 1997 : 222) เสนอขั้นตอนการคิดสังเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูล
2. จัดข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ และให้ชื่อกับข้อมูลแต่ละกลุ่ม
3. ร้อยเรียงข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน
4. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม
5. เสนอผลการสังเคราะห์

ศิริธร วิทยะสิรินันท์ (2544 : 128) ได้แบ่งขั้นตอนของการคิดสังเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการผานระหว่างอะไร และเพื่อนำไปสู่การสร้างหรือการทำอะไร
2. พิจารณาบทวนข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาใหม่และหรือข้อมูลที่เป็นความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องว่ามีอะไรบ้าง
3. ทบทวนและเลือกข้อมูลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์
4. สร้างชุดข้อมูลหรือความรู้ขึ้นมาใหม่จากการใช้ความรู้เดิมและความรู้ใหม่หรือข้อมูลจากความรู้เดิมหลาย ๆ เรื่องเข้าด้วยกัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549 : 48-69) ได้สรุปขั้นตอนการคิดสังเคราะห์เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ต้องการคิดสังเคราะห์ เป็นการตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ขึ้นก่อน วัตถุประสงค์จะทำให้เรารู้ว่าเราควรแสวงหาข้อมูลอะไรจากแหล่งใดและอย่างไร ทั้งยังเป็นตัวกำหนดข้อมูลที่เราจะเลือกและวิธีการในการเชื่อมโยงกันเชิงเหตุผล
2. การกำหนดขอบเขตของประเด็นที่เกี่ยวข้อง เป็นการกำหนดกรอบเบื้องต้นในการค้นหาแหล่งข้อมูล โดยอาจเริ่มต้นที่ความคิดความรู้ความจำหรือประสบการณ์เดิมที่เราเคยมีเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว การกำหนดขอบเขตของประเด็นที่เกี่ยวข้องเปรียบเสมือนการหล่อแบบพิมพ์ไว้เพื่อเตรียมเทข้อมูลต่างๆ ที่ผสมผสานแล้วลงในแบบพิมพ์จนได้รูปลักษณะและคุณภาพตามที่เรากำลังต้องการ

3. การกำหนดลักษณะและขอบเขตของสิ่งที่จะนำมาสังเคราะห์ เนื่องจากการจะเป็นนักคิดสังเคราะห์ที่ดีจำเป็นต้องมีแหล่งข้อมูลที่ดีและเป็นข้อมูลที่ได้รับการกลั่นกรองอย่างน่าเชื่อถือมาแล้วระดับหนึ่ง โดยเราต้องมีการกำหนดลักษณะและขอบเขตของแหล่งข้อมูลหรือสิ่งที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ดีกว่า

4. การตั้งเฉพาะมโนทัศน์ (Concept) ที่เกี่ยวข้องเป็นการคัดสรรเฉพาะแก่นของความคิดของข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของเรา โดยไม่สนใจรายละเอียดหรือประเด็นอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง

5. การจัดเรียงแนวคิดตามโครงที่ต้งไว้หรือสร้างแกนความคิดใหม่เพื่อตอบวัตถุประสงค์ เป็นการนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่เมื่อแยกประเภทและแยกหมวดหมู่เสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำมาจัดระเบียบใหม่ตามโครงสร้างการสังเคราะห์ที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มต้น

6. ขั้นตอนสอบโครงร่างใหม่ เมื่อได้โครงร่างการสังเคราะห์ที่มีเนื้อหาครบถ้วนแล้วให้พิจารณาโครงร่างใหม่ที่สร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ดี ที่สุดแล้วหรือยังจากจากนั้นลองนำโครงร่างการสังเคราะห์ดังกล่าวไปทดสอบใช้จริง เพื่อทดสอบดูว่าสิ่งที่สังเคราะห์ขึ้นมานั้นเหมาะสมหรือไม่สิ่งใดต้องปรับเปลี่ยนจากนั้นจึงปรับปรุงให้สมบูรณ์แบบต่อไป

7. การนำสิ่งที่สังเคราะห์ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการคิดสังเคราะห์เป็นขั้นตอนที่นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

วิชย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2552 : 83) ได้เสนอแนวทางการสังเคราะห์หลักการโดยการตั้งมโนทัศน์หลัก (Main Concept) ของหลายๆ แนวคิดหรือวิชามาสังเคราะห์หรือถักทอ (Weaving) เพื่อก่อให้เกิดแนวคิดหรือหลักการใหม่

แนวทางในการส่งเสริมจิตแห่งการสังเคราะห์

วิชย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2552 : 83) การคิดสังเคราะห์ก่อให้เกิดปัญญาแบบบูรณาการ เกิดความเข้าใจเสริมเพิ่มขึ้นจากเดิมและสามารถอธิบายต่อให้กับผู้อื่นได้อย่างครบถ้วนชัดเจนและตรงประเด็น และการมีจิตแห่งการสังเคราะห์ไม่ใช่เรื่องไกลตัวหรือเกิดกับนักคิดชั้นนำของโลกเท่านั้น เพราะการคิดสังเคราะห์เป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตมนุษย์อย่างเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว แนวทางการฝึกฝนให้เกิดจิตแห่งการสังเคราะห์นั้นควรเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กให้ได้รับการฝึกฝนและส่งเสริมในประเด็นต่อไปนี้

1. เปิดประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลรูปแบบใหม่ อันเป็นการสังสมข้อมูลความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้มีวัตถุดิบในการคิดมากเพียงพอที่จะใช้สังเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้อาจเรียกว่าผู้ที่สนใจใฝ่รู้ในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากความสามารถและความถนัดที่ตนมีก็สามารถคิดสังเคราะห์ได้ดีกว่าผู้อื่น นอกจากนี้การตัดสินใจปฏิบัติโดยปราศจากการสังสมข้อมูลที่มากเพียงพอแล้วอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานการใช้อารมณ์เป็นที่ตั้งโดยขาดเหตุผล

2. แสวงหาความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งฝึกลมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เชื่อมโยงกันและพยายามหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้มีข้อมูลวิจัยสนับสนุนว่าแม้กระทั่งในผู้ป่วยอัลไซเมอร์หากได้รับการฝึกฝนให้คิดเชื่อมโยงบ่อยๆ แล้วสมองก็ยังคงพัฒนาและสามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

3. ฝึกตีประเด็นช่วยคิดให้ชัดเจนอย่าคิดคลุมเครือ ในการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้พยายามตีกรอบแนวคิดให้ชัดเจนก่อนจะทำความเข้าใจแนวคิดและแยกแยะประเด็นหลักออกจากประเด็นรอง ฝึกจับประเด็นจากบทความที่ได้อ่านทั้งจากหนังสือหนังสือพิมพ์หรือสิ่งต่างๆ ที่ได้อ่านได้ฟังมา

4. แยกแยะข้อเท็จจริงออกมาจากความคิดเห็น เพื่อให้ข้อมูลที่สังเคราะห์ได้นั้นมีความเป็นกลางมากที่สุดเพราะในบางครั้งข้อมูลที่เรารับมานั้นอาจถูกบิดเบือนด้วยความคิดเห็นส่วนตัว ดังนั้นการที่เรารับรู้ข้อมูลมาและเชื่อในสิ่งที่รับมาทั้งหมดอาจทำให้เกิดความเสียหายในภายหลังได้

จากแนวทางในการส่งเสริมจิตแห่งการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า จะต้องเปิดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสรับรู้ข้อมูลรูปแบบใหม่และฝึกให้รู้จักแสวงหาความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างมีเหตุผล รวมทั้งฝึกตีประเด็นช่วยคิดให้ชัดเจนและแยกแยะข้อเท็จจริงออกมาจากความคิดเห็นจากประเด็นเหล่านี้ก็สามารถเป็นส่งเสริมจิตแห่งการสังเคราะห์ให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้นไปได้

จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind)

เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี จึงทำให้จิตแห่งการสร้างสรรค์มีความจำเป็นอย่าง โดยจิตแห่งการสร้างสรรค์เป็นยิ่งกว่าความรู้ที่มีอยู่โดยมีการสังเคราะห์จนเกิดแนวคิดหรือความคิดใหม่ ๆ รวมทั้งวิธีแก้ปัญหาใหม่ ๆ หรือแม้กระทั่งการตั้งคำถามที่แตกต่างไปจากเดิมที่ขยายขอบเขตของสิ่งที่มีอยู่หรือทำให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นการกำเนิดวิธีคิดใหม่และจะกลายเป็นคำตอบที่ไม่คาดถึงด้วยความสามารถของสมองที่คิดได้หลากหลาย ผสมผสานกันในหลายแง่หลายมุม แต่อย่างไรก็ตาม ในที่สุดการสร้างสรรค์ในสิ่งที่สร้างสรรค์เหล่านั้นจะต้องได้รับการยอมรับจากผู้รอบรู้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ มาตัดสินคุณภาพและการเป็นที่ยอมรับ

ความหมายของจิตแห่งการสร้างสรรค์

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 3) ให้นิยามว่าจิตแห่งการสร้างสรรค์เป็นการผลิตความคิดใหม่ ๆ พร้อมทั้งตั้งคำถามที่แตกต่างไปจากเดิมและกำเนิดเป็นวิธีการคิดที่สดใหม่ซึ่งจะกลายเป็นคำตอบที่คาดไม่ถึง อย่างไรก็ดีในที่สุดแล้วสิ่งสร้างสรรค์เหล่านี้จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้รอบรู้

สำนักงาน ก.พ. (2550 ค : 24) ได้อธิบายความหมายของจิตสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นกระบวนการทางความคิดในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์และหลุดจากกรอบเดิม

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า จิตแห่งการสร้างสรรค์ศักยภาพของบุคคลในการนำความรู้ที่มีอยู่โดยมีการสังเคราะห์จนเกิดคำถามใหม่ ๆ รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ หรือวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่ขยายขอบเขตของสิ่งที่มีอยู่หรือทำให้เกิดสิ่งใหม่

แนวทางในการส่งเสริมจิตแห่งการสร้างสรรค์

จิตแห่งการสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ด้วยการรู้จักตั้งคำถามใหม่หาวิธีการใหม่ แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยจิตแห่งวิทยาการและจิตแห่งการสังเคราะห์มาเป็นพื้นฐาน เพื่อก่อให้เกิดจิตแห่งการสร้างสรรค์และจากงานวิจัยของการ์ดเนอร์ พบว่า มีอยู่ 2 ประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ที่คนยังไม่ค่อยรู้จักมากนัก นั่นคือบุคลิกภาพและนิสัยใจคอเป็นเรื่องที่สำคัญมาก สำหรับผู้ที่ต้องการมีความคิด

สร้างสรรค์โดยผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะที่ไม่ขึ้นอยู่กับที่พยายามคิดค้นหาวิธีการใหม่ๆ กล้าที่จะเสี่ยงเมื่อทำงานแล้วไม่ประสบผลสำเร็จก็จะต้องไม่ท้อต้องมีพลังที่จะพยายามทำสิ่งใหม่ อีกครั้งหนึ่ง ส่วนประเด็นที่สองที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ก็คือ มีการสับสนระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความแปลกใหม่ ซึ่งวิธีการเดียวที่จะรู้ว่าสิ่งไหนเป็นความคิดสร้างสรรค์ก็คือได้รับข้อมูลจากบุคคลที่เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เป็นคนตัดสินและในบางครั้งอาจจะต้องใช้เวลาในการพิจารณาค่อนข้างนานบางคนกว่าจะได้รับการยอมรับว่าสิ่งที่คิดหรือสร้างขึ้นมานั้นเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ก็หลังจากที่เสียชีวิตไปแล้ว

การ์ดเนอร์ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่าผู้เรียนที่เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์สามารถคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ได้นั้นจะต้องมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระวิชาที่เกี่ยวข้องก่อนจากนั้นก็จะต้องเป็นผู้ที่สามารถสังเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ดีด้วย ทั้งนี้ขึ้นงานหรือบุคคลใดที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะต้องเป็นการคิดที่นอกเหนือจากสิ่งที่รู้มาแล้วซึ่งเป็นการคิดนอกกรอบโดยสิ่งที่อยู่ในกรอบนั้นเป็นสิ่งที่สามารถหาได้ในคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต (Gardner. 2006)

กาลลาฮอร์ และกาลลาฮอร์ (Gallaher and Gallaher. 1994 : 343-344) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งการสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. จัดหลักสูตรโดยเน้นการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โน้ตทัศน์มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาและครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย
2. จัดให้ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียน ในการทำงานหรือทำโครงการต่างๆ
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้เสนอความคิดในการจัดการเรียนการสอน
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักว่าความจริงเป็นสิ่งที่ต้องค้นหามากกว่าที่จะคิดว่าความจริงเป็นสิ่งที่ต้องเปิดเผย
5. ครูจะต้องพัฒนาตนเองในด้านเนื้อหาและกลวิธีการสอนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

ฮอลล์แมน (ดิลก ดิลกานนท์. 2534 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Hallman. 1971 : 220-224) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเป็นผู้ค้นพบและอยากทดลอง
2. จัดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเสรี ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออกมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าในกรอบของความสนใจและครูต้องไม่กระทำตัวเป็นเผด็จการทางความคิด
3. สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนคิดหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่จากเดิม ส่งเสริมการคิดจินตนาการส่งเสริมให้คิดวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าเสี่ยงทางปัญญา (Intellectual Risk)

5. ไม่เข้มงวดกับผลหรือคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบของผู้เรียนมากเกินไป ครูต้องไม่ให้ความสำคัญของความคลาดเคลื่อนจนเกินไปนัก ต้องยอมรับว่าความคลาดเคลื่อนและความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้

6. ให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางสติปัญญา (Intellectual Flexibility) โดยยั่วให้ผู้เรียนคิดหาวิธีการหาคำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ วิธี ด้วยการพยายามคิดหาความหมายใหม่โดยใช้ประสบการณ์เดิมในบริบทใหม่ไม่ให้ยึดมั่นกับประสบการณ์เดิมอย่างมั่นคงเพียงด้านเดียว

7. ให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของตนเองด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบและรู้จักประเมินตนเองพยายามหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์มาตรฐานหรือข้อสอบมาตรฐาน

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่ไวต่อการรับรู้ในสิ่งเร้าทั้งในด้านความรู้สึกละปัญหาด้านสังคมและบุคคล

9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตอบคำถามประเภทปลายเปิดที่มีความหมายและไม่มีตอบที่ตายตัว คำถามประเภทนี้จะสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม

10. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ความคิดและเครื่องมือในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าใจกระบวนการโดยตลอด

11. ฝึกให้ผู้เรียนสู่ต่อความล้มเหลวและความคับข้องใจ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความสามารถที่จะอยู่ในสถานการณ์ที่คลุมเครือและสามารถจัดการกับสถานการณ์เหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

12. ฝึกให้ผู้เรียนพิจารณาปัญหาในภาพรวมมากกว่าที่จะพิจารณาปัญหาย่อยๆ ให้รู้จักบูรณาการปัญหาและเข้าใจปัญหาเหล่านั้น

อารี รังสินนท์ (2532 : 103) อธิบายว่า ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนครูควรปรับปรุงวิธีสอนและยืดหยุ่นเนื้อหาวิชาในลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองพยายามอย่าบังคับให้ผู้เรียนทำตามคำสั่งของครูอยู่ตลอดเวลาเช่นการให้ฝึกวาดภาพตามแบบที่ครูกำหนดให้

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกตช่างซักถามและตอบคำถามหรือพยายามค้นหาคำตอบด้วยความกระตือรือร้น

3. สนใจและตั้งใจฟังคำถามแปลกๆ ใหม่ๆ ของผู้เรียนและยอมรับความคิดแปลกๆ ใหม่ๆ ของผู้เรียน

4. แสดงให้เห็นว่าความคิดของผู้เรียนมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ โดยการให้กำลังใจชมเชยยกย่องและนำผลงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มนอกจากจะยอมรับความคิดแปลกๆ ของผู้เรียนแล้วก็ไม่ควรตำหนิหรือวิจารณ์ความคิดของผู้เรียน

6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สำรวจค้นคว้าทดลองด้วยความสนใจของตนเองมิใช่เพื่อหวังคะแนนที่จะได้รับ

7. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพสร้างสรรค์ ด้วยการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้กำลังใจยกย่องและชมเชย
9. จัดความกลัวและความก้าวร้าวของผู้เรียนสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัยแก่ผู้เรียน

จากแนวทางในการส่งเสริมจิตแห่งการสร้างสรรค์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการส่งเสริมคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะเป็นเพียงผู้ที่คอยดูแลและคอยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเองส่งผลให้การเรียนรู้มีความยั่งยืน

จิตแห่งการเคารพ (Respectful Minds)

การทำความเข้าใจผู้อื่นนั้น ต้องอาศัย ทักษะทางด้านอารมณ์ (Emotional Intelligence) และ ทักษะทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence) ซึ่ง Gardner ระบุว่าต้องปลูกฝังจิตสำนึกแห่งการเคารพกันตั้งแต่เกิด ซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญในการปลูกฝังก็มักจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กเช่น พ่อแม่หรือคุณครู หรือแม้กระทั่งบุคคลที่เป็นสาธารณะอย่างนักร้อง ดาราหรือนักการเมือง โดยผู้ใหญ่ต้องแสดงตัวเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตัวต่อกัน เพื่อเป็นแนวทางที่ถูกต้องให้เด็กได้เห็น

ความหมายของจิตแห่งการเคารพ

การ์ดเนอร์ (Gardner. 2006 : 10) จิตแห่งการเคารพ (Respectful Mind) คือ เมื่อเรามีการพัฒนาสิ่งหนึ่งที่เรากำลังคิดเสมอ ก็คือ การที่เราต้องให้ความสำคัญกับคนอื่น ๆ รอบตัวเรา ไม่ใช้การที่เราสร้างอะไรมาที่เราจะเป็นคนที่เก่งอยู่เพียงคนเดียวต้องมองคนรอบข้างด้วย

กอบกาญจน์ สุริยสัตย์วัฒนวรสาร (2554 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายของจิตแห่งความเคารพ คือ การอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เกียรติและเคารพในความคิดของผู้อื่นเคารพ และเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม รวมถึงเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดของตัวเอง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานหรือการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ทั้งนี้การทำความเข้าใจผู้อื่นนั้นต้องอาศัยทักษะทางด้านอารมณ์ (Emotional Intelligence) และทักษะทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence) ซึ่งต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่เกิด บุคคลที่มีความสำคัญในการปลูกฝังมักจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก เช่น พ่อแม่หรือคุณครู หรือแม้กระทั่งบุคคลที่เป็นสาธารณะอย่างนักร้องดาราหรือนักการเมือง โดยผู้ใหญ่ต้องแสดงตัวเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตัวต่อกัน เพื่อเป็นแนวทางที่ถูกต้องให้เด็กได้เห็นแนวคิดจิตแห่งความเคารพยังช่วยให้เกิดความสงบสุขและความสามัคคีขึ้นในสังคม แม้ในสังคมนั้นจะประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในเรื่องของเชื้อชาติภาษาและศาสนาการนำแนวคิดจิตแห่งความเคารพมาใช้บริหารองค์กรยุคใหม่ที่มีความเป็นสากลและไร้พรมแดนนั้นจะทำให้ผู้คนหรือพนักงาน

ที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ อายุ เพศ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม สามารถมาทำงานร่วมกันได้ ดังนั้น การสร้างเสริมและปลูกฝังแนวคิด “จิตแห่งความเคารพ” ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรจึงถือเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่สำนักงาน ก.พ. จะส่งเสริมการทำงานภายใต้การบริหารกำลังคนภาครัฐที่มีความหลากหลายเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางในการขับเคลื่อนและพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมของคนไทยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องเผชิญในอนาคต

จิตแห่งการเคารพ หมายถึง ภาวะในการตระหนักรู้และมุ่งมั่นต้องการแสดงออกด้วยความบริสุทธิ์ใจของบุคคล เพื่อแสดงความเคารพยกย่องนับถือศรัทธาและให้เกียรติผู้อื่นในสถานการณ์และโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เกิดความรู้สึกยอมรับและชื่นชมสำหรับผู้พบเห็น ภายใต้เงื่อนไขด้านสิทธิหน้าที่และความชอบธรรมทั้งในส่วนของตนเองและผู้อื่น โดยปราศจากความมัวคืดหรือการบิดเบือนข้อเท็จจริง

1. จิตด้านความเข้าใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการรับรู้เข้าใจและตระหนักในมุมมองความคิด ความต้องการ ความรู้สึก อารมณ์และพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยยอมรับว่าเป็นเหตุการณ์และการปฏิบัติที่บุคคลนั้นกระทำภายใต้เหตุผลที่มีความถูกต้องเหมาะสม และผ่านการไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบของบุคคลดังกล่าวแล้ว จึงได้กระทำหรือแสดงออกมา

2. จิตด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถความพร้อมความต้องการและความตระหนักในการกระทำและแสดงออกเพื่อร่วมมือและร่วมพลังจิตใจในการเสียสละในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวมให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในทุกโอกาสโดยไม่มุ่งหวังสิ่งตอบแทนรวมทั้งรู้สึกยินดีเมื่อการปฏิบัตินั้นสำเร็จและรู้สึกกังวลห่วงใย เมื่องานไม่บรรลุผลและพร้อมที่จะร่วมมือปฏิบัติในทุกโอกาสสถานการณ์ต่อไปอีก

จากความหมายที่กล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ การตอบสนองต่อคนหรือกลุ่มคนที่มีความแตกต่างที่หลากหลายอย่างเห็นอกเห็นใจและเป็นไปในทางสร้างสรรค์เป็นความพยายามที่จะเข้าใจและทำงานร่วมกับคนที่แตกต่างกัน

การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่มีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทกำหนดกรอบให้ทุกภาคส่วนของสังคมยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน โดยกรอบที่สำคัญในการดำรงตนอย่างเหมาะสมของประชาชน คือ การยึดมั่นในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด หากประชาชนทุกคนรู้ถึงสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้และต่างปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ประชาชนในชาติย่อมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและชาติบ้านเมืองก็จะพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

สิทธิของตนเองและผู้อื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การปฏิบัติตามสิทธิของตนเองภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญโดยไม่กระทบสิทธิบุคคลอื่นย่อมได้ชื่อว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีส่วนนำพาบ้านเมืองให้พัฒนาในที่นี้จะกล่าวถึงการปฏิบัติตามในการรักษาและเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ ดังนี้

1. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อครอบครัว

ครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ทุกครอบครัวมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญในหลายประเด็นด้วยกัน โดยเฉพาะเรื่องการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม หมายความว่า พ่อ แม่ และลูก จะต้องไม่ใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เป็นธรรม กรณีระหว่างสามีภรรยาจะต้องเคารพและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ไม่ตัดสินปัญหาโดยใช้กำลัง กรณีระหว่างบุตรกับบิดามารดาบุตรต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดาบิดามารดาจะต้องอบรมสั่งสอนบุตรโดยใช้เหตุผล ไม่ใช้การแก้ไขพฤติกรรมลูกด้วยการเฆี่ยนตีเลี้ยงลูกด้วยความเข้าใจและใช้สิทธิเสรีภาพในการแสวงหาความสุขส่วนตัวแต่ต้องอยู่ในขอบเขตและไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนหรือสร้างปัญหาใด ๆ ให้แก่บิดามารดา

2. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อชุมชนและสังคม

สมาชิกทุกคนในสังคมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตในสังคม โดยสิทธิดังกล่าวจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของสมาชิกคนอื่นในสังคม ในที่นี้ขอยกตัวอย่างสิทธิของตนเองที่มีต่อชุมชนบางประการดังนี้

1) เสรีภาพในเคหสถานชาวไทยทุกคนย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานที่จะสามารถอาศัยและครอบครองเคหสถานของตนโดยปกติสุข ไม่ว่าจะเกิดจากการเช่าหรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ซึ่งบุคคลอื่นจะต้องให้ความเคารพในสิทธินี้ แม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐหากจะต้องเข้าไปดำเนินการตามกฎหมายใดๆ เช่น การตรวจค้นเคหสถานของประชาชนก็จะทำการมิได้เว้นแต่จะมีหมายค้นที่ออกโดยศาลเท่านั้น

2) เสรีภาพในการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร ชาวไทยทุกคนมีเสรีภาพที่จะเดินทางไปในที่ต่างๆ บนผืนแผ่นดินไทยได้ทุกพื้นที่ของประเทศไทย และสามารถเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ณ ที่ใดก็ได้ในประเทศไทย รวมทั้งชาวไทยทุกคนสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นทางจดหมายโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต

3) เสรีภาพในการนับถือศาสนาสมาชิกทุกคนในสังคมมีสิทธิเสรีภาพที่จะนับถือศาสนาแตกต่างกันได้ ซึ่งบุคคลอื่นในสังคมรวมทั้งรัฐจะต้องให้ความเคารพสิทธิเสรีภาพในเรื่องนี้ด้วย

4) เสรีภาพในทางวิชาการเยาวชนไทยทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้คนไทยทุกคนยังมีสิทธิในการที่จะศึกษาขั้นสูงหรือทำวิจัยตามที่ต้องการโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

5) เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบโดยปราศจากอาวุธ หมายถึง ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม แต่ต้องเป็นไปโดยสงบปราศจากอาวุธและต้องไม่รบกวนสิทธิของผู้อื่น การปราศจากอาวุธนั้นหมายรวมถึง ห้ามทุกคนที่มาชุมนุมพกพาอาวุธเข้ามาในที่ชุมนุมเด็ดขาด บุคคลใดพกพาอาวุธเข้ามาในที่ชุมนุมบุคคลนั้นจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญในกรณีที่ได้กล่าวมาข้างต้น

6) สิทธิเสรีภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกคนย่อมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และร่วมสืบสานศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของประเทศชาติเพื่อให้ดำรงอยู่ต่อไปกับอนุชนรุ่นหลัง

7) สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยเสรีภาพในการประกอบอาชีพจะต้องไม่เอาเปรียบผู้อื่น เช่น ผู้ประกอบการจะต้องเคารพและซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภคและไม่เอาเปรียบผู้บริโภค เป็นต้น

3. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อประเทศชาติ

1) สิทธิในการมีส่วนร่วมในที่นี้หมายถึง สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการด้านการปกครอง อันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคมโดยตรง

2) สิทธิที่จะฟ้องร้องหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือองค์กรของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ประชาชนมีสิทธิที่จะฟ้องร้องหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ให้รับผิดชอบหากการกระทำใดๆ หรือการละเว้นการกระทำใด ๆ ของข้าราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้นส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนต่อศาลปกครอง

3) สิทธิที่จะต่อต้านโดยสันติวิธี การกระทำใดจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การต่อต้านการทำปฏิวัติรัฐประหารเป็นสิ่งที่ประชาชนมีสิทธิที่จะออกมาต่อต้านแต่ต้องเป็นไปโดยสันติวิธี (ไพศาล ภูไพบูลย์, อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม. 2552 : เว็บไซต์)

แนวทางการปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

การปฏิบัติตนตามสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคมเป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบสุขโดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. เคารพสิทธิของกันและกันโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็นการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น
2. รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง
3. เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน เป็นต้น
4. ปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินมาพัฒนาประเทศ เป็นต้น

ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตนเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

1. ผลที่เกิดกับประเทศชาติหากประชาชนมีความสมัครสมานรักใคร่สามัคคี ไม่มีความแตกแยกไม่แบ่งเป็นพวกเป็นเหล่าบ้านเมืองก็จะสงบสุขเกิดสวัสดิภาพบรรยากาศโดยรวมก็จะสดใสปราศจากการระแวงต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น นักลงทุน นักท่องเที่ยวก็จะเดินทางมาเยือนประเทศของเราด้วยความมั่นใจ
2. ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือสังคมเมื่อประชาชน ในสังคมรู้จักสิทธิของตนเองและของคนอื่นก็จะทำให้ชุมชนหรือสังคมเกิดการพัฒนา เมื่อสังคมมั่นคงเข้มแข็งก็จะมีส่วนทำให้ประเทศชาติเข้มแข็งเพราะชุมชนหรือสังคมเป็นส่วนหนึ่งของประเทศชาติบ้านเมืองโดยรวม

3. ผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคมเมื่อครอบครัวเข้มแข็งและอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนรับบทบาทสิทธิเสรีภาพของตนเองและปฏิบัติตามที่กฎหมายและรัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครอง ได้อย่างเคร่งครัด โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของสมาชิกอื่นในสังคม ก็จะนำพาให้สังคมและประเทศชาติเข้มแข็งตามไปด้วย (ไพศาล ภูไพบูลย์, อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม. 2552 : เว็บไซต์)

จากแนวทางการปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขนั้น บุคคลจะต้องเคารพสิทธิของกันและกัน และรู้จักใช้สิทธิของตนเอง เข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ที่พึงมีพึงได้ เพื่อให้สังคมและประเทศชาติมีความเข้มแข็งต่อไป

เพศ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 125) เพศ หมายถึง รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย ซึ่งหากจะตีความกันแต่เพียงว่า เพศ คือลักษณะบอกให้ใครๆ รู้ว่า บุคคลนั้นๆ เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ในลักษณะของรูปร่างเท่านั้นก็เป็นการยากที่จะเข้าใจความหมายของความรู้เรื่องเพศได้อย่างสมบูรณ์สำหรับความหมายของเพศในลักษณะนามธรรมนั้น เพศ หมายถึง ความรู้สึกและความต้องการทางเพศ หรือการอารมณ์ ในธรรมชาติของคนทั่วไป

เพศกับการพัฒนาจิต

มีข้อเสนอแนะความเห็นที่เชื่อถือได้ว่าการสัมผัสประสบการณ์ของบุคคลจะเป็นการเสริมแรงที่ดีกว่า (Preferential Reinforcement) ในการพัฒนาสมองด้านใดด้านหนึ่งของบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในแนวคิดที่เชื่อว่า สิ่งที่ดีตัวมาตั้งแต่กำเนิดหรือปัจจัยที่ไม่ใช่ประสบการณ์ของบุคคลมีส่วนในการพัฒนาตัวบุคคลนั้นๆ และเห็นว่าควรระมัดระวังและไม่ควรสรุปง่ายเกินไปว่าเพศชายหรือหญิงมีความชอบในการใช้สมองซีกใดซีกหนึ่ง โดยข้อเท็จจริงตามเงื่อนไขหรือปัจจัยสำคัญที่จะต้องอธิบายไว้ว่า เหตุการณ์หรือสิ่งที่คนเราเผชิญหรือสัมผัสในแต่ละโอกาส (Attachment Categories) จะมีผลต่อบุคคลแต่ละเพศในลักษณะเท่าเทียมกัน ทั้งเพศหญิงและชายมีความต้องการและสามารถที่จะหยิบยื่นให้หรือแสดงออกกับบุคคลที่ใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทในด้านการดูแลและมีความห่วงใยด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Empathic Care) ความไวในการรับรู้เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น (Sensitive Care) และการส่งเสริมให้พัฒนาการหรือความก้าวหน้าในชีวิตของผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในผลการศึกษาว่า สมองทั้งสองซีกของมนุษย์เราแต่ละคนมีความแตกต่างกันบนพื้นฐานของพันธุกรรมที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด (Innate Genetic) และปัจจัยหลักการข้อเท็จจริงของธรรมชาติด้านอื่น แต่ในเวลาต่อมาได้มีปัจจัยอื่นปรากฏเข้ามาเกี่ยวข้องในการเรียนรู้บูรณาการเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากครอบครัววัฒนธรรมที่มากมายและประสบการณ์ทางสังคมอาจมีส่วนเข้ามามีบทบาทในการปรับเปลี่ยนทั้งการเชื่อมต่อกับเส้นประสาทและหน้าที่การแสดงออกของยีนส์ นอกจากนี้มีผลการศึกษาสนับสนุนว่าเพศหญิงมีโอกาสใช้สมองทั้งสองซีกไปพร้อมกัน ขณะที่ยังมีผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงและชายมีความแตกต่างกันในโครงสร้างด้านกายวิภาค แต่ยังไม่มีการพิสูจน์ยืนยันในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น หากพิจารณาเพศหญิงและชายเป็นรายบุคคลอาจเห็นว่า มีความใกล้เคียงกันมากในด้านการใช้สมองแต่เมื่อมองในภาพรวมของกลุ่มใหญ่อาจเห็นว่า

ยีนส์และฮอว์โมน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เพศหญิงและชายแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาที่ธรรมชาติของสมองแล้วบุคคลจะสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทการใช้ได้ตามเงื่อนไขประสบการณ์และความคาดหวังของเหตุการณ์ที่เผชิญรวมทั้งความมีอิสระความยืดหยุ่นและโอกาส ความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่แต่ละบุคคลเกี่ยวข้อง (Siegel. 2012 : 250-251)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 1171) ให้ความหมายของ ขวาล แพริตกุล (2516 : 15) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าหมายถึง “ความสำเร็จในด้านความรู้ทักษะและสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมองผลสัมฤทธิ์การเรียนควรจะประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่งคือความรู้ทักษะและสมรรถภาพสมองในด้านต่างๆ”

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสามารถของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งเกิดจากนักเรียนได้รับประสบการณ์จากกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยครูต้องศึกษาแนวทางในการวัดและประเมินผล การสร้างเครื่องมือวัดให้มีคุณภาพนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

สมพร เชื้อพันธ์ (2547 : 53) สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถความสำเร็จและสมรรถภาพด้านต่างๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2548 : 125) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

ปราณี กองจินดา (2549 : 42) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยจิตพิสัยและทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และเป็นการพัฒนาทักษะทางการเรียน จะประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่งคือ ความรู้ทักษะและสมรรถภาพสมองในด้านต่างๆ ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่างความสำเร็จที่ได้รับจากความรู้ความสามารถ

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ระดับชั้น	ความหมาย	ค่าระดับชั้น
A	ดีเยี่ยม (Excellent)	4.0
B+	ดีมาก (Very Good)	3.5
B	ดี (Good)	3.0
C+	ดีพอใช้ (Fairly Good)	2.5
C	พอใช้ (Fair)	2.0

D+	อ่อน (Poor)	1.5
D	อ่อนมาก (Very Poor)	1.0
F	ตก (Failed)	0.0

คู่มือระเบียบข้อบังคับระดับปริญญาตรี (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2556 : 72)

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพหมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จะเป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกันต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือทัศนคติของบุคคลที่สำคัญบางประการ การยอมรับและให้เกียรติการเข้าใจสาระและความรู้สึกและการจริงใจ ซึ่งทักษะการสร้างสัมพันธภาพ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเขียนและการพูดสนทนา เพื่ออธิบายข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในกลุ่มเพื่อนหรือสังคมเดียวกันโดยผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถรับรู้เข้าใจตรงกัน รวมทั้งการสื่อสารให้บุคคลภายนอกรับรู้เข้าใจในเนื้อหาสาระด้วยวิธีการที่เหมาะสม ด้วยบทบาทที่กระตือรือร้น ใส่ใจทั้งในการพูดและการฟังพร้อมทั้งการแสดงออกด้านภาษาท่าทางที่มีคุณภาพและมีการตอบสนองอย่างมีความหมายในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุกแบบและทุกสถานการณ์ เพื่อให้การสื่อสารครั้งนั้นประสบผลสำเร็จ

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถในการใช้เงื่อนไขและการกำหนดปัจจัยเพื่อสร้างสรรค์และคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มเพื่อน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานบนเงื่อนไขการร่วมมือกันและประสานงานในกลุ่มเพื่อนและทีมงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งการทำงานของทีมจะยึดเป้าหมายความสำเร็จมากกว่าผลประโยชน์ของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง โดยมีเงื่อนไขสำคัญของทีมงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและการแสดงออกของสมาชิกในกลุ่ม ปฏิบัติต่อผู้อื่นในทีมการกำหนดเป้าหมายและความต้องการของกลุ่มเป็นความต้องการของสมาชิก แต่ละบุคคลในทีมงานการทำงานอย่างมีอิสระด้วยความรับผิดชอบของสมาชิก เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของทีมการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารในโอกาสที่เหมาะสมและสร้างมุมมองที่หลากหลายเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาของทีมที่มีประสิทธิภาพ

3. ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติและแสดงออกในบทบาทที่แตกต่างกันเพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อกลุ่มเพื่อนและการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้แก่การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานในกลุ่มเพื่อน การมีพฤติกรรมในการแนะนำหรือเป็นผู้รู้เพื่อสร้างพลังของกลุ่มความสามารถในการเป็นผู้นำกลุ่มและการมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในสังคมซึ่งอาจเป็นพลังที่มีอิทธิพลส่งผลต่อเพื่อนร่วมงานโดยตรงและการมีบทบาทขณะทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนให้งานของกลุ่มสำเร็จด้วยความเต็มใจในทุกโอกาส

4. ทักษะการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกและการปฏิบัติตนที่มีความยืดหยุ่นและเปิดใจกว้างยอมรับในเงื่อนไขหรือปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ตนเองได้เผชิญเพื่อนำไปปฏิบัติหรือแสดงออกกับบุคคลอื่นในสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นความยืดหยุ่นทางสติปัญญาของแต่ละบุคคล ในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่รวมทั้งกำหนดบทบาทและการกำหนดหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผล

5. ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการคิดปฏิบัติและการแสดงออกของบุคคลในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ เพื่ออำนวยความสะดวกสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือเพื่อนทีมงานและผู้อื่นในการปฏิบัติกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความเข้าใจความเต็มใจและปฏิบัติเต็มความสามารถให้บังเกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งรับรู้ว่าจะกระทำสิ่งนั้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความต้องการจำเป็น เพื่อให้ส่งผลต่อความรู้สึกที่เป็นมิตรภาพมีความอบอุ่นใจและความรู้สึกห่วงใยในการช่วยเหลือที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเพื่อนและบุคคลอื่นให้ดีขึ้น

ดร.เอมอร ฤกษ์ธรรค์ กล่าวว่า การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์พัฒนาการทางสังคมและความคิด ความเข้าใจของบุคคลพัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธ์กับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบความหมายของชีวิต และสุขภาพจิตล้วนได้รับผลกระทบจากสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมนุษย์แต่ละคนถูกหล่อหลอมจากประสบการณ์ให้มีความคิดความเชื่อทัศนคติและค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จึงต้องอาศัยความเข้าใจถึงปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพที่มีระหว่างกัน เพื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายจะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

คุณค่าของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลบุคคลเรียนรู้จักตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จากสัมพันธ์ภาพนี้บุคคลจะได้รู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมทั้งเรียนรู้ความเป็นจริงของโลก โดยสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปโดยไม่บิดเบือนมีการยอมรับและเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างที่เป็นจริงดังนั้นสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคลจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองการมีความรู้สึกที่ชีวิตมีความหมายและมีคุณค่าและการมีสุขภาพจิตที่ดีและสามารถพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนได้แต่บุคคลที่ไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นได้จะรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยวเกิดความรู้สึกที่ชีวิตไร้ความหมายและนำไปสู่ความรู้สึกซึมเศร้าและท้อแท้ในชีวิตและการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ เช่น พฤติกรรมแยกตัวจากสังคมการติดยาเสพติด เป็นต้น

การสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นจะเกิดบรรลุผลได้ต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในการยอมรับและส่งเสริมซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอัน ได้แก่ การเปิดเผยตนเองการไว้วางใจซึ่งกันและกันและการสื่อสารความเข้าใจ

คุณลักษณะสำคัญของบุคคลในการสร้างสัมพันธ์ภาพ (Relationship or Rapport) ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จะเป็นสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันต้องอาศัยคุณลักษณะภายในหรือทัศนคติของบุคคลที่สำคัญบางประการ ได้แก่

1. การยอมรับและให้เกียรติ หมายถึง การยอมรับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะเฉพาะของบุคคลตามที่เขาเป็นให้เกียรติและเคารพในคุณค่าของบุคคล มีความเป็นมิตรและความอบอุ่นใจแก่ผู้อื่น

2. การเข้าใจสาระและความรู้สึก หมายถึง การเข้าใจในเนื้อหาสาระของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกันและเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเขาซึ่งในสัมพันธภาพที่ขาดความเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกันสัมพันธภาพนั้นไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นที่ลึกซึ้งได้

3. การจริงใจ หมายถึง การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิดความรู้สึกและทัศนคติของตนเองคุณลักษณะของบุคคล 3 ประการนี้จะส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้มากน้อยเพียงใดนั้นไม่ใช่เพียงแต่มีคุณลักษณะเช่นนี้อยู่ภายในเท่านั้นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือความสามารถในการสื่อหรือแสดงออกถึงคุณลักษณะเหล่านี้ออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ด้วย ซึ่งความสามารถในการแสดงออกหรือการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบถึงคุณลักษณะสำคัญเหล่านี้เรียกว่า ทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล

แนวคิดด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ทฤษฎีสัมพันธภาพ (Interpersonal Theory) ได้รับการอธิบายอย่างชัดเจนโดย Kiesler (1992) Benjamin (1996) และ Horowitz (Stuart and Robertson. 2013 : 27 ; citing Horowitz. 2004) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับทฤษฎีความผูกพัน (Attachment Theory) ซึ่งสามารถสร้างความเข้าใจในกรอบงานของจิตวิทยาบำบัดทางสัมพันธภาพที่ได้อธิบายถึงวิธีการที่บุคคลใช้ประโยชน์ในการสื่อสารเชื่อมต่อกับผู้อื่นตามความต้องการของแต่ละบุคคล โดยการติดต่อกับบุคคลที่มีความสำคัญในด้านสัมพันธภาพ ทฤษฎีความผูกพันได้อธิบายสิ่งที่ปรากฏหรือบังเกิดขึ้นในวงกว้างหรือในขอบข่ายกว้างขวางในบริบททางสังคมขณะที่ทฤษฎีด้านสัมพันธภาพได้อธิบายความหมายไว้ว่า เป็นการสื่อสารที่แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของแต่ละบุคคลในระดับมหภาค (Macro Level) การแสดงความสัมพันธ์หรือความผูกพันมีลักษณะเป็นแบบแผนของการสื่อสารระหว่างบุคคลเฉพาะสถานการณ์ เนื่องจากบุคลิกภาพของบุคคลสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ว่าเป็นแบบแผนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและคงสภาพในระยะเวลาที่ยาวนานในการทำงานเดียวกันการผูกพันของบุคคลสามารถอธิบายได้ในลักษณะที่คล้ายกันกล่าวคือ เป็นแบบแผนของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาอันนานและแบบแผนดังกล่าวได้แสดงถึงความหลากหลายในความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม ในแต่ละบุคคลความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำหน้าที่ผิดปกตินั้นเป็นคุณลักษณะที่ขาดความเป็นระเบียบในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เป็นความคาดหวังของแต่ละบุคคลในการเสริมสร้างให้เกิดความสัมพันธ์และพยายามรักษาความสัมพันธ์นั้นให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งการเสริมสร้างสัมพันธภาพของบุคคลดำเนินการบนพื้นฐานตามกรอบการทำงานของรูปแบบความผูกพัน (Attachment Model) ซึ่งการบิดเบือนด้านความผูกพันจะเป็นไปตามความสัมพันธ์ที่เป็นผลจากรูปแบบการทำงานเพราะว่าความผิดปกติหรือความไม่ถูกต้องของการแสดงออกมีอิทธิพลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏ

ในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรากฏในทุกกรณี เมื่อการสนทนาระหว่างแต่ละบุคคลมีลักษณะเฉพาะของความสัมพันธ์ ได้แก่ การสื่อสารขั้นสูง (Meta-communications) ซึ่งเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับคุณภาพด้านความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของบุคคลและสะท้อนผล ในความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลที่ประกอบด้วยเงื่อนไข ดังนี้ (Stuart and Robertson. 2013 : 27-28)

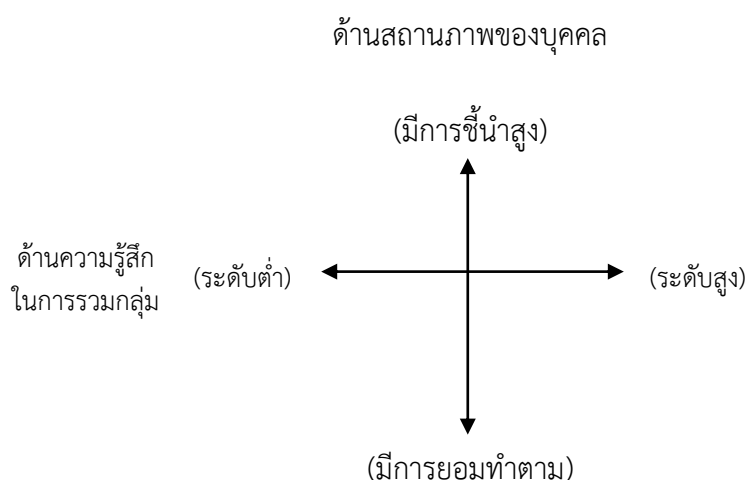
1) การรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาชิก (Affiliation) เป็นระดับที่แต่ละบุคคลมีความผูกพันในทางบวกหรือความผูกพันกับผู้อื่นในทางลบที่ส่งผลต่อความรู้สึกในระดับมากหรือน้อยของการรวมกลุ่มกันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผล

2) สถานภาพ (Status) เป็นระดับที่บุคคลหรือผู้อื่นดำรงอยู่ในสถานการณ์ เพื่อตัดสินใจที่อิงกับความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของบุคคลและคำนึงถึงแบบแผนของความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของบุคคลและแบบแผนของความสัมพันธ์ในแนวทางการชี้นำและการยอมทำตามในตัวบุคคลด้วย

3) ความเกี่ยวข้อง (Inclusion) เป็นระดับความสัมพันธ์เกี่ยวข้องที่ยึดประเด็น ความสำคัญของแต่ละบุคคลในระดับมากน้อยแตกต่างกัน

หากนำองค์ประกอบของแนวคิดทั้งสามส่วนมาอธิบายเชื่อมโยงกันจะปรากฏความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องตามภาพ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของความสัมพันธ์ในตัวบุคคล
(Stuart and Robertson. 2013 : 28)

จากภาพแสดงความสัมพันธ์ในมิติเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องในตัวบุคคลด้านสถานภาพการชี้นำ และความต้องการ ในการรวมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นจะนำไปสู่สภาวะองค์ประกอบด้านที่สามได้แก่ การมีความรู้สึกเกี่ยวข้องหรือความผูกพันของแต่ละบุคคลกับผู้อื่นในระดับมากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารขั้นสูงและทักษะสัมพันธภาพของบุคคลที่จะเป็นเงื่อนไข สนับสนุนและกระตุ้นเร้าให้บุคคลตอบสนองหรือร่วมกันตอบสนอง เพื่อนำไปสู่สภาวะการรวมตัวหรือ การเสนอตัวเข้าอยู่ในกลุ่มพวกเดียวกัน

Klein และคณะ (2006 : 81) ได้อธิบายสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า เป็นข้อความ หรือความคิดรวบยอดที่มีความหมายเชื่อมโยงเกี่ยวข้องค่อนข้างหลากหลายมุมมอง เช่น ทักษะทาง สังคมความสามารถหรือสมรรถนะทางสังคมทักษะด้านบุคคล (People Skills) ทักษะด้านความ ใกล้ชิด (Face-to-face Skills) ทักษะของความเป็นมนุษย์และทักษะสัมพันธ์ที่มีลักษณะอ่อนโยน นอกจากนี้ยังมีความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า เป็นวิธีการปฏิบัติอย่างมีลำดับขั้น ด้านการคิดและการสื่อสารสำหรับประยุกต์หรือปรับใช้ระหว่าง การติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมของบุคคล เพื่อให้บรรลุผลในการปฏิบัติครั้งนั้นหรือสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะ หมายถึง ทักษะทางสังคมด้านความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งมีองค์ประกอบด้านทักษะทางสังคมของบุคคล ได้แก่ การประสานงานการแนะนำบอกกล่าว

ให้ความรู้การเจรจา การเชิญชวนหรือชักจูงการมุ่งมั่นให้บริการและความสามารถในการรับรู้เข้าใจผู้อื่น (Klein. 2009 : 16)

โดยปกติทั้งไปการปฏิบัติงานของบุคคลที่มีประสิทธิภาพมักจะเกี่ยวข้องกับการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งจะต้องปรับใช้ความรู้ทางจิตวิทยามาช่วยสนับสนุนโดยเฉพาะความรู้ด้านทักษะทางสังคม ความสามารถส่วนบุคคลทางสังคมและควมมีไหวพริบในการสร้างสัมพันธภาพ Hogan และ Lock (Klein. 2009 : 17-18 ; citing Hogan and Lock. 1995) ได้ศึกษาเหตุการณ์สำคัญในการทำงานของบุคคล ในหน่วยงานหรือสถานที่ทำงานที่ต้องใช้ทักษะทางสังคมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะประกอบด้วย ความไวในการรับรู้เข้าใจความต้องการของผู้อื่น ความยืดหยุ่น ความหยิ่งรู้เข้าใจผู้อื่น (Perceptiveness) การสร้างความไวใจหรือความยอมรับในตัวผู้อื่น ความคงเส้นคงวาในการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ความรับผิดชอบ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Kantrowitz และคณะ (Klein. 2009 : 18 ; citing Kantrowitz and others. 2006) ได้ศึกษาเหตุการณ์ที่เป็นผลของทักษะความอ่อนโยนในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน จาก 5 หน่วยงาน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่ามีพฤติกรรมกาปฏิบัติด้านทักษะความอ่อนโยน (Soft Skills Performance) จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะการสื่อสาร (2) ทักษะความเป็นผู้นำ (3) ทักษะการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา (4) ทักษะการจัดการตนเอง (5) ทักษะการจัดการ (6) ทักษะการจัดองค์กร (Organization Skills) (7) ทักษะการมีสัมพันธภาพ (8) ทักษะในทางการเมือง (9) ทักษะการวิเคราะห์หรือทักษะความคิดสร้างสรรค์และ (10) ทักษะการจำหน่าย (Selling Skills) ในจำนวนทักษะทั้งหมดที่กล่าวถึงเห็นว่าอาจมีบางทักษะที่มีชื่อและแนวคิดสำคัญใกล้เคียงกันหรือซ้ำซ้อนกัน เช่น ทักษะด้านผู้นำ ทักษะการจัดการและทักษะการจัดองค์กรหรือความใกล้เคียงซ้ำซ้อนของทักษะสัมพันธภาพและทักษะการใช้ความอ่อนโยนบางครั้งสามารถนำไปใช้แทนกันได้

การมีทักษะทางสังคมของแต่ละบุคคลจะสนับสนุนให้บุคคลใช้ความพยายามในการปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายตามแนวทางที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง ในแนวทางการแสดงพฤติกรรมทางสังคมและการตอบสนองด้านการเคลื่อนไหวทางกายหรือเป็นการแสดงพฤติกรรมเฉพาะในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เนื่องจากทักษะทางสังคมมีแนวทางการประเมินตรวจสอบในมิติสองมุมมองความคิด ได้แก่ การใช้แนวทางการฝึกอบรมให้บังเกิดคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีการแสดงพฤติกรรมเฉพาะสถานการณ์ของบุคคลเป็นการเรียนรู้จากส่วนย่อยหรือโดยสัญชาตญาณเฉพาะเงื่อนไขตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดีควรจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ เป็นผู้ที่มีทักษะการสื่อสารทักษะทางสังคมและทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งนี้ข้อมูลสนับสนุนว่า ทักษะการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและนักวิจัยส่วนมากจะเห็นด้วยว่า ทักษะทางสังคมและทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสามารถนำมาใช้อธิบายหรือสื่อความหมายแทนกันได้มากไปกว่านั้นจะมีความเป็นไปได้ที่การมีความฉลาดทางอารมณ์อาจมีมุมมองจากคุณสมบัตินี้ที่มีคุณลักษณะตรงข้ามหรือขัดแย้งกับความหมายของทักษะสัมพันธภาพและอาจมีความยุ่งยาก ในการสรุปความหมายเนื่องจากขาดความเห็นด้วยในเงื่อนไขที่แท้จริงของแนวคิดการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลซึ่งส่วนมากจะขาดความถูกต้องและกรอบโครงสร้างความเข้าใจของทักษะ

Kleinetal (2006 : 115) ได้สรุปความเห็นไว้ว่า บุคคลที่มีความสามารถในการปฏิบัติตนทางสังคมต้องการความสามารถในการปฏิบัติในแนวทางที่หลากหลายและแตกต่างกัน ได้แก่ การรับรู้ที่ถูกต้องการสื่อสารที่ไม่ได้ใช้ถ้อยคำภาษาที่มีประสิทธิภาพ การนำเสนอหรือแสดงตนเองด้วยวิธีการที่เหมาะสม และมีความสามารถในการจัดลำดับพฤติกรรมที่ดีเยี่ยม นอกจากนี้ อาจยังมีปัจจัยตามกรอบงานที่อธิบายเงื่อนไขศักยภาพทักษะทางสังคม เช่น ประสบการณ์ของชีวิต และปัจจัยด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเงื่อนไขของสถานการณ์ ได้แก่ การกำหนดงาน หรือการจัดโครงการความต้องการด้านงานและบทบาทของบุคคล นอกจากนี้ยังต้องการการสนับสนุน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้และการรู้คิด การบรรยายสภาพแต่ละบุคคลพร้อมระดับความสำเร็จในการปฏิบัติในระดับมากหรือน้อยและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลเฉพาะด้านวิธีการฝึกอบรมและการใช้กิจกรรม สอดแทรกอาจส่งผลต่อกระบวนการด้านการรู้คิดและกระบวนการทางพฤติกรรมของบุคคลที่จะนำไปสู่ การใช้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

การประยุกต์ใช้ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลอาจมีความแตกต่างกันออกไปที่อาจ มีการปรับเปลี่ยนในประเด็นของการสื่อสารการมีปฏิสัมพันธ์และการจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดการมีทักษะการสื่อสารและทักษะการสร้างความสัมพันธ์ เนื่องจากทักษะการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล ดังนั้น หากบุคคลใดขาดการติดต่อสื่อสารกับ บุคคลอื่นจะเกิดความรู้สึกว่าเกิดความสูญเสียอะไรบางอย่างและเหมือนกับว่าตนเองอยู่คนเดียวตามลำพังบุคคลที่มีสุขภาพสดชื่นจึงเป็นไปได้ที่จะต้องดำรงชีวิตแบบไร้การสื่อสารด้วยถ้อยคำภาษา การสื่อสารด้วยวิธีการอื่นที่ควบคู่กับการใช้ถ้อยคำภาษาและการสื่อสารด้วยวิธีการที่ไม่ใช้ถ้อยคำภาษา การใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องส่งผ่านความรู้สึกการคิดและข้อมูล ข่าวสารกับบุคคลอื่น เพราะจะเป็นพื้นฐานของวิธีการที่บุคคลได้เริ่มต้นรับรู้เข้าใจข้อมูลเหตุการณ์ด้วย บุคคลอื่น เนื่องจากประสิทธิภาพของการสื่อสารด้วยคำพูดจะพิจารณาได้อย่างชัดเจนจากค่านิยม ความมุ่งมั่นใส่ใจและบุคลิกภาพของผู้พูดทักษะการสื่อสารจึงมีความสำคัญในการใช้ความพยายามทุก ด้านตั้งแต่การจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาเพื่อนำเสนอข้อโต้แย้งที่มีประสิทธิภาพ (Duffy and others. 2004 : 495)

ทักษะการสื่อสารปกติจะหมายถึง ทักษะการพูดหรือการเขียน อย่างไรก็ตามการพัฒนา หรือการสร้างทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลให้เพิ่มพูนขึ้นอาจขยายความสามารถด้วยการฟัง ด้วย การสื่อสาร ด้วยวิธีการที่ไม่ใช้ถ้อยคำภาษาและการสื่อสารด้วยความมั่นใจ ซึ่งมีมิติของการสื่อสารด้วยความ มุ่งมั่นใฝ่ฝันจะประกอบด้วยความตรงไปตรงมา (Defectiveness) ความใฝ่ฝันทางสังคมการต่อสู้ ป้องกันในผลประโยชน์และความเป็นอิสระเสรี นอกจากนี้ทักษะการสื่อสารด้วยความมานะพยายาม เป็นความสามารถและความเต็มใจในการแสดงความคิดเห็น ความสนใจเกี่ยวข้องและความปรารถนา เพื่อขึ้นนำโดยปราศจากความก้าวร้าวการลดคุณค่าหรือสร้างความเป็นศัตรูการใช้ข้อความภาษาที่ดีเยี่ยม ช่วยตรวจสอบธรรมชาติและข้อบ่งชี้ของทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย การฟังพร้อมการปฏิบัติการ สื่อสารด้วยคำพูดการสื่อสารด้วยการเขียนและการสื่อสารด้วยเงื่อนไขที่มีใช้ข้อความภาษา (Klein. 2009 : 23) ขณะที่ Klein (2009 : 24) ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และกำหนดกรอบของทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลไว้ 5 ลักษณะ ได้แก่ การฟังด้วยความใส่ใจ เพื่อปฏิบัติ (Active Listening) การสื่อสารด้วยวาจา การสื่อสารทางการเขียน การสื่อสาร ด้วยการยืนยันอย่างมั่นใจ (Assertive Communication) และการสื่อสารด้วยสิ่งที่มีใช้ข้อความภาษา

(Nonverbal Communication) รวมทั้งยังเห็นว่าการตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถด้านทักษะการสื่อสารจะพิจารณาในเงื่อนไขของทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปพร้อมด้วย เพราะจะเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการสื่อสารในแต่ละสถานการณ์และได้เสนอทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) การร่วมมือและการประสานงาน (2) การตอบสนองรับรู้ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity) (3) การมุ่งมั่นที่จะให้บริการ (4) การแสดงความมั่นใจแก่ผู้อื่น (5) การแสดงออกหรือการนำเสนอตัวเอง (6) ความมีอิทธิพลต่อสังคมและ (7) การแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างจริงจัง ซึ่งการที่บุคคลในบริบทเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องได้ปรับใช้ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวทุกโอกาสอย่างต่อเนื่อง คาดว่าจะเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการสร้างทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้บรรลุผลและเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานในลักษณะทีมหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้

เนื่องจากมีแนวคิดสนับสนุนการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้นสามารถที่จะพัฒนาหรือสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้มิใช่สิ่งที่ปรากฏหรือเป็นคุณสมบัติที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสมรรถนะที่ปรับเปลี่ยนผ่านการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอย่างมีอิสระเช่นเดียวกับบุคลิกภาพที่ปรากฏในตัวบุคคล และสามารถพัฒนาปรับปรุงผ่านการฝึกปฏิบัติหรือนำอบรมได้ (Klein, 2009 : 32 ; citing Mueller-Henson and others. 2007) ซึ่งการพัฒนาทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีเงื่อนไขความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงอาจมีความยุ่งยากในการปรับปรุงพัฒนาการฝึกอบรม ในเรื่องนี้ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้มากที่สุดและไม่ควรเสริมสร้างให้บุคคลเกิดความรู้สึกรับรู้หรือการหยั่งรู้เหมือนที่ใช้ในสถานการณ์ทั่วไป ดังนั้นจึงควรออกแบบกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนทั้งองค์ประกอบด้านการรู้คิดด้านพฤติกรรมและด้านคุณลักษณะหรือจิตลักษณะไปพร้อมกัน ซึ่งอาจใช้กิจกรรมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยการจูงใจบุคคลและสนับสนุนให้กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ รวมทั้งใช้กิจกรรมแนะนำสนับสนุนและการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ การฝึกใช้ตัวแบบทางพฤติกรรมหรือกลวิธีรวมให้ข้อมูลข่าวสารการสาธิตแสดงบทบาทการยึดหลักปฏิบัติเป็นสำคัญ การแนะนำตนเองหรือการให้ข้อมูลป้อนกลับที่หลากหลายมิติกิจกรรมและแนวทางเหล่านี้สามารถใช้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลได้สำเร็จ (Klein and others. 2006 : 109)

Klein (2009 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้วยการวิเคราะห์ตรวจสอบปัจจัยพื้นฐานซึ่งน่าเบี่ยงต้นผลที่ปรากฏและประสิทธิภาพของการฝึกอบรมโดยมีคำถามการวิจัยประกอบด้วย (1) เพศและบุคลิกภาพเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพยากรณ์เกี่ยวกับการใช้และประสิทธิภาพของทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลหรือไม่ (2) มีความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธภาพของบุคคลกับความเป็นบุคคลสำคัญและผลผลิตของสถานที่ทำงานหรือไม่ (3) การจัดฝึกอบรมด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในหน่วยงานขณะนี้บังเกิดผลหรือไม่ (4) การฝึกอบรมด้านทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสำคัญที่สามารถดำเนินการภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดอะไรบ้างที่ส่งผลต่อคุณค่าและประโยชน์สูงสุดของการฝึกดังกล่าว (5) การมีความซับซ้อนของกิจกรรมการฝึกอบรม ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธภาพของบุคคลกับผลผลิตที่ปรากฏหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ขั้นสูงในกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรากฏผลการศึกษาด้านข้อมูลหลักฐานที่มีความหมายในประเด็นปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะ

สัมพันธ์ภาพกับผลที่ปรากฏและได้รับการยืนยันผลตามสมมติฐาน โดยที่ผลการศึกษานี้ได้อธิบายผลกระทบสำคัญของการฝึกอบรมด้านทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ส่งผลประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพของบุคคลรวมทั้งปัจจัยพยากรณ์สำคัญที่ยอมรับเชื่อถือได้ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธ์ภาพกับผลสำเร็จของการปฏิบัติในหน่วยงานได้แก่ ลักษณะความซับซ้อนของงาน

Johnson (1997) กล่าวว่า ถ้าท่านต้องการเพื่อนจงเป็นเพื่อนของผู้อื่น ถ้าท่านต้องการความหวังโยจงให้ความหวังโยแก่ผู้อื่น ถ้าท่านต้องการคำปณิธานจงให้คำปณิธานแก่ผู้อื่น นอกจากนี้เมื่อโอกาสแห่งการสร้างมิตรภาพมาถึงสิ่งที่จะต้องทำอีกประการหนึ่งคือทักษะที่ใช้ในการสร้างและคงไว้ซึ่งมิตรภาพที่ยั่งยืนต่อไปทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่จะกล่าวในที่นี้ ได้แก่ การเปิดเผยตนเองและไว้วางใจซึ่งกัน และการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟังทักษะการทวนเนื้อหาทักษะการสะท้อนความรู้สึกและทักษะการถาม

การเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure)

การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ถึงความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่ตนเองมีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การเปิดเผยตนเองไม่ได้หมายถึง การบอกถึงประวัติหรือเรื่องราวในอดีตของตนเองแต่เรื่องราวในอดีตก็อาจจะช่วยให้บุคคลอื่นเข้าใจสาเหตุหรือที่มาของความรู้สึกที่เรามีต่อเหตุการณ์นั้นๆ

ประโยชน์ของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองมีผลดีต่อการสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหลายประการ คือ

1. ทำให้ผู้อื่นรู้จักเรามากขึ้นเพิ่มโอกาสที่ผู้อื่นจะชอบและเกิดความคุ้นเคยสนิทสนมมากขึ้น
2. ทำให้สามารถทำกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายร่วมกันสนใจร่วมกัน
3. เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของการรับรู้ของตนเองกับผู้อื่น
4. ช่วยในการจัดการกับความเครียดและความทุกข์
5. การเล่าหรือบอกความไม่สบายใจของตนเองกับผู้อื่นจะช่วยให้เจ้าตัวมองเห็นปัญหาของตนเองชัดเจน และนอกจากนี้ความหวังโยปณิธานช่วยหาทางออกของเพื่อนจะเป็นกำลังใจความอบอุ่นใจทำให้สัมพันธ์ภาพของบุคคลทั้งสองเพิ่มความสนิทสนมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ความเหมาะสมของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองมากเกินไปหรือน้อยเกินไปมีผลทำให้สูญเสียสัมพันธ์ภาพไปได้เช่นกัน การเปิดเผยตนเองที่มีผลทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีและยั่งยืนนั้นต้องมีความเหมาะสมของการเปิดเผยในโอกาสดังนี้

1. เมื่อมีการเปิดเผยตนเองของซึ่งกันและกัน เมื่อบุคคลหนึ่งเปิดเผยตนเองก็มีความคาดหวังว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะเปิดเผยตนเองด้วย แต่ถ้าวการเปิดเผยตนเองเกิดขึ้นฝ่ายเดียวก็ควรจำกัดการเปิดเผยตนเองไว้ในขอบเขตหนึ่งเท่านั้น
2. การเปิดเผยตนเองควรเป็นเกี่ยวข้องกับเรื่องราวระหว่างบุคคลที่เป็นปัจจุบัน

3. ผลของการเปิดเผยตนเองขึ้นกับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งด้วยการเปิดเผยความรู้สึกของตนเองของฝ่ายหนึ่งอาจกระทบกระเทือนอีกฝ่ายหนึ่งได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาทัศนคติในมุมมองของอีกฝ่ายหนึ่งที่มีต่อการเปิดเผยตนเองด้วย

4. การเปิดเผยตนเองควรเริ่มต้นจากระดับทั่วๆ ไป แล้วค่อยๆ ไปสู่การเปิดเผยตนเองในระดับที่ลึกหรือเป็นส่วนตัวมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น อาจจะเริ่มต้นจากการพูดถึงงานอดิเรกกีฬาที่ชอบ เหตุการณ์ปัจจุบันที่สนใจ แล้วเมื่อมิตรภาพดำเนินไปมีความคุ้นเคยมากขึ้นแล้วการเปิดเผยตนเองจะค่อยๆ ไปสู่เรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวกับความรู้สึกที่ลึกซึ้งมากขึ้น เช่น การเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับความกลัวความรัก ซึ่งการเปิดเผยในสิ่งเหล่านี้เมื่อสัมพันธ์ภาพมีความใกล้ชิดกันแล้วก็จะยิ่งเพิ่มความลึกซึ้งในสัมพันธ์ภาพยิ่งขึ้น

ความไว้วางใจ (Trust) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthy)

ความไว้วางใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในองค์กร วิฤตการณ์สำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นในสัมพันธ์ภาพ คือ ความไม่สามารถในการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระดับความไว้วางใจเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลทั้งสองฝ่ายและ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากแต่ทำลายได้ง่าย ในสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีระดับที่เหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์ การไม่ไว้วางใจเลยและไว้วางใจในทุกโอกาส เป็นการไว้วางใจที่ไม่เหมาะสม ความไว้วางใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเต็มใจที่จะเสี่ยงต่อผลที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเผยตนเองเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกทัศนคติและปฏิกิริยาที่เขามีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ความน่าไว้วางใจจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลทำให้ผู้อื่นมั่นใจว่าเขาได้รับประโยชน์จากการเสี่ยงเปิดเผยตนเอง บุคคลที่จะได้รับความไว้วางใจคือบุคคลที่แสดงออกถึงการยอมรับการช่วยเหลือสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นการแสดงออกถึงการยอมรับจะช่วยให้ผู้อื่นลดความรู้สึกกลัวและความกังวลต่อความอ่อนแอของเขาเองและทำให้กล้าเปิดเผยตนเองมากขึ้น

การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

ความไว้วางใจเป็นสิ่งที่ก่อเกิดขึ้นจากลำดับขั้นตอนของการกระทำของทั้งสองฝ่าย ดังนี้

1. เมื่อบุคคลหนึ่งเสี่ยงที่จะเปิดเผยความคิดความรู้สึกและปฏิกิริยาต่ออีกบุคคลหนึ่ง
2. อีกฝ่ายหนึ่งตอบสนองด้วยการยอมรับการช่วยเหลือสนับสนุนและให้ความร่วมมือต่อผู้ที่เปิดเผยและมีการเปิดเผยตนเองตอบ (ซึ่งกันและกัน)

การทำลายความไว้วางใจ

ความไม่ไว้วางใจเกิดขึ้นได้ง่าย เพียงแต่บุคคลรู้สึกอีกฝ่ายหนึ่งหลอกลวงแม้แต่เพียงครั้งเดียวความไว้วางใจต่อกันก็จะเปลี่ยนเป็นความไม่ไว้วางใจ ซึ่งความรู้สึกไม่ไว้วางใจนี้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยากเพราะบุคคลจะเกิดการรับรู้ว่าการหลอกลวงอาจเกิดขึ้นอีกในอนาคตพฤติกรรมที่ทำให้ความรู้สึกไว้วางใจลดลงได้แก่

1. การปฏิเสธเยาะเย้ยเห็นเป็นเรื่องน่าขำหรือตลกและไม่ให้เกียรติเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งเปิดเผยตนเอง
2. การไม่เปิดเผยตนเองแต่เมื่อฝ่ายหนึ่งเปิดเผยตนเอง การที่ฝ่ายหนึ่งเปิดเผยตนเองแต่อีกฝ่ายหนึ่งปิดตนเอง จะทำให้ฝ่ายที่เปิดเผยตนเองเกิดความไม่ไว้วางใจและรู้สึกว่าตนเองเปิดเผยมากเกินไปและไม่มั่นใจที่จะเปิดเผยต่อไป

3. การปฏิเสธที่จะเปิดเผยเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกของตนเอง เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งแสดงการยอมรับเต็มใจที่จะช่วยเหลือและร่วมมือการตอบสนองการยอมรับความเต็มใจที่จะช่วยเหลือและร่วมมือของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยการปกปิดและระมัดระวังตัวที่จะเปิดเผยจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเชื่อถือและถูกปฏิเสธ

ความเหมาะสมของความไว้วางใจผู้อื่น

คำถามที่มักเกิดขึ้นในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเสมอ คือ เราสามารถไว้วางใจทุกคนและในทุกสถานการณ์หรือไม่ ความไว้วางใจในผู้อื่นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาตามความเหมาะสมตามบุคคลและสถานการณ์ การไว้วางใจที่ไม่เหมาะสมอาจจะทำให้เกิดผลเสียขึ้นได้ แต่การไม่ไว้วางใจใครเลยก็เป็นความไม่เหมาะสมเช่นกัน การพิจารณาความเหมาะสมของความไว้วางใจสามารถพิจารณาได้จากการเปรียบเทียบความมั่นใจในการเสี่ยงระหว่างการได้รับประโยชน์หรือผลดีจากการไว้วางใจและผลเสียที่อาจเกิดขึ้น

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกที่สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อกันและสานต่อเรื่องราวที่สื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ได้แก่ ทักษะการฟัง การทวนเนื้อความ การสะท้อนความรู้สึก และการถามคำถาม ในขณะที่ผู้รับสารจะรับสารได้ถูกต้องตรงกับที่ผู้ส่งสารเจตนาจะสื่อผู้รับสารก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยบางประการด้วยเช่นกันสิ่งที่ผู้รับสารควรพิจารณาในการรับสาร

1. มุมมองของผู้ส่งสาร

2. ความหมายของสารในมุมมองหรือเจตนาของผู้ส่งสาร

ทักษะการสื่อสารปกติจะ หมายถึง ทักษะการพูดหรือการเขียนอย่างไรก็ตามการพัฒนาหรือการสร้างทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลให้เพิ่มพูนขึ้น อาจขยายความสามารถด้วยการฟัง ด้วยการสื่อสารด้วยวิธีการที่ไม่ใช้ถ้อยคำภาษาและการสื่อสารด้วยความมั่นใจ ซึ่งมีมิติของการสื่อสารด้วยความมุ่งมั่นใฝ่ฝันจะประกอบด้วยความตรงไปตรงมา (Defectiveness) ความใฝ่ฝันทางสังคมการต่อสู้ป้องกันในผลประโยชน์และความเป็นอิสระเสรี นอกจากนี้ทักษะการสื่อสารด้วยความมานะพยายามเป็นความสามารถและความเต็มใจในการแสดงความคิดเห็นความสนใจเกี่ยวข้องและความปรารถนาเพื่อขึ้นนำโดยปราศจากความก้าวร้าว การลดคุณค่าหรือสร้างความเป็นศัตรูการใช้ข้อความภาษาที่ดีเยี่ยมช่วยตรวจสอบธรรมชาติและข้อบ่งชี้ของทักษะ การสื่อสารประกอบด้วย การฟังพร้อมการปฏิบัติ การสื่อสารด้วยคำพูด การสื่อสารด้วยการเขียน และการสื่อสารด้วยเงื่อนไขที่มีใช้ข้อความภาษา (Klein. 2009 : 23) ขณะที่ Klein (2009 : 24) ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและกำหนดกรอบของทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลไว้ 5 ลักษณะ ได้แก่ การฟังด้วยความใส่ใจเพื่อปฏิบัติ (Active Listening) การสื่อสารด้วยวาจาการสื่อสารทางการเขียนการสื่อสารด้วยการยืนยันอย่างมั่นใจ (Assertive Communication) และการสื่อสารด้วยสิ่งที่มีใช้ข้อความภาษา (Nonverbal Communication) รวมทั้งยังเห็นว่าการตรวจสอบหรือการประเมินความสามารถด้านทักษะการสื่อสารจะพิจารณาในเงื่อนไขของทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปพร้อมด้วยเพราะจะเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการสื่อสารในแต่ละสถานการณ์และได้เสนอทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) การร่วมมือและการประสานงาน (2) การตอบสนอง

รับรู้ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Sensitivity) (3) การมุ่งมั่นที่จะให้บริการ (4) การแสดงความมีน้ำใจแก่ผู้อื่น (5) การแสดงออกหรือการนำเสนอตัวเอง (6) ความมีอิทธิพลต่อสังคมและ (7) การแก้ปัญหาความขัดแย้งลากรเจรจาซึ่งการที่บุคคลในบริบทเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องได้ปรับใช้ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวทุกโอกาสอย่างต่อเนื่อง คาดว่าจะเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการสร้างทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลให้บรรลุผลและเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานในลักษณะทีมหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จได้

เนื่องจากมีแนวคิดสนับสนุนการพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลนั้นสามารถที่จะพัฒนาหรือสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้มิใช่สิ่งที่ปรากฏหรือเป็นคุณสมบัติที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เป็นสมรรถนะที่ปรับเปลี่ยนผ่านการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอย่างมีอิสระเช่นเดียวกับบุคลิกภาพที่ปรากฏในตัวบุคคลและสามารถพัฒนาปรับปรุงผ่านการฝึกปฏิบัติหรือแนะนำอบรมได้ (Klein. 2009 : 32 ; citing Mueller-Henson and others. 2007) ซึ่งการพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีเงื่อนไขความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงอาจมีความยุ่งยากในการปรับปรุงพัฒนาการฝึกอบรม ในเรื่องนี้ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้มากที่สุดและไม่ควรเสริมสร้างให้บุคคลเกิดความรู้สึกรับรู้หรือการหยั่งรู้เหมือนที่ใช้ในสถานการณ์ทั่วไป ดังนั้นจึงควรออกแบบกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนทั้งองค์ประกอบด้านการรู้คิด ด้านพฤติกรรม และด้านคุณลักษณะหรือจิตลักษณะไปพร้อมกัน ซึ่งอาจใช้กิจกรรมทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยการตั้งใจบุคคลและสนับสนุนให้กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ รวมทั้งใช้กิจกรรมแนะนำสนับสนุนและการเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ การฝึกใช้ตัวแบบทางพฤติกรรมหรือกลวิธีรวมให้ข้อมูลข่าวสาร การสาธิตแสดงบทบาทการยึดหลักปฏิบัติเป็นสำคัญ การแนะนำตนเองหรือการให้ข้อมูลป้อนกลับที่หลากหลายมิติกิจกรรมและแนวทางเหล่านี้สามารถใช้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลได้สำเร็จ (Klein and others. 2006 : 109)

Klein (2009 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลด้วยการวิเคราะห์ตรวจสอบปัจจัยพื้นฐานซึ่งน่าเป็นเบื้องต้นผลที่ปรากฏและประสิทธิภาพของการฝึกอบรม โดยมีคำถามการวิจัยประกอบด้วย (1) เพศและบุคลิกภาพเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพยากรณ์เกี่ยวกับการใช้และประสิทธิภาพของทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหรือไม่ (2) มีความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธ์ภาพของบุคคลกับความเป็นบุคคลสำคัญและผลผลิตของสถานที่ทำงานหรือไม่ (3) การจัดฝึกอบรมด้านทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในหน่วยงานขณะนี้บังเกิดผลหรือไม่ (4) การฝึกอบรมด้านทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีความสำคัญที่สามารถดำเนินการภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดอะไรบ้างที่ส่งผลต่อคุณค่าและประโยชน์สูงสุดของการฝึกดังกล่าว (5) การมีความซับซ้อนของกิจกรรมการฝึกอบรมส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธ์ภาพของบุคคลกับผลผลิตที่ปรากฏหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ขั้นสูงในกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรากฏผลการศึกษาด้านข้อมูลหลักฐานที่มีความหมายในประเด็น ปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธ์ภาพกับผลที่ปรากฏและได้รับการยืนยันผลตามสมมติฐาน โดยที่ผลการศึกษารังนี้ได้อธิบายผลกระทบสำคัญของการฝึกอบรมด้านทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ส่งผลประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพของบุคคลรวมทั้งปัจจัยพยากรณ์สำคัญที่ยอมรับเชื่อถือได้ใน

การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธภาพกับผลสำเร็จของการปฏิบัติในหน่วยงาน ได้แก่ ลักษณะความซับซ้อนของงาน

ทักษะการฟัง (Listening Skill)

การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลการที่จะได้ตอบกับคู่สนทนาหรือผู้ส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ต้องเริ่มจากการฟังที่มีประสิทธิภาพก่อน การฟังที่มีประสิทธิภาพหมายถึงการฟังที่สามารถเข้าใจถึงสาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมาได้สาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมาสามารถสื่อได้ 2 ช่องทาง คือ

1. สื่อสารโดยการใช้วาจาหรือถ้อยคำสารที่สื่อโดยผ่านถ้อยคำส่วนใหญ่จะเป็นสาระที่เป็นเนื้อหาผู้ฟังจึงควรจับใจความของเนื้อหาให้ได้ 5 ประเด็นหลัก คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

2. สื่อสารโดยการผ่านทางน้ำเสียงสีหน้าและท่าทางสารที่สื่อผ่านทางน้ำเสียงสีหน้าและท่าทางมักจะเป็นสารที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของผู้ส่งสารเช่นความจริงจังความสนุกสนานดีใจเสียใจ เป็นต้น

การที่จะจับสาระสำคัญจากผู้ส่งสารให้ได้ถูกต้องจะต้องอาศัยสารที่ได้จากการฟังเนื้อหาและสารที่ได้จากการสังเกตน้ำเสียงสีหน้าและท่าทางประกอบกัน เพื่อจะได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของสารที่ผู้ส่งสารเจตนาจะสื่อหรือพยายามที่จะหลบซ่อนกลบเกลื่อนด้วยการใช้ถ้อยคำที่ไม่ตรงกับใจ แต่มักปิดบังไม่ได้จากสีหน้าและท่าทางดังนั้นทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยการใส่ใจและการสังเกตในขณะเดียวกัน

การใส่ใจ (Attending)

การใส่ใจ หมายถึง การแสดงถึงความสนใจการให้ความสำคัญและให้เกียรติต่อคู่สนทนาหรือบุคคลที่ความสัมพันธ์ต่อกัน อุปสรรคของการสื่อสารความเข้าใจสิ่งที่เป็นอุปสรรคของการสื่อสารความเข้าใจที่ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันหรือเกิดความเข้าใจผิดต่อกัน ในการสื่อสารที่สำคัญ คือ การมีอคติหรือใช้ทัศนคติความเชื่อส่วนตัวเข้าไปตีความ สารสำคัญที่รับรู้จากการฟังหรือการเห็น เพราะอคติและทัศนคติส่วนตัวจะทำให้เกิดการเลือกรับรู้สารเพียงบางส่วนแทนที่จะรับรู้สารทั้งหมดแล้วตีความตามการรับรู้ที่เลือกแล้วของตนการเลือกรับรู้เป็นอุปสรรคของการฟังและการตอบสนองในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นั้นมีความซับซ้อนของสารที่สื่อต่อกันทั้งที่เป็นสารที่สื่อในรูปของวาจาหรือการใช้ท่าทางผู้รับสารจึงมักเลือกรับรู้สารเพียงบางส่วนของสารทั้งหมดที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ความคาดหวัง ความต้องการทัศนคติ และความเชื่อของผู้รับสาร ทำให้เกิดการเห็นหรือการได้ยินเป็นไปตามสิ่งที่ผู้รับสารคิดหรือคาดหวังแทนที่จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงการแก้ไข เพื่อลดการเกิดการเลือกรับรู้ในการสื่อสารสามารถทำได้โดยการเข้าใจมุมมองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารนั้นๆ

การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น

ข่าวสารหรือข้อความการสื่อสารเดียวกันอาจจะถูกตีความและเข้าใจแตกต่างกันไปตามมุมมองของผู้รับสารการเข้าใจผิดต่อกัน ในการสื่อสารจึงมักจะเกิดขึ้นจากการที่ผู้ส่งสารก็มักจะคิดว่าทุกคนจะมีมุมมองและคิดเข้าใจเช่นเดียวกันกับตน ทั้งที่ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงแล้วสารที่บุคคลแต่ละคนรับไปจะถูกตีความและให้ความหมายแตกต่างกันไปตามมุมมองของบุคคลนั้นๆ ดังนั้น

ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพซึ่งหมายถึงผู้สื่อและผู้รับสามารถสื่อและรับสารตรงกันผู้สื่อสารและผู้รับสารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยบางประการ

สิ่งที่ผู้สื่อจึงควรพิจารณาถึงในการส่งสาร

1. มุมมองของผู้รับสาร
2. ข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลเก่าเกี่ยวกับสิ่งที่จะสื่อที่ผู้รับสารมีอยู่ก่อนแล้ว
3. สิ่งที่ผู้รับสารสนใจและต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องที่จะสื่อ

บุคคลจะรับรู้ความใส่ใจของอีกฝ่ายหนึ่งได้ 2 ทาง คือ

1. ภาษาท่าทางได้แก่การสบตาการพยักหน้าและการโน้มตัวเข้าหาผู้พูดในระยะห่างที่เหมาะสม
2. ภาษาพูดได้แก่การตอบรับ (คะครับ) การทวนเนื้อความการสะท้อนความรู้สึกและการถามคำถาม

Jayne (2007 : 20) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความเจริญและความสำเร็จของสังคมในระยะต่อไปจะปราศจากการยอมรับยึดถือและการปลูกฝังเรื่องราวแนวคิดด้านจิต 5 ประการของประชาชนไม่ได้ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนแบบแผนในการดำเนินชีวิตจากการบรรยายสภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นการกำหนดข้อปฏิบัติของบุคคล (Description to Prescription) มิใช่แนวทางที่ต้องอธิบายว่ากระบวนการด้านการรู้คิดของบุคคลเป็นอย่างไรหรือทำงานอย่างไรแต่จะเป็นการปรับความพร้อมให้สามารถเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายในอนาคตได้สำเร็จ ปกติคนเราจะยินดีเมื่อได้รับสิ่งของในปริมาณเพิ่มขึ้นแต่ Gardner จะมองว่าการที่คนเราได้ทำงานผ่านการปกป้องตนเองและการเผชิญสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกตามแนวคิดของจิต 5 ประการ แทนการคำนึงถึงสาระสำคัญของข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่คุณค่าสำหรับการเรียนรู้ของบุคคล

จิตด้านความรู้วิชาการเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับการคิดของบุคคลโดยทั่วไปจะมองผ่านความสามารถเฉพาะด้านหรือเฉพาะเรื่องดังนั้นแต่ละบุคคลจะกำหนดเป้าหมายและเส้นทางเดินของตนไว้ล่วงหน้า การมีจิตสังเคราะห์จึงเป็นความสามารถในการหลอมรวมข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่จากแหล่งต่างๆ รวมเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีความหมายจิตสร้างสรรค์จะได้รับการสนับสนุนให้ปรากฏผ่านจิตด้านความรู้และจิตสังเคราะห์ ให้สามารถตั้งคำถามเพื่ออธิบายความรู้ในลักษณะที่เป็นปทัสถาน (Norms) ทั่วไป สำหรับการค้นหาหรือสร้างแบบแผนความรู้ใหม่ที่แตกต่างและมีความเป็นไปได้รวมทั้งวิธีการปฏิบัติในเรื่องนั้นที่ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นส่วนจิตด้านการยอมรับนับถือ (Respectful Mind) และจิตด้านจริยธรรม (Ethical Mind) ค่อนข้างมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่าจะต้องนำไปใช้เพื่อช่วยให้การดำเนินชีวิตมีคุณภาพยิ่งขึ้นในสถานการณ์ของสังคมที่ซับซ้อนและในกลุ่มชนจำนวนมาก การมีจิตยอมรับนับถือผู้อื่นเหมาะที่จะนำไปใช้ในบริบทที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มคน เพื่อพยายามที่จะสร้างความเข้าใจและปฏิบัติงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่การมีจิตด้านจริยธรรมจะช่วยค้นหาสาระสำคัญของแนวทางหรือวิธีการที่บุคคลจะปฏิบัติตนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและชุมชนที่ดี ถ้าหากบุคคลดำรงตนในภาวะที่ขาดความมีวินัยก็จะเป็นการกระทำสิ่งใดให้ประสบผลสำเร็จได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ปราศจากความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มากมายหรือหลากหลายได้สำเร็จ รวมทั้งไม่สามารถตัดสินใจลงความเห็นด้วยความสุขุมรอบคอบ ขาดความสามารถในการสร้างสรรค์การปฏิบัติงาน ส่วนผู้ที่ไม่มีจิตยอมรับนับถือผู้อื่นก็จะ

สร้างปัญหาหรือพิชภัยในหน่วยงานและในสถานการณ์อื่น และผู้ที่ปราศจากจิตจริยธรรมก็จะสร้างสังคมโลกให้ขาดแคลนการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมและสังคมที่ขาดความรับผิดชอบมากขึ้น

Porr (2007 : 4-7) ได้กำหนดกรอบทักษะการสร้างสัมพันธภาพของบุคคลประกอบการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธภาพกับบริบทแวดล้อมของสถานการณ์ที่เผชิญในการปฏิบัติงานของผู้นำการอภิปรายซึ่งประกอบไว้ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน (Peer Leadership) ด้านการสื่อสาร (Communication Skills) ด้านความสัมพันธ์และสนับสนุนผู้อื่น (Relating to and Supporting Others Skills) ด้านการจัดกิจกรรมความขัดแย้ง (Conflict Management Skills) ด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork Skills) ด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่น (Adaptability and Flexibility Skills) และด้านการยอมรับทางวัฒนธรรม (Cultural Tolerance Skills) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเขียนและการพูดสนทนา เพื่ออธิบายข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ในกลุ่มเพื่อนหรือสังคมเดียวกัน โดยผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถรับรู้เข้าใจตรงกัน รวมทั้งการสื่อสารให้บุคคลภายนอกรับรู้เข้าใจในเนื้อหาสาระด้วยวิธีการที่เหมาะสม ด้วยบทบาทที่กระตือรือร้นใส่ใจทั้งในการพูดและการฟัง พร้อมทั้งการแสดงออกด้านภาษาท่าทางที่มีคุณภาพและมีการตอบสนองอย่างมีความหมายในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุกแบบและทุกสถานการณ์ เพื่อให้การสื่อสารครั้งนั้นประสบผลสำเร็จ

2. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถในการใช้เงื่อนไขและการกำหนดปัจจัย เพื่อสร้างสรรค์และคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มเพื่อน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานบนเงื่อนไขการร่วมมือกันและประสานงานในกลุ่มเพื่อนและทีมงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งการทำงานของทีมงานจะยึดเป้าหมายความสำเร็จมากกว่าผลประโยชน์ของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง โดยมีเงื่อนไขสำคัญของทีมงานได้แก่ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและการแสดงออกของสมาชิกในกลุ่มปฏิบัติต่อผู้อื่นในทีมการกำหนดเป้าหมายและความต้องการของกลุ่มเป็นความต้องการของสมาชิกแต่ละบุคคลในทีมงาน การทำงานอย่างมีอิสระด้วยความรับผิดชอบของสมาชิก เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของทีมการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารในโอกาสที่เหมาะสม และสร้างมุมมองที่หลากหลายเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติและแสดงออกในบทบาทที่แตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อกลุ่มเพื่อนและการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานในกลุ่มเพื่อน การมีพฤติกรรมในการแนะนำหรือเป็นผู้รู้ เพื่อสร้างพลังของกลุ่มความสามารถในการเป็นผู้นำกลุ่มและการมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในสังคม ซึ่งอาจเป็นพลังที่มีอิทธิพลส่งผลต่อเพื่อนร่วมงานโดยตรงและการมีบทบาทขณะทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนให้งานของกลุ่มสำเร็จด้วยความเต็มใจในทุกโอกาส

4. ทักษะการปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกและการปฏิบัติตนที่มีความยืดหยุ่นและเปิดใจกว้าง ยอมรับในเงื่อนไขหรือปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่ตนเองได้เผชิญ เพื่อนำไปปฏิบัติหรือแสดงออกกับบุคคลอื่นในสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นความยืดหยุ่นทางสติปัญญาของแต่ละบุคคล ในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่รวมทั้งกำหนดบทบาทและการกำหนดหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้บรรลุผล

5. ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการคิดปฏิบัติและการแสดงออกของบุคคลในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ เพื่ออำนวยความสะดวกสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือเพื่อนทีมงานและผู้อื่นในการปฏิบัติกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความเข้าใจความเต็มใจและปฏิบัติเต็ม ความสามารถให้บังเกิดประสิทธิภาพรวมทั้งรับรู้ว่าจะกระทำสิ่งนั้น เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความต้องการจำเป็น เพื่อให้ส่งผลต่อความรู้สึกที่เป็นมิตรภาพมีความอบอุ่นใจและความรู้สึกห่วงใยในการช่วยเหลือที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของเพื่อนและบุคคลอื่นให้ดีขึ้น จิตและสัมพันธภาพ

การสื่อสารระหว่างบุคคลจะช่วยสนับสนุนการแบ่งปันความคิดและความรู้สึกมีการเชื่อมโยงระหว่างบุคคล โดยเฉพาะกรณีที่บุคคลข้อขัดแย้งหรือเงื่อนไขการปฏิบัติงานหรือการดำเนินชีวิตแบบตรงข้ามกันการสื่อสารวิธีการที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวให้บรรลุผลผ่านแรงจูงใจภายในที่เชื่อมต่อการใช้อารมณ์ ความสามารถทางปัญญา และการเติมเต็มด้านความนึกคิดหรือจิตวิญญาณ ในทางตรงข้ามบุคคลที่ไม่มีความเป็นบุคลิกภาพส่วนตนหรือไม่มีบุคลิกภาพของตนเองก็จะแสดงออกภายใต้เงื่อนไขการใช้แรงจูงใจจากภายนอก ตัวอย่างเช่น การจูงใจให้บุคคลพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยเงื่อนไขการช่วยเหลือจากผู้อื่นจึงจะประสบความสำเร็จ เนื่องจากโดยธรรมชาติของบุคคลจะปรากฏทั้งที่มีบุคลิกภาพส่วนตนและไม่มีความเป็นบุคลิกภาพของตน ดังนั้น ประสิทธิภาพของการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการฝึกปฏิบัติและการเพิ่มพูนทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผ่านการเรียนรู้ในลักษณะที่แตกต่าง กันตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิธีการและกระบวนการที่ใช้สื่อสารซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (1) บุคคลที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารทั้งผู้ส่งสารและผู้รับข้อมูลสื่อสาร (2) เนื้อหาข่าวสารที่ใช้ในกระบวนการรับส่งข้อมูล (3) ช่องทางที่ใช้ในการสื่อสาร (4) ปริมาณของสิ่งรบกวนในการรับส่งข้อมูลข่าวสาร (5) การให้ข้อมูลป้อนกลับหรือการตอบสนองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (6) บริบทของการสื่อสารรวมทั้งเงื่อนไขสถานการณ์หรือวัฒนธรรมที่ปรากฏในสถานที่ใช้สื่อสาร (7) ผลของการสื่อสารในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Gamble and Gamble. 2014 : 3-4)

Gardner (Bergin and Bergin. 2012 : 173-174 ; citing in Gardner. 2006) ได้อธิบาย พหุปัญญาของบุคคลไว้ว่า เป็นความสามารถทางสติปัญญาที่แต่ละบุคคลมีลักษณะแตกต่างกันตามธรรมชาติที่อาจมีความสามารถในบางด้านสูงหรือต่ำ ไม่เหมือนกัน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถทางสติปัญญา ด้านภาษา ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านการเคลื่อนไหวทางกาย ด้านความรักความสนใจในธรรมชาติ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เป็นความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นและการเข้าใจตนเองที่เป็นความสามารถในการรู้และเข้าใจว่าตนเองสามารถทำอะไรได้บ้าง ต้องการอะไรและเลือกทำอะไร ควรหลีกเลี่ยงอะไรและควรยึดมั่นใส่ใจในสิ่งใด ซึ่งความสามารถด้านพหุปัญญาของบุคคลจะสัมพันธ์เกี่ยวกับความสำเร็จทางวิชาการ (Academic Success) และมีคุณค่าต่อสังคม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนควรสนับสนุน

ช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละบุคคลประสบผลสำเร็จในการเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมบนพื้นฐานที่ใช้สติปัญญา ด้านที่เป็นจุดแข็งของผู้เรียนและส่งเสริมพัฒนาปัญญาด้านที่มีจุดด้อยหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางปัญญาที่มีอยู่ในตัว เพื่อแสดงออกหรือปฏิบัติงานส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้บรรลุผลตามเป้าหมายการเรียนรู้

การประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาของการดเนอร์ในการจัดการเรียนรู้บางครั้งบริบท เนื้อหาอาจไม่ตรงกับความสามารถทางสติปัญญาที่มีอยู่ในผู้เรียนดังนั้นอาจใช้แนวทางการประยุกต์ใช้ ความสามารถทางปัญญาด้านอื่นสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) นอกจากนี้ ความสามารถทางปัญญาจะแตกต่างจากแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียน เช่น บุคคลจะสนใจหรือชอบเรียนผ่านการเคลื่อนไหวทางกายสำหรับนำไปใช้ประกอบ กิจกรรมการเรียนรู้ของตนให้บรรลุต่อไป (Bergin and Bergin. 2012 : 184)

ตามกรอบทฤษฎีด้านจิต (Theory of Mind) จะอธิบายถึงความสามารถในการอนุมาน (Infer) ภาวะทางสมอง (Mental States) ในตัวบุคคลหรือผู้อื่นเกี่ยวกับความเชื่อความต้องการหรือ ความปรารถนา ความรู้และความมุ่งมั่นตั้งใจ เพื่อช่วยอธิบายและพยากรณ์พฤติกรรมของบุคคลนั้น (Bergin and Bergin. 2012 : 336) นอกจากนี้ การสนับสนุนให้เป็นผู้รู้ในทางวิชาการ (Disciplinary Expert) หรือเป็นผู้มีทักษะรอบรู้ในความคิดรวบยอดขององค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ เป็นความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่เหมาะสมในสถานการณ์ใหม่ รวมทั้งการเสริมสร้างผู้เรียน ให้เป็นผู้รู้ในด้านวิชาการที่สามารถนำความรู้สาขาวิชาต่างๆ ไปใช้ในชั้นเรียนให้เกิดความกระจ่างชัดเจน ในปรากฏใหม่ การใช้ความรู้ของผู้เรียนจะไม่มีข้อจำกัด สำหรับเนื้อหาสามารถมีคุณสมบัติเหมาะสม เข้าถึงการเป็นผู้รู้และมีความเข้าใจอย่างแท้จริงและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ภายใต้ข้อจำกัดที่มี ความหลากหลายการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีผลช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเนื้อหา วิชาการเสริมสร้างเจตคติและคุณความดี หากพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติหรือการแสดงออก ของผู้เรียนได้ 3 ลักษณะประกอบด้วย (1) การปฏิบัติตามความเข้าใจด้านสัญชาตญาณ (Intuitive Understanding) เป็นพฤติกรรมความเข้าใจแบบตรงไปตรงมาตามธรรมชาติปราศจากเล่ห์กลอุบายที่ ซับซ้อนส่วนมากจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในวัยเด็ก (2) การปฏิบัติตามความเข้าใจในขอบประเพณี วัฒนธรรมหรือพิธีทางศาสนาที่เป็นการปฏิบัติในลักษณะการตอบสนองอย่างง่าย เป็นการตอบสนอง ด้านข้อเท็จจริงความคิดรวบยอดหรือชุดของปัญหาที่กำหนดซึ่งต้องการเงื่อนไขของความถูกต้องและ ความเข้าใจที่แท้จริงแต่อาจยังขาดการรับรองว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นความเข้าใจที่แท้จริง (3) การปฏิบัติตามกรอบความเข้าใจองค์ความรู้ที่แท้จริง โดยเงื่อนไขดังกล่าวจะปรากฏเมื่อผู้เรียนนำ ข้อมูลความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้อย่างยืดหยุ่นและเหมาะสมในสถานการณ์ใหม่ที่ไม่ได้กำหนดไว้ ล่วงหน้า ซึ่งองค์ความรู้ความเข้าใจทางวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกโอกาสและไม่มีความสมบูรณ์ โดยผู้รู้ที่เชี่ยวชาญจะนำข้อมูลด้านวัฒนธรรมมาช่วยอธิบายสร้างความเข้าใจให้ปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้เรียนทั้งสามกลุ่มสามารถเรียนรู้ในลักษณะทดแทนกันได้ด้วยบุคคลที่มีความสามารถหรือ ศักยภาพในความเข้าใจสูงกว่าเริ่มตั้งแต่กลุ่มผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยสัญชาตญาณจะได้รับการพัฒนา ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเป็นกลุ่มนักวิชาการ (Scholastic Learner) และพัฒนาความเข้าใจเป็นกลุ่มผู้รอบ รู้ทางวิชาการ (The Master of Discipline) อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนหลอมรวมความเข้าใจ ทางวิชาการของผู้เรียนจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับนั้นไม่สามารถกระทำได้ง่ายและราบรื่น เพราะ

จะมีช่องว่างของการเสริมสร้างความเข้าใจแต่ละระดับกันกลางอยู่ส่งผลให้การเชื่อมต่อความเข้าใจแต่ละระดับเป็นไปได้ยาก

จิตในทัศนะของการ์ดเนอร์

Gardner (2004 : 11-13) ได้อธิบายถึง ผลการวิจัยในระยะที่ผ่านมาที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนที่มีลักษณะของจิตในด้านที่แตกต่างกันจะส่งผลให้มีการเรียนรู้มีการจดจำมีการปฏิบัติและความเข้าใจในวิธีการแตกต่างกันซึ่งมีหลักฐานสนับสนุน การอธิบายว่าบุคคลมีแนวทางการเรียนรู้ในแบบที่ไม่เหมือนกัน เมื่อบางคนชอบที่จะเรียนรู้ผ่านการใช้มิติสัมพันธ์หรือวิธีการเชิงปริมาณหรือบางคนเรียนรู้ได้ผลดี เมื่อได้ปฏิบัติการจัดกระทำกับสัญลักษณ์ที่หลากหลาย ขณะที่ผู้อื่นสร้างความเข้าใจด้วยการกระทำหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้ยังได้อธิบายลักษณะความสามารถทางปัญญาของบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อรู้เข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏรอบตัว ได้แก่ การใช้ภาษาเพื่อเข้าใจทุกสิ่งในโลก การวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกะคณิตศาสตร์ การนำเสนอผ่านมิติสัมพันธ์ การคิดด้วยดนตรี การใช้ความสามารถทางกาย เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ ผลงานการเข้าใจในบุคคลอื่นและการเข้าใจในตนเองขณะที่มีผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างในจุดแข็งหรือจุดเด่นทางสติปัญญาแต่ละด้านที่ต่างกัน ซึ่งปัญหามีอยู่จะได้รับการกระตุ้นและนำมาใช้เชื่อมโยง เพื่อสร้างผลงานหรือแก้ปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ และเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของบุคคลการมีปัญญาของบุคคลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการอธิบายธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ ขณะที่มีการยอมรับว่าบุคคลจะเรียนรู้ นำเสนอความรู้และใช้ประโยชน์ความรู้ในแนวทางอื่นที่แตกต่างออกไป ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ บริบทเงื่อนไขทางสังคมที่ช่วยสนับสนุนให้บุคคลมีโอกาสเรียนรู้ผ่านวิธีการหรือแนวทางที่หลากหลาย

ในสถานการณ์ปัจจุบันหลายคนมีความเชื่อว่า การจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมีความหลากหลายทั้งความรู้และกระบวนการ เพื่อสนองตอบความแตกต่างในด้านสติปัญญาและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนได้แสดงออกด้านจิตเพื่อสร้างความเข้าใจ การที่ผู้เรียนจะสามารถรับรู้เข้าใจเนื้อหาความคิดรวบยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องใช้วิธีการได้มาซึ่งความรู้และทักษะที่แตกต่างจากหลายวิธีการ แต่ก็ควรมีวิธีการที่เหมาะสมจำนวน 2-3 แบบ สำหรับสร้างสรรค์ความรู้และทักษะให้กับตนเอง นอกจากนี้ยังเห็นว่านักเรียนสามารถเรียนรู้สิ่งที่ยากซับซ้อน ในสถานการณ์ทั่วไปได้ง่ายดาย แต่ยังไม่บรรลุในความเข้าใจเนื้อหาความรู้ที่โรงเรียนจัดไว้ในหลักสูตร ซึ่งอาจมีปัจจัยภายนอกเข้ามารบกวน ทำให้ไม่สามารถเข้าใจความคิดรวบยอดและหลักการอย่างลุ่มลึกได้ ดังนั้นผู้เรียนแต่ละบุคคลอาจเข้าถึงความรู้หลักการและความสามารถในการปฏิบัติขั้นสูงได้ในระดับและวิธีการที่ต่างกัน ทั้งเหตุการณ์ความรู้ที่มีความซับซ้อนและยืดหยุ่นต่างกัน (Gardner. 2004 : 14)

นอกจากนี้ Gardner (2004 : 14-15) ยังพยายามที่จะอธิบายปัญหาความซับซ้อนเกี่ยวกับคุณลักษณะข้อจำกัดการปฏิบัติช่องว่างและการเชื่อมต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ว่า คุณลักษณะการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยผู้เรียนที่เรียนด้วยสัญชาตญาณตามธรรมชาติอย่างตรงไปตรงมาตามขอบข่าย ความรู้ที่ปรากฏทั่วไปนั้นผู้เรียนที่เรียนรู้ตามกรอบหลักการแบบแผนของสถาบันการศึกษาและกลุ่มผู้เรียนที่มีความเป็นนักวิชาการต้องการสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญให้ตนเอง ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ได้แก่ กลุ่มที่มุ่งเรียนรู้เพื่อเป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในความรู้เกิดความเข้าใจและได้รับการพัฒนาเป็นผู้ที่มีทักษะมีความเป็นผู้รู้ทางวิชาการและผู้ใฝ่ความรู้

เป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ที่จะต้องรับการพัฒนาตามแบบแผนดั้งเดิมกับความเป็นผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ดังนั้น การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ควรให้ความสำคัญกับธรรมชาติของมนุษย์ความเป็นสถาบันของมนุษย์ และคุณค่าของมนุษย์ในหลักการของการพัฒนาการด้านการรู้คิดของมนุษย์ทั่วไปมีเงื่อนไขประเด็นปัญหาที่ปรากฏในมุมมองตามกรอบทฤษฎีของกลุ่มนีโอ-เพียเจต์ ที่เชื่อว่า การรับรู้เข้าใจในมุมมองความเห็นด้านประโยชน์ของข้อมูล ความรู้ที่ปรากฏในเนื้อหาจะเป็นเงื่อนไขปัจจัยหนึ่งของการเกิดความรู้สึกรู้สึกขึ้นชอบประทับใจในสิ่งนั้น ในการเรียนรู้บางเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับการใช้ภาษา เพื่ออธิบายด้วยเงื่อนไขของความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมมีความคลุมเครือหรือความไม่ลุ่มลึกของความรู้ การสนับสนุนให้คิดประดิษฐ์ผลงานใหม่ การผสมผสานความสามารถของบุคคลจะช่วยให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้ที่ปราศจากความฉลาดรอบรู้ ขาดจิตในสภาพที่ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้ปัจจัยด้านวัฒนธรรมจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาการด้านการรู้คิดและการมีคุณลักษณะด้านจิตของบุคคล รวมทั้งสนับสนุนด้านชีวิตความเป็นอยู่การประดิษฐ์สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏขึ้นอาจมีผู้ที่ไม่เห็นด้วยในหลายประเด็น การเผชิญปัญหาที่มีความลุ่มลึกจะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลพยายามคิดสังเคราะห์ความเข้าใจด้านต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับข้อจำกัดที่มีตามธรรมชาติข้อจำกัดทางวัฒนธรรมและระดับความสามารถในการคิดประดิษฐ์ผลงานของมนุษย์ถึงแม้การอธิบายด้านการสร้างสรรค์ผลงานก็ยังเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับนักจิตวิทยาและนักการศึกษาอีกด้วย

รวมทั้งยังเป็นที่ยอมรับว่าข้อจำกัดบางประการในการเรียนรู้จะได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อเสริมสร้างกระบวนการและสถาบันทางสังคมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการสร้างสรรค์สมรรถนะความรู้ความสามารถที่ประกอบด้วยระบบคุณธรรม ความสามารถด้านทักษะทั้งการอ่านและการคิดคำนวณ ด้านการประดิษฐ์สร้างสรรค์ทางดนตรี ความเข้าใจในพิธีกรรมทางศาสนา ความเข้าใจในองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ความสามารถในการปฏิบัติหรือแสดงออกด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนและการมีจิตสำนึกมีความสามารถในการดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมที่เหมาะสม ให้มีการแสดงพฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ดี จึงอาจกล่าวได้ว่า เงื่อนไขปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรมด้านพันธุกรรมด้านองค์ความรู้และแนวคิดทางจิตวิทยานับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจและการดำเนินการควบคุมพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ที่เชื่อมโยงกับการจัดสภาพแวดล้อมตามกรอบแนวคิดด้านจิตวิทยาและการศึกษาด้วยระบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Gardner. 2004 : 40-41)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สมิตตา สว่างทุกซ์ (2553 : 102-225) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ลักษณะการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2552 ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ผ่านการรับรองสถาบันและได้รับการให้ความเห็นชอบหลักสูตรจากสภาการพยาบาล จำนวน 1,194 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจลักษณะการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์ 2) เสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของ

การ์ดเนอร์ 3) ตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์ ศึกษาถึง การทดลองใช้รูปแบบและการติดตามประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการวัดศักยภาพการคิดฯ เข้าเมื่อหลังการทดลอง 1 เดือน และ 3 เดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัด ศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์ฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบมี 1 ตัวแปร (One-way ANOVA) การติดตามประสิทธิภาพของรูปแบบใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) 4) นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองที่มีประสบการณ์ใน สถานที่แตกต่างกันมีคะแนนศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์ฯ ไม่แตกต่างกัน 5. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์ฯ ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่งการสร้างสรรค์จิตแห่งการเคารพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ $p \leq 0.05$ ส่วนด้านจิตแห่งวิชาการไม่แตกต่างกัน

คงรัฐ นวลแปง (2554 : 96-133) การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและศึกษา ประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการ สร้างสรรค์สำหรับนิสิตปริญญาตรี ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ รูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนพัฒนาการเรียนการสอนโดยผ่านการตรวจสอบ ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษานำร่องขั้นตอนที่นำรูปแบบการเรียน การสอนไปใช้ โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บุรพา ชั้นปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม จำนวน กลุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ ๆ ละชั่วโมง รวมทั้งสิ้นชั่วโมงและ ขั้นตอนประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ พื้นฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุนามทางเดียวแบบวัดซ้ำผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหลักการคือ ผู้เรียนมีบทบาท เชิงรุกในการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่มและมีการสะท้อนคิด เพื่อประเมินผล การเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ขั้นการเรียนการสอนมี 6 ขั้น ได้แก่ การวางแผน การเรียนรู้ การประเมินเพื่อคัดเลือก (Assessing) การตกผลึกความรู้ (Crystallizing) การสังเคราะห์ แนวคิด (Synthesizing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchanging) และการสะท้อนคิด (Reflecting) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งในระหว่าง การเรียนการสอน และภายหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบโดยคณะผู้ประเมินประกอบด้วย ตัวผู้เรียนเพื่อนและผู้สอน

2) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการคิดสังเคราะห์ และความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการคิดสังเคราะห์และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ของผู้เรียนกลุ่มทดลองอยู่ในระดับมาก

พรพจน์ เพ็ชรทวีพรเดช (2547 : 57-87) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 9 คนะ คือ คณะบัญชี คณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 10 ด้าน คือ ด้านเจตคติในการเรียน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการจัดการกับเวลา ด้านการเรียน ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน ด้านการมีสมาธิต่อการเรียน ด้านกระบวนการรวบรวมข้อมูลในการค้นหาความรู้และการใช้เหตุผล ด้านการเลือกใจความสำคัญและจดจำเนื้อหาที่สำคัญ ด้านการใช้เทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน ด้านการทดสอบตนเองการทบทวนและการเตรียมตัวในการเรียน ด้านยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบพฤติกรรมการเรียนรู้แต่ละคณะของนักศึกษาเป็น ดังนี้ พบว่า นักศึกษาต่างคณะกันมีพฤติกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันทั้งหมด 6 ด้าน คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทัศนคติในการเรียน ด้านการจัดการกับเวลาในการเรียน ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการเรียน ด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน ด้านการใช้เทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน ด้านการทดสอบตนเองการทบทวนและการเตรียมตัวในการเรียนและจำนวน 4 ด้านที่ไม่พบความแตกต่างกัน คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านกระบวนการรวบรวมข้อมูลและการกระตือรือร้นในการค้นหาความรู้ ด้านการเลือกใจความสำคัญและการจดจำเนื้อหาที่สำคัญและด้านยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Bowen (2013) ได้ศึกษาวิจัย เพื่อสำรวจความเห็นในรายงานของรองอธิการบดีวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยฝ่ายพัฒนาสถาบันภาครัฐและเอกชนที่มีนักศึกษาเป็นชนผิวดำที่ได้นำแนวคิดรูปแบบคุณลักษณะจิต 5 ด้าน ของการ์ดเนอร์ไปปรับใช้ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นฝ่ายบริการในสถาบัน (Stewardship) ซึ่งแนวความคิดของการ์ดเนอร์ที่นำมาปรับใช้ ได้แก่ กระบวนการคิดที่มีคุณค่ายังตามกรอบจิต 5 ด้าน ได้แก่ จิตด้านความรู้วิชาการ จิตด้านการสังเคราะห์ จิตด้านการสร้างสรรค์ จิตด้านการยอมรับนับถือ และจิตด้านจริยธรรมหรือคุณธรรม เพื่อการเสริมสร้างความสามารถ การปฏิบัติงานในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้รายงานผลกิจกรรมที่ปฏิบัติและการสื่อสาร

ในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ศึกษาจากร่องอการบติของสหรัฐอเมริกาได้ จากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิดที่ปรับปรุง

จากJournalism Interview Protocal ตามกรอบแนวคิดของการดเนอร์และคณะข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบโปรโตคอลของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในด้านความใส่ใจกับพื้นฐานและการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสถาบันเพิ่มขึ้นผ่านกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีข้อค้นพบดังนี้ ร่องอการบติของสถาบันดำเนินการพัฒนาบุคลากรผ่านการฝึกอบรมในด้านการพัฒนาขั้นสูงการสนับสนุนทีมงานในหน่วยงานการแสวงหาข้อบังคับการบริหารงบประมาณของสถาบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการยึดมั่นใส่ใจในการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) การสื่อสารเพื่อเสริมสร้างค่านิยมหลักและความคาดหวังในเป้าหมายสำคัญของทีมงานและผู้เกี่ยวข้องกับสถาบันนอกจากนี้การใช้รูปแบบของจิต 5 ด้านยังส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับการพัฒนาความรู้และศักยภาพด้านความสัมพันธ์ด้านภาวะผู้นำและด้านการวิเคราะห์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานของหน่วยงานฝ่ายพัฒนาสถาบันของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคตอนกลางและตะวันออกเฉียงใต้

Erik-Soussi (2008) ได้ทำวิจัยศึกษาเกี่ยวกับสภาวะการบริหารในสถาบันด้านศิลปะศาสตร์และสถาบันที่จัดการศึกษาต่อเนื่องจากมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการใช้คุณลักษณะจิตการรู้คิด 5 ด้าน ช่วยสนับสนุนการทำงานของอการบติสถาบันในระดับวิทยาลัย จำนวน 8 แห่ง โดยศึกษาวิธีการรับรู้คุณลักษณะของจิตด้านความรู้วิชาการ จิตด้านการสังเคราะห์ จิตด้านสร้างสรรค์ จิตด้านการยอมรับนับถือและจิตด้านคุณธรรมเพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดสภาพการทำงานที่ดีในสถาบัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการตรวจสอบความมีเอกภาพและการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่อิงหลักการของจิตการรู้คิด 5 ด้าน และปรากฏผลการค้นพบส่วนหนึ่งว่า อการบติของสถาบันดังกล่าวรับรู้จิตด้านความรู้วิชาการและนำไปปรับใช้ เพื่อเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนงานวิชาการพร้อมกับใช้จิตด้านการสังเคราะห์นำพาสถาบันให้เกิดความหมายและช่วยพัฒนาทีมงานให้ได้รับการยอมรับผ่านการสร้างความเข้าใจในมุมมองที่ซับซ้อนและการใช้จิตสร้างสรรค์จะช่วยให้บุคคลสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่ากับวัฒนธรรมที่มีประโยชน์และมีพลังอำนาจ ขณะที่จิตด้านคุณธรรมจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีของความมีน้ำใจไมตรีระหว่างการเรียนรู้จากผู้อื่นความมีคุณธรรมที่เข้มแข็งของบุคคลส่วนมากจะมีปัจจัยพื้นฐานหรือได้รับอิทธิพล เนื่องมาจากชีวิตครอบครัวของแต่ละบุคคล ข้อสรุปผลการวิจัยที่สำคัญ 4 ประการ ได้อธิบายถึงวิธีการที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอการใช้ความสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมของสถาบันด้านการยอมรับนับถือ เพื่อช่วยสนับสนุนและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในการสร้างพันธกิจหน่วยงานให้เอื้อประโยชน์ต่อการทำงานของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งศักยภาพของบุคคลในด้านบวกควรนำมาใช้ร่วมกันเพื่อให้ผู้นำสร้างสรรค์ปัจจัยในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

Beghetto (2006 : 447-457) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง : ความสัมพันธ์ในนักเรียนระดับกลางและระดับมัธยมศึกษาโดยมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความสามารถในการสร้างสรรค์ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นระดับกลางและระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1,322 คน ผลการศึกษาพบว่า ความรอบรู้ของนักเรียนความเชื่อเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและการสะท้อนกลับของครูในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับความไม่ชอบฟังครูและบางครั้งมีความรู้สึกหมกหมุ่นกับตัวครูและ

นักเรียนที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองสูงจะมีความเชื่อมั่นในเรื่องความสามารถทางด้านวิชาในทุก ๆ วิชา และส่วนใหญ่ก็มีความมุ่งมั่นในการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองต่ำและสุดท้ายนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงกว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนหลังจากที่เรียนวิชาการแล้วและหลังจากที่ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มเสร็จแล้วสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและการปฏิบัติความคิดสร้างสรรค์จะได้รับการอธิบายต่อไป

Bigelow (2004 : 260-270) ได้กำหนดกรอบของทักษะสัมพันธภาพในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดความหลากหลายด้านสัมพันธภาพ เพื่อการปฏิบัติตามกรอบของเงื่อนไขการปฏิบัติ ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการจัดการและพฤติกรรมองค์กร (Organizational and Behavior) ในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งมีเป้าหมายของรายวิชาเพื่อพัฒนาทักษะสัมพันธภาพของผู้เรียนผ่านกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมิน (2) การเรียนรู้และการวิเคราะห์ (3) การปฏิบัติ และ (4) การประยุกต์ใช้ ซึ่งในกิจกรรมการปฏิบัตินั้นจะดำเนินการภายใต้เหตุผล 2 ประการ ได้แก่ การใช้เวลาปฏิบัติงานที่คุ้มค่าและการปฏิบัติตนภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์ที่มีความหลากหลายด้วยทักษะที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลงานที่สร้างสรรค์และเป็นการเตรียมการเพื่ออนาคต โดยในเงื่อนไขของการศึกษาด้านทักษะสัมพันธภาพที่ต้องการพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนนั้น ได้แก่ (1) การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Giving Feedback) (2) ทักษะการฟัง (Listening) (3) ทักษะการเป็นตัวแทนของบุคคล (Delegating) (4) ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

Yang (2010) ได้กำหนดกรอบการวิจัยด้านทักษะสัมพันธภาพ (Interpersonal Skills) เพื่อดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบการคิดเห็นด้านเทคนิควิธีความรู้และประสบการณ์ด้านการอุตสาหกรรมและสมรรถนะด้านทักษะสัมพันธภาพ เพื่อการออกแบบแพชชั่นระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพด้านอุตสาหกรรมแพชชั่นและอาชีพนักออกแบบทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัยด้านทักษะสัมพันธภาพไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะเจตคติ (Attitude Skills) ทักษะด้านคุณลักษณะ (Character Skills) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) ทักษะการทำงานเป็นทีม (Teamwork Skills) และทักษะด้านการจัดการและภาวะผู้นำ (Leadership and Management Skills)

Porr (2007) ได้กำหนดกรอบทักษะการสร้างสัมพันธภาพของบุคคลประกอบการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะสัมพันธภาพกับบริบทแวดล้อมของสถานการณ์ที่เผชิญในการปฏิบัติงานของผู้นำการอภิปรายซึ่งประกอบไว้ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน (Peer Leadership) ด้านการสื่อสาร (Communication Skills) ด้านความสัมพันธ์และสนับสนุนผู้อื่น (Relating to and Supporting Others Skills) ด้านการจัดกิจกรรมความขัดแย้ง (Conflict Management Skills) ด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork Skills) ด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่น (Adaptability and Flexibility Skills) และด้านการยอมรับทางวัฒนธรรม (Cultural Tolerance Skills)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การศึกษาจิตแห่งการสังเคราะห์นั้นเป็นความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อคัดเลือกประเมินและนำไปสู่การแยกแยะประเด็นหรือองค์ประกอบที่สำคัญแล้วนำมาถักทอเป็นสารสนเทศใหม่ที่มีความหมายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นและเป็นแนวคิดที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ซึ่งมีองค์ประกอบของจิตแห่งการสังเคราะห์ พบว่า การที่ผู้เรียนจะมีจิตแห่งการสังเคราะห์นั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ 1. การคัดเลือกสาระสำคัญจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ 2. การเลือกกลยุทธ์หรือวิธีการในการสังเคราะห์ข้อมูล 3. การถักทอหรือการผสมผสานข้อมูลซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์การติดต่อสื่อสารไร้พรมแดนถ้ามีจิตแห่งการสังเคราะห์ก็จะสามารถอยู่ในสังคมดังกล่าวได้อย่างมีความสุข เนื่องด้วยสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาสังเคราะห์ข้อมูลและสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

สำหรับการศึกษาจิตแห่งการสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการคิดหลากหลายแง่มุมเพื่อนำไปสู่แนวคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากแนวคิดเดิม โดยจิตแห่งการสร้างสรรค์พบว่าการที่ผู้เรียนจะมีจิตแห่งการสร้างสรรค์นั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ 1. ความคิดคล่อง (Fluency) 2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) 3. ความคิดริเริ่ม (Originality) 4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

จิตแห่งการเคารพเป็นพฤติกรรมแสดงออกถึงการอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเคารพและเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มรวมถึงเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากความคิดของตนเอง โดยผู้ที่มีจิตเคารพสามารถเปิดใจต้อนรับบุคคลและกลุ่มที่หลากหลายอยากทำความรู้จักเข้าใจถึงความแตกต่างของบุคคล

ซึ่งจากการสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นนั้นเห็นว่าจิตทั้ง 3 ประการ มีความสำคัญกับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ผู้ที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ดังที่การ์ดเนอร์ได้กล่าวไว้ว่า “หน้าที่ของครูคือพัฒนาสมองของมนุษย์ให้คนในรุ่นต่อไป” จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการศึกษาเปรียบเทียบจิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับบุคลากรที่สังคมในอนาคตต้องการต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 10 สาขาวิชาดังนี้ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 2,266 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 334 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (ภาคการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2552 : 35)

2.1 สํารวจจำนวนนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 2,266 คน

2.2 คํานวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้เกณฑ์ ร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรตามเงื่อนไขอัตราส่วน ดังนี้ (ภาคการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2552 : 107)

2.2.1 จำนวนนิสิต ไม่เกิน 50 คน ใช้เกณฑ์ ร้อยละ 100

2.2.2 จำนวนนิสิต ไม่เกิน 100 คนใช้เกณฑ์ ร้อยละ 50

2.2.3 จำนวนนิสิต เกิน 100 คน ใช้เกณฑ์ ร้อยละ 30

2.2.4 จำนวนนิสิต เกิน 1000 คน ใช้เกณฑ์ ร้อยละ 15

2.3 ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเงื่อนไขสถานะของนิสิต คือ ช่วงชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละสาขาวิชา ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สาขา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	214	31
สาขาวิชาคณิตศาสตร์	218	33
สาขาวิชาสังคมศึกษา	229	33
สาขาวิชาภาษาไทย	187	28
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	330	49
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์	168	25
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ	36	6
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	261	38
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา	219	32
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา	404	59
รวมทั้งหมด	2,266	334

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิตปริญญาตรี
2. แบบสอบถามคุณลักษณะจิตของนิสิตปริญญาตรี

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับดังนี้ (ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2552 : 105-106)

1. แบบสอบถามทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิตปริญญาตรี

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิต ให้ครอบคลุมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ทักษะการปรับตัว และทักษะการสนับสนุนผู้อื่น รวมทั้งแนวคิดการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

1.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิดด้านทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ทักษะการปรับตัว และทักษะการสนับสนุนผู้อื่น ของนิสิต จำนวน 1 ฉบับ แยกเป็น 5 ด้าน ๆ ละ 8 ข้อ รวม 40 ข้อ ต้องการใช้จริง ด้านละ 6 ข้อ รวม 30 ข้อ แล้วนำเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

ความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนของข้อความ และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความในบางประเด็น ให้สื่อความหมาย และสอดคล้องกับค่านิยมศัพทของทักษะการสร้างสรรค์ภาพ มากขึ้น

1.3 นำเสนอแบบสอบถามทักษะการสร้างสรรค์ภาพของนิสิต ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ตามกรอบข้อความที่ครอบคลุมทักษะทั้ง 5 ด้าน ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1.3.1 อาจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา การศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

1.3.2 อาจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา อาจารย์ประจำ สาขาวิชาวิจัยและ ประเมินผลการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา

1.3.3 ผศ.ดร. สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและ ประเมินผลการศึกษา

1.3.4 อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคุ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

1.3.5 ผศ.ดร.รังสรรค์ โหมยา อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและ การแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ตามเงื่อนไข การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดตรงตามตัวชี้วัดทักษะการสร้างสรรค์ภาพ

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นวัดตรงตามตัวชี้วัดทักษะการสร้างสรรค์ภาพ

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดไม่ตรงตามตัวชี้วัดทักษะการสร้างสรรค์ภาพ

1.4 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถามกับตัวชี้วัด ทักษะการสร้างสรรค์ภาพ หรือค่า IC (Index of Congruence) คัดเลือกข้อความที่มีค่า IC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 ไว้เมื่อเห็นว่าเป็นข้อความที่ค่าความเที่ยงตรงผ่านเกณฑ์ ซึ่งผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่าข้อความแบบสอบถามด้านทักษะการสร้างสรรค์ภาพ ด้านที่ 1, 2 และ 5 ได้แก่ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม และด้านทักษะการสนับสนุนผู้อื่น มีค่าความเที่ยงตรงผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ส่วนข้อความในด้านที่ 3 ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน และด้านที่ 4 ทักษะการปรับตัว มีค่าความเที่ยงตรงผ่านเกณฑ์ด้านละ 6 ข้อ ซึ่งข้อความที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดมีค่า IC ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาคุณภาพค่าอำนาจจำแนก และ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนน รายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach) (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 114)

1.5 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามที่คิดไว้ด้านละ 6 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละด้านของแบบสอบถาม พบว่า (1) ด้านทักษะการสื่อสาร มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.576 – 0.728 และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ 0.856 (2) ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.672 – 0.763 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.903 (3) ด้านทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.400 – 0.811 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.816 (4) ด้านทักษะการปรับตัว มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.452 – 0.766 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.866 และ (5) ด้านทักษะการสนับสนุนผู้อื่น มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.626 – 0.736 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.889

1.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทั้ง 5 ด้านๆ ละ 6 ข้อ รวม 30 ข้อ สำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2. แบบสอบถามคุณลักษณะจิตของนิสิตปริญญาตรี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิตของนิสิตตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะจิต ที่ครอบคลุมด้านจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิต รวมทั้งแนวคิดการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะของจิต

2.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับจุดประสงค์ของแบบสอบถามและกรอบแนวคิดของการวิจัย ตามกรอบของตัวแปรคุณลักษณะจิตของนิสิต ในด้านจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ จำนวน 1 ฉบับ จำแนกเป็น 3 ด้านๆ ละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ แล้วได้นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความชัดเจนของข้อคำถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในบางประเด็น ให้สื่อความหมาย และสอดคล้องกับค่านิยมศัพทของ คุณลักษณะของจิตแต่ละด้านมากยิ่งขึ้น

2.3 นำเสนอแบบสอบถามคุณลักษณะของจิตทั้งสามด้านของนิสิต ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ตามกรอบข้อคำถามที่ครอบคลุมคุณลักษณะด้านจิต ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามตามเงื่อนไขการประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามตัวชี้วัดคุณลักษณะของจิตแต่ละด้าน

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามตัวชี้วัดคุณลักษณะของจิตแต่ละด้าน

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามตัวชี้วัดคุณลักษณะของจิตแต่ละด้าน

2.4 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามกับตัวชี้วัดคุณลักษณะด้านจิต หรือค่า IC (Index of Congruence) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 ไว้เมื่อเห็นว่าเป็นข้อคำถามที่ค่าความเที่ยงตรงผ่านเกณฑ์ ซึ่งผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่าข้อคำถามแบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิตทั้ง 3 ด้าน ผ่านเกณฑ์ด้านละ 14 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดมีค่า IC ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อนำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาคุณภาพค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach) (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2551 : 114)

2.5 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิต ที่คัดไว้ด้านที่ 1 จำนวน 6 ข้อ ด้านที่ 2 จำนวน 7 ข้อ และด้านที่ 3 จำนวน 7 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะจิตแต่ละด้านของแบบสอบถาม พบว่า (1) ด้านจิตสังเคราะห์ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.566 – 0.779 และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ 0.876 (2) จิตแห่งการสร้างสรรค์ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.452 – 0.660 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.855 และ (3) จิตแห่งการเคารพ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.560 – 0.800 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.802

2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิต ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 จำนวน 6 ข้อ ด้านที่ 2 จำนวน 7 ข้อ และด้านที่ 3 จำนวน 7 ข้อ รวม 20 ข้อสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอข้อมูลจำนวนนิสิตปัจจุบัน แต่ละสาขาวิชา ปีการศึกษา 2556 จากกองทะเบียนและประมวลผลของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้วิจัยได้ทำบันทึกเพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลกับนิสิตปริญญาตรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน จากทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อใช้วิเคราะห์ผลการวิจัย
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน 2556 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 โดยจัดเก็บข้อมูลกับนิสิตกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาวิชา ตามตารางเรียนนิสิตจากเจ้าหน้าที่วิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ และส่งแบบสอบถามตามจำนวนนิสิตที่เข้าเรียนในแต่ละห้อง โดยขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และจัดเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนิสิตกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ และนำไปจัดกระทำเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และกำหนดให้คะแนนแทนระดับคุณภาพของความคิดเห็น ในการตอบแบบสอบถามหรือแบบสอบถามของนิสิต ตามเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102)

การตอบในระดับความคิดเห็น หรือระดับความเป็นจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

การตอบในระดับความคิดเห็น หรือระดับความเป็นจริงมากให้ 4 คะแนน

การตอบในระดับความคิดเห็น หรือระดับความเป็นจริงปานกลางให้ 3 คะแนน

การตอบในระดับความคิดเห็น หรือระดับความเป็นจริงน้อยให้ 2 คะแนน

การตอบในระดับความคิดเห็น หรือระดับความเป็นจริงน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพรายด้าน และคุณลักษณะด้านจิตทั้งรายด้านและโดยรวม กรณีที่เป็นค่าเฉลี่ยของทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ และคุณลักษณะด้านจิตจากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับนั้น ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยทั้งรายข้อและรายด้าน มาวิเคราะห์ และนำมาอธิบายผลโดยเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายความว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายความว่า มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายความว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายความว่า น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายความว่า น้อยที่สุด

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะด้านจิตของนิสิต รายด้านและโดยรวม เมื่อจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงและต่ำ และทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพต่ำ กลาง สูง โดยมีเงื่อนไขในการจำแนก ดังนี้

2.1 นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ต่ำ โดยใช้คะแนนตั้งแต่ 2.99 ลงมาจัดอยู่ในกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปจัดอยู่ในกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.2 นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ทักษะการปรับตัว และ ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น นิสิตที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 1 ถึง 33 มีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระดับต่ำ นิสิตที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 34 ถึง 66 มีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระดับปานกลาง และนิสิตที่มีคะแนนเปอร์เซ็นต์ของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ เปอร์เซ็นต์ที่ 67 ถึง 100

3. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบจิตรายด้านและจิตโดยรวม เมื่อจำแนกตามเพศชาย หญิง และจำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ต่ำ ด้วยการทดสอบโดยใช้ t-test (Independent Samples) และทดสอบความแตกต่างของจิตรายด้านและโดยรวมของนิสิตที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง ต่ำ โดยใช้ F – test (One Way ANNOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาอำนาจจำแนก (Discrimination Power) อำนาจจำแนกของแบบสอบถามระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ดังนี้ (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2552 : 98-99)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชุด X กับ Y
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
 $\sum Y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัว ยกกำลังสอง
 $\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y แต่ละตัว ยกกำลังสอง
 $\sum XY$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คูณกันแต่ละคู่
N แทน จำนวนของคนทั้งหมด

1.2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. 2552 : 101)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร ดังนี้ (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา.

2552 : 127)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทนผลรวมทั้งหมดของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X แต่ละตัว ยกกำลังสอง

N แทน จำนวนของคนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของจิตรายด้านและโดยรวม เมื่อจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสร้างสัมพันธภาพ โดยใช้ t-test (Independent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 112)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left(\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2} \right)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนนิสิตในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนนิสิตในกลุ่มที่ 2
 S_1^2 แทน ความแปรปรวนกลุ่มที่ 1
 S_2^2 แทน ความแปรปรวนกลุ่มที่ 2
 df แทน องศาแห่งความเป็นอิสระ = $n_1 + n_2 - 2$

3.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของจิตรายด้านและโดยรวม เมื่อจำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสร้างสรรค์ภาพ โดยใช้ F – test (One- way ANOVA) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 112) มีสูตรดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

$$df_b = k - 1, df_w = n - k$$

เมื่อ MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
(mean square between group)

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
(mean square within group)

MS_b แทน $SS_b / k - 1$

MS_w แทน $SS_w / n - k$

SS_t แทน $SS_b + SS_w$ หรือ $SS_w = SS_t - SS_b$

และทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) โดยใช้สูตรนี้ (Hinkle, Wiersma and Jurs. 1982 : 266)

$$F = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{(K-1)MN_w \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)

$\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มที่ 2

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

K แทน จำนวนกลุ่มที่ศึกษา

n_i แทน จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 1

n_j แทน จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนนิสิตในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t
SS	แทน	ผลรวมของความแปรปรวน
MS	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวน
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F
p	แทน	ระดับความน่าจะเป็น
df	แทน	ระดับของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวมของนิสิต เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณลักษณะของ จิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ รายด้าน และโดยรวม และวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตรายด้านและโดยรวม เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิต ปรากฏผลดังตาราง 2- 5 ดังตาราง

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ รายด้านและโดยรวม

คุณลักษณะของจิต	ระดับคุณลักษณะของจิต (n = 334)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์	4.14	0.49	มาก
ด้านที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์	4.09	0.58	มาก
ด้านที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	4.36	0.52	มาก
โดยรวม	4.20	0.48	มาก

จากตาราง 2 พบว่า นิสิตปริญญาตรีมีคุณลักษณะของจิต โดยรวมในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของจิต 3 ประการ มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาสูงสุด – ต่ำสุดของค่าเฉลี่ยของจิต 3 ประการ พบว่า จิตแห่งการเคารพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36) รองลงมาคือ จิตแห่งการสังเคราะห์ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จิตแห่งการสร้างสรรค์ ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศของนิสิต

คุณลักษณะของจิต	เพศ					
	ชาย (n = 64)			หญิง (n = 270)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์	4.18	0.56	มาก	4.14	0.48	มาก
ด้านที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์	4.12	0.60	มาก	4.09	0.58	มาก
ด้านที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	4.31	0.67	มาก	4.38	0.47	มาก
โดยรวม	4.20	0.57	มาก	4.19	0.46	มาก

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยรวมที่ใกล้เคียงกัน นั่นคือ เพศชายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ทั้ง 3 ด้าน นอกจากนี้ หากพิจารณาลำดับสูงสุด-ต่ำสุดของค่าเฉลี่ยของจิต 3 ประการ พบว่านิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีลำดับของค่าเฉลี่ยเหมือนกัน นั่นคือ จิตแห่งการเคารพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (เพศชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38) รองลงมาคือ จิตแห่งการสังเคราะห์ มีค่าเฉลี่ย (เพศชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.14) และจิตแห่งการสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (เพศชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต

คุณลักษณะของจิต	ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
	กลุ่มสูง (n = 268)			กลุ่มต่ำ (n = 66)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์	4.13	0.49	มาก	4.19	0.50	มาก
ด้านที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์	4.08	0.59	มาก	4.23	0.55	มาก
ด้านที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	4.35	0.52	มาก	4.42	0.48	มาก
โดยรวม	4.19	0.49	มาก	4.24	0.47	มาก

จากตาราง 4 พบว่า นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงและต่ำ มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมและรายด้านในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4.24 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตทั้งกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาลำดับสูงสุด-ต่ำสุดของค่าเฉลี่ยของจิต 3 ประการ พบว่า นิสิตทั้งกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีลำดับของค่าเฉลี่ยเหมือนกัน นั่นคือ จิตแห่งการเคารพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (กลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 กลุ่มต่ำมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.42) รองลงมาคือ จิตแห่งการสังเคราะห์ (กลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 กลุ่มต่ำมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.19) และจิตแห่งการสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (กลุ่มสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 กลุ่มต่ำมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิต

คุณลักษณะของจิต	ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ														
	การสื่อสาร (n = 50)			การทำงานเป็นทีม (n = 113)			ภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน (n = 55)			การปรับตัว (n = 34)			การสนับสนุนผู้อื่น (n = 82)		
	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	การ แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
ด้านจิตแห่ง การสังเคราะห์	4.10	0.64	มาก	4.15	0.45	มาก	4.17	0.45	มาก	4.04	0.55	มาก	4.15	0.46	มาก
ด้านจิตแห่ง การสร้างสรรค์	4.08	0.66	มาก	4.11	0.56	มาก	4.11	0.56	มาก	3.90	0.67	มาก	4.13	0.53	มาก
ด้านจิตแห่งการเคารพ	4.31	0.67	มาก	4.38	0.50	มาก	4.46	0.46	มาก	4.24	0.51	มาก	4.34	0.48	มาก
โดยรวม	4.18	0.62	มาก	4.21	0.46	มาก	4.25	0.44	มาก	4.07	0.51	มาก	4.21	0.44	มาก

จากตาราง 5 พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 4.21 4.25 4.07 และ 4.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน นิสิตมีทักษะการสร้างสัมพันธภาพด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของจิตที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาลำดับสูงสุด-ต่ำสุดของค่าเฉลี่ยของจิต 3 ประการ พบว่า นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพทั้ง 5 ทักษะมีลำดับของค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะของจิตเหมือนกันนั่นคือ จิตแห่งการเคารพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก (ด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ด้านการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และด้านการสนับสนุนผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34) รองลงมาคือ จิตแห่งการสังเคราะห์มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก (ด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ด้านการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และด้านการสนับสนุนผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15) และจิตแห่งการสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในระดับมาก (ด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และด้านการสนับสนุนผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ รายด้านและโดยรวม ระหว่างนิสิตเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ และระหว่างกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูงและต่ำ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิต รายด้านและโดยรวมของนิสิตจำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพกลุ่มสูง กลาง และต่ำ ปรากฏดังตาราง 6 - 12

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนิสิตเพศชายและหญิง

คุณลักษณะจิต	เพศ				t	p
	ชาย (n = 64)		หญิง (n = 270)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์	4.18	0.56	4.14	0.48	0.87	0.38
ด้านที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์	4.12	0.60	4.09	0.58	0.12	0.91
ด้านที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	4.31	0.67	4.38	0.47	0.59	0.56
โดยรวม	4.20	0.57	4.19	0.46	0.10	0.92

จากตาราง 6 พบว่า นิสิตปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิง มีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ทั้งรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งนิสิตเพศชายและหญิงมีค่าเฉลี่ยจิตแห่งการสังเคราะห์เท่ากับ 4.18 และ 4.14 มีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการสร้างสรรค์เท่ากับ 4.12 และ 4.09 มีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการเคารพเท่ากับ 4.31 และ 4.19 และมีค่าเฉลี่ยของจิตโดยรวมเท่ากับ 4.20 และ 4.19 ตามลำดับ

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

คุณลักษณะจิต	ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				t	p
	สูง (n = 268)		ต่ำ (n = 66)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ด้านที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์	4.13	0.49	4.19	0.50	1.11	0.27
ด้านที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์	4.08	0.59	4.23	0.55	0.48	0.63
ด้านที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	4.35	0.52	4.42	0.48	1.30	0.19
โดยรวม	4.19	0.49	4.24	0.47	1.01	0.31

จากตาราง 7 พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ทั้งรายด้านและโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการสังเคราะห์เท่ากับ 4.13 และ 4.19 มีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการสร้างสรรค์เท่ากับ 4.08 และ 4.23 มีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการเคารพเท่ากับ 4.35 และ 4.42 และมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.19 และ 4.24 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะจิตของนิสิต รายด้าน ได้แก่ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ จิตแห่งการเคารพ และจิตโดยรวม เมื่อจำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ โดยใช้ One – way ANOVA ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการเปรียบเทียบตามตาราง 8 – 13

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนิสิต
ที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพในระดับสูง กลาง และต่ำแตกต่างกัน

คุณลักษณะของจิต	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
จิตแห่งการสังเคราะห์	ระหว่างกลุ่ม	32.643	2	16.322	112.436	.000**
	ภายในกลุ่ม	48.049	331	.145		
	รวม	80.693	333			
จิตแห่งการสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	39.655	2	19.828	90.797	.000**
	ภายในกลุ่ม	72.281	331	.218		
	รวม	111.936	333			
จิตแห่งการเคารพ	ระหว่างกลุ่ม	37.444	2	18.722	120.007	.000**
	ภายในกลุ่ม	51.639	331	.156		
	รวม	89.083	333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	36.481	2	18.241	146.608	.000**
	ภายในกลุ่ม	41.182	331	.124		
	รวม	77.663	333			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตปริญญาตรีที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพแตกต่างกัน มีคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ จิตแห่งการเคารพและคุณลักษณะจิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังปรากฏค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตรายด้านและเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffé เมื่อจำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพตามตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตรายด้านและโดยรวมของนิสิตที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ

คุณลักษณะจิต	ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ					
	สูง (n = 114)		กลาง (n = 109)		ต่ำ (n = 111)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์	4.49	0.35	4.21	0.36	3.73	0.43
ด้านที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์	4.49	0.38	4.13	0.50	3.65	0.52
ด้านที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	4.73	0.31	4.43	0.34	3.92	0.50
โดยรวม	4.57	0.29	4.26	0.35	3.77	0.41

จากตาราง 9 พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลางและต่ำ มีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ทั้งรายด้านและโดยรวม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการสังเคราะห์เท่ากับ 4.49, 4.21 และ 3.73 มีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการสร้างสรรค์เท่ากับ 4.49, 4.13 และ 3.65 มีค่าเฉลี่ยของจิตแห่งการเคารพเท่ากับ 4.73, 4.43 และ 3.92 และมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.57, 4.26 และ 3.77 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบรายคู่ของกลุ่มนิสิตที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ Scheffé ผลปรากฏดังตาราง 10 - 13

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตแห่งการสังเคราะห์ของนิสิตที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ

ทักษะการ สร้าง สัมพันธภาพ	ระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ					
	สูง (n = 114)		กลาง (n =109)		ต่ำ (n =111)	
	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error
สูง	-	-	0.4767**	0.0513	0.7541**	0.0508
กลาง	-	-	-	-	0.4767**	0.0513

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า นิสิตที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ มีจิตแห่งการสังเคราะห์แตกต่างกันทั้ง 3 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับกลาง กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับต่ำและกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับกลางกับระดับต่ำ

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตแห่งการสร้างสรรค์ของนิสิตที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ

ทักษะการ สร้าง สัมพันธภาพ	ระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ					
	สูง (n = 114)		กลาง (n =109)		ต่ำ (n =111)	
	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error
สูง	-	-	0.3603**	0.0626	0.8375**	0.0623
กลาง	-	-	-	-	0.4771**	0.0630

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 พบว่า นิสิตที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ มีจิตแห่งการสร้างสรรค์แตกต่างกันทั้ง 3 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับกลาง กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับต่ำและกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับกลางกับระดับต่ำ

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตแห่งการเคารพของนิสิตที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ	ระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ					
	สูง (n = 114)		กลาง (n =109)		ต่ำ (n =111)	
	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error
สูง	-	-	0.2981**	0.0529	0.8078**	0.0526
กลาง	-	-	-	-	0.5096**	0.0532

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่า นิสิตที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ มีจิตแห่งการเคารพแตกต่างกันทั้ง 3 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับกลาง กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับต่ำ และกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับกลางกับระดับต่ำ

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของจิตโดยรวมของนิสิตที่จำแนกตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ สูง กลาง และต่ำ

คุณลักษณะของจิต	จิตโดยรวม					
	สูง (n = 114)		กลาง (n =109)		ต่ำ (n =111)	
	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error	Mean Difference	Std. Error
สูง	-	-	0.3119**	0.0472	0.7998**	0.0470
กลาง	-	-	-	-	0.4878**	0.0475

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า นิสิตที่มีระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ มีจิตโดยรวมแตกต่างกันทั้ง 3 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับกลาง กลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูงกับระดับต่ำ และกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับกลางกับระดับต่ำ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรียงลำดับตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มที่มีเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิงมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน
2. นิสิตปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน
3. นิสิตปริญญาตรีที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกันมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

สรุปผล

จากการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามสรุปผลตามความมุ่งหมายการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพบว่า

1.1 นิสิตปริญญาตรีที่มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของจิตรายด้านทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับที่ใกล้เคียงกัน และหากพิจารณาตามเงื่อนไขค่าเฉลี่ยของจิตแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้แก่ จิตแห่งการเคารพ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36, 4.14 และ 4.09 ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ รายด้านและโดยรวม เมื่อจำแนกตามกลุ่มนิสิตเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ และกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูงและต่ำ พบว่า

1.2.1 นิสิตปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.19 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับ

1.2.2 นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงและต่ำ มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4.24 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับ

1.2.3 นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18, 4.21, 4.25, 4.07 และ 4.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตมีทักษะการสร้างสัมพันธภาพแต่ละด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี ระหว่างกลุ่มที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธภาพแตกต่างกัน พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีจิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ทั้งรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มนิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูง กลาง และต่ำ เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ต่างกันทุกคู่จะมีจิต ทั้งรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ ผู้วิจัยของเสนอประเด็นการอภิปรายผลตามความมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ พบว่า

1.1 นิสิตปริญญาตรีมีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมากซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของจิตรายด้านทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยในระดับที่ใกล้เคียงกัน และหากพิจารณาตามเงื่อนไขค่าเฉลี่ยของจิตแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จิตแห่งการเคารพ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36, 4.14 และ 4.09 ตามลำดับ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ได้รับอิทธิพลจากเงื่อนไขบริบททางสังคมและการสื่อสารของนิสิตแต่ละคน ระหว่างที่เข้ารับการศึกษามตามกรอบหลักสูตรปริญญาตรี การศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตร ไว้ว่า จะต้องเป็นคนดีมีจุดมุ่งหมายของชีวิต มีหลักการในการดำเนินชีวิต เข้าถึงความงามและความดี มีพลังและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน และพัฒนาความก้าวหน้าของส่วนรวมรักชุมชนท้องถิ่น และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งมีความสามารถในการเรียนรู้ ใฝ่รู้ สามารถคิดแก้ปัญหา ใฝ่สร้างสรรค์ เคารพสิทธิและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพและมีความรอบรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนถนัด (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2551 : 1) รวมทั้งตามประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตไว้อย่างน้อย 5 ด้านประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics and Moral) ได้แก่ การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่าง มีคุณธรรมจริยธรรมและด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวมความสามารถในการปรับวิถีชีวิต ในความขัดแย้งทางค่านิยมการพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม โดยผู้เรียนในระดับปริญญาตรีอย่างน้อยต้องสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมและวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่นค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพแสดงออก ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมอาทิมีวินัยมีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริตเสียสละเป็นแบบอย่างที่ดีมี ความเข้าใจในผู้อื่นและโลก ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่บรรจุไว้ในหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้นิสิตมี คุณสมบัติตามมาตรฐานดังกล่าว(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 : 6-10) ประกอบ กับมีแนวคิดสนับสนุนและอธิบายว่า การส่งเสริมและพัฒนาจิตของบุคคลจะกระทำผ่านความเข้าใจและ การสื่อสาร ตามมุมมองความเชื่อทางสังคม โดยเฉพาะแนวคิดของทฤษฎีการแปลความหมายด้านจิต (Interpretive Theory of Mind) ที่เชื่อว่าบุคคลต้องการจะสร้างความเข้าใจในมุมมองความเห็นและมีข้อสรุปในเหตุการณ์ที่เผชิญในสถานการณ์เดียวกัน แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขประสบการณ์ เฉพาะตัวของบุคคล รวมทั้งความเชื่อ ทักษะด้านการรู้คิด (Cognitive Skill) และทักษะด้านจิตอารมณ์ (Affective Skill) ของตน (Miller. 2007 : 6)

หากพิจารณาจุดเน้นที่เป็นเป้าหมายสำคัญในเงื่อนไขการเรียน ตามกรอบหลักสูตรที่จัดไว้สำหรับนิสิตปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังและการเสริมสร้างให้มีคุณลักษณะตามกรอบจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้บรรลุผลในการพัฒนา ตามมาตรฐานด้านความรู้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตรได้ระบุให้ผู้สอนใส่ใจในการชี้แนะให้นิสิตได้รับการฝึกปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น และร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์มีคุณลักษณะการตระหนักในค่าของผู้อื่นยอมรับความคิดเห็น ความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในสังคม อีกทั้งมีการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนางานสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมของศิษย์และให้บริการตอบให้บริการความเข้าใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกร้องหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ รวมทั้งพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม และสร้างสรรค์ความสามัคคีในหมู่คณะในทุกโอกาส (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2548 : 10 – 14) จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนของคณาจารย์ในคณะ และกิจกรรมนอกชั้นเรียนได้สนับสนุนให้นิสิตมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้ศักยภาพด้านการคิด การสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อแสดงออกทางสังคม ให้นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะของจิตทั้งสามด้าน ประสบผลสำเร็จในระดับสูง สอดคล้องกับความเห็นของ Carpendale และ Lewis (Miller. 2007 : ; citing Carpendale and Lewis. 2006 : 3) ที่อธิบายกระบวนการพัฒนาจิตของบุคคลตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไว้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตเป็นผลของความเข้าใจว่าตนเองและผู้อื่น มีความสามารถในการปฏิบัติและสร้างผลงานผ่านสภาวะการมองหรือจิตใจโดยที่บุคคลจะเข้าใจสภาวะ ดังกล่าวผ่านความรู้ในความต้องการและอารมณ์ ความรู้เกี่ยวกับการใช้มุมมอง ความคิดเห็น ความเข้าใจในความเชื่อตามเหตุการณ์ที่ปรากฏ ความเข้าใจในการแปลความหมายสถานการณ์ที่เผชิญ ดังนั้นเงื่อนไขที่ปรากฏจึงเป็นปัจจัยส่งผลให้นิสิตปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มีพัฒนาการด้านจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพในระดับค่อนข้างสูง

1.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ รายด้านและโดยรวม เมื่อจำแนกตามกลุ่มนิสิตเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ และกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูงและต่ำ พบว่า

1.2.1 นิสิตปริญญาตรีเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะของจิตโดยรวมในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และ 4.19 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโดยธรรมชาติของบุคคลจะมีพัฒนาการด้านจิตอย่างต่อเนื่องในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะว่าสภาวะทางจิตของแต่ละบุคคลจะเชื่อมโยงกับความรู้ ความเชื่อและประสบการณ์ที่ได้รับเข้ามาโดยตลอด โดยเฉพาะในบริบทของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ยังมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาเพิ่มสูงกว่าคนทั่วไป เนื่องจากนิสิตได้สัมผัสเผชิญ มีปฏิสัมพันธ์รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางสังคมในเงื่อนไขต่างๆ กับอาจารย์ผู้สอน

กลุ่มเพื่อนและบุคคลอื่นในโอกาสที่สูง จึงส่งผลให้นิสิตทั้งเพศหญิงและชายมีค่าเฉลี่ยของจิตแต่ละด้านในระดับสูง

ในขณะที่นิสิตทั้งเพศหญิงและเพศชายมีแบบแผนการพัฒนาด้านจิตแตกต่างกัน ในการแสดงออกหรือสไตล์การใช้อารมณ์ การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การกล่าวอ้างหรือยืนยันความเห็นในการปฏิบัติทั้งด้านความรู้และการแสดงออกตามธรรมชาติ อาจจะมีลักษณะตรงข้ามกันที่ผู้ชายมักแสดงออกในแบบการแข่งขันหรือการต่อสู้ ส่วนเพศหญิงอาจแสดงออกในแบบอ่อนโยน มีความเห็นใจผู้อื่นและมีความเป็นมิตร แต่ก็ยังมีกลุ่มบุคคลเพศหญิงและเพศชายส่วนหนึ่งที่มิสโตลลักษณะของจิตตรงข้ามกับคนส่วนใหญ่ ซึ่งอาจมีผลมาจากองค์ประกอบด้านฮอโมนีนส์ พัฒนาการทางสมอง เจือปนทางสังคมวัฒนธรรม และความสนใจในการเสแสร้งบิดเบือนความจริง จึงส่งผลให้บุคคลนั้นมีความเป็นกลางด้านเพศ (Gender – neutral) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติและแสดงออกในลักษณะที่เป็นเพศชายและหญิง (Siegel. 2012 : 174) รวมทั้งมีข้อมูลความเห็นสนับสนุนอีกว่า เหตุการณ์หรือสิ่งที่คนเราเผชิญหรือสัมผัสในแต่ละโอกาส (Attachment Categories) จะมีผลต่อบุคคลแต่ละเพศในลักษณะเท่าเทียมกัน บุคคลทั้งเพศหญิงและชายมีความต้องการและสามารถที่จะหยิบบินเสนอ หรือแสดงออกกับบุคคลที่ใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทในด้านการดูแลและมีความห่วงใยด้วยความเห็นอกเห็นใจ (Empathic Care) ความไวในการรับรู้เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น (Sensitive Care) และการส่งเสริมให้มีพัฒนาการหรือความก้าวหน้าในชีวิตของผู้อื่น ด้วยเงื่อนไขในลักษณะที่คล้ายกัน (Siegel. 2012 : 250-251)

นอกจากนี้อาจเป็นผลของกิจกรรมที่จัดให้นิสิตทุกสาขาวิชาทั้งเพศหญิงและชายเกือบทุกชั้นปีได้ปฏิบัติ และร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่แตกต่างกัน จึงอาจส่งผลให้นิสิตทั้งเพศชายและหญิงมีระดับจิตทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ขณะที่ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนเกี่ยวกับบทบาทของเพศต่อคุณลักษณะต่างๆ ซึ่งรวบรวมโดยแบรนนอน (อารยา ปิยะกุล. 2552 : 64 ; อ้างอิงมาจาก Brannon. 2005) ที่พบว่าคุณลักษณะบางประการเช่นความสามารถทางภาษาแม้จะพบความแตกต่างระหว่างเพศแต่เป็นระดับที่น้อยมาก ยกเว้นความสามารถทางด้านการเขียนและความสามารถทางกระบวนการรู้คิดในด้านการเรียนรู้และการจำความคิดสร้างสรรค์ความสามารถทางดนตรีและความสามารถในการเข้าใจวัจนภาษา (Nonverbal Cues) ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ดังนั้นจากเงื่อนไขและปัจจัยดังกล่าวจึงส่งผลให้นิสิตเพศชายและหญิง มีคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ รายด้านและโดยรวมในระดับค่อนข้างสูง และมีระดับที่ใกล้เคียงกันโดยมีคุณลักษณะจิตแห่งการเคารพสูงกว่าด้านอื่น ซึ่งที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านิสิตปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ ได้รับการหล่อหลอมเตรียมความพร้อมที่จะไปปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา ลักษณะแนวโน้มของกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียนได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการหล่อหลอมความรู้ ความเชื่อ และแนวโน้มการปฏิบัติต่อกันทางสังคม รวมทั้งการให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟัง ให้โอกาสและให้เกียรติผู้อื่นทุกขณะ จึงเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลให้นิสิตมีคุณลักษณะจิตแห่งการเคารพในระดับค่อนข้างสูง

1.2.2 นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงและต่ำ มีคุณลักษณะของจิตโดยรวมและรายด้านในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4.24 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตทั้งกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำจะมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของจิตที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีค่าเฉลี่ยในระดับมากและมีค่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีระดับจิตแห่งการเคารพสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ตามลำดับที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจำแนกตามกลุ่มผลสัมฤทธิ์สูงและต่ำนั้น เป็นกลุ่มนิสิตที่มีปัจจัยพื้นฐานหรือบริบทการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งภายในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัยในลักษณะที่คล้ายกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มนิสิตที่เรียนตามหลักสูตรปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 10 สาขาวิชา โดยนิสิตที่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จะเรียนรายวิชาเฉพาะสาขาที่คณะวิชาที่เกี่ยวข้องที่ติกอาคารวิทยาเขตใหม่ (ขามเรียง) ส่วนรายวิชาชีพรุจะเรียนที่คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาเขตในเมือง สำหรับนิสิตสาขาวิชาการศึกษาดุษฎี สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จะเรียนทุกกลุ่มวิชาตามหลักสูตรที่คณะศึกษาศาสตร์ทั้งหมด

ถ้าพิจารณาที่บริบทการเรียนของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนที่เรียนรายวิชาเฉพาะสาขาทั้งที่วิทยาเขตขามเรียง และวิทยาเขตในเมืองนั้น อาจมีความแตกต่างกันออกไปตามธรรมชาติของเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนและบริบทธรรมชาติของอาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ อาจมีลักษณะเฉพาะในกลุ่มวิชาพื้นฐานและวิชาแกน แต่นิสิตส่วนมากจะมีโอกาสได้รับบริบทการเรียนรายวิชาชีพรุที่เหมือนกัน ทั้งสถานที่เรียนสิ่งแวดล้อม และอาจารย์ผู้สอน ประการสำคัญนิสิตเกือบทั้งหมดจะมีโอกาสร่วมกิจกรรมเสริมที่จัดโดยคณะและสาขาวิชา หรือชมรมกลุ่มสนใจของนิสิตเอง ซึ่งเงื่อนไขปัจจัยและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง การสื่อสาร แหล่งเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ รวมทั้งการแสดงออก การแต่งกาย การปลูกฝังและการสนับสนุนให้นิสิตเข้าใหม่ในปีแรกได้รับการแนะนำปฏิบัติตน ให้เกิดความรู้สึกและได้รับการส่งเสริมค่านิยมของความเป็นครู และรับรู้ตอบสนองเงื่อนไขทางวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ในอีกมุมมองหนึ่ง ที่นิสิตเกือบทั้งหมดได้รับการหล่อหลอมกลมกลืนให้เป็นนิสิตวิชาชีพรุของศึกษาศาสตร์ ที่อาจแตกต่างจากนิสิตปริญญาตรีในคณะอื่นของมหาวิทยาลัย ปัจจัยดังกล่าวจึงอาจเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้นิสิตปริญญาตรีของคณะมีความรู้สึกนึกคิด และการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดและคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยที่ระดับของจิตแห่งการเคารพมีแนวโน้มที่จะสูงกว่าจิตด้านอื่น ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขและบริบทการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้รับโอกาสในการเรียนและร่วมปฏิบัติกิจกรรมตามกรอบคุณลักษณะด้านความเป็นครู ที่จะต้องให้เกียรติยอมรับนับถือ เข้าใจและเห็นใจผู้อื่นมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Flavell และ Miller (Barton. 2010 : 6 ; citing Flavell and Miller. 1998) ที่ว่าการพัฒนาจิตของบุคคลจะเชื่อมโยงและได้รับอิทธิพลจาก พัฒนาการด้านความรู้ตามภาวะทางสมองในการเข้าใจภาวะทางสมองของผู้อื่น ผ่านกระบวนการให้เหตุผล ประสพการณ์ จะช่วยกำหนดวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเชื่อ และความต้องการ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์และพฤติกรรมระหว่างบุคคล โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลที่มีความท้าทายและตรงข้ามความเข้าใจดั้งเดิมแล้วนำไปผสมผสานเข้ากับโครงสร้างการรู้คิดใหม่ของตน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่

อีกทั้งความเห็นของ Erik-Soussi (2008 : 5) ที่ได้อธิบายลักษณะของจิตแต่ละด้านไว้ว่า กรอบแนวคิดของจิตจะช่วยให้บุคคลพยายามใช้ความรู้ ความสามารถเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าของบุคคลในการเผชิญสิ่งที่ท้าทายในเหตุการณ์จริง ด้วยการกำหนดเป้าหมายเพื่อจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์และพัฒนาสถาบัน ขณะที่เป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะมุ่งเน้นกิจกรรมเพื่อให้เรียนรู้ในองค์ความรู้ตามความคาดหวัง มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่ต้องการนำไปใช้ในอนาคตของผู้เรียนแต่ละบุคคล ดังนั้นการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นจะมุ่งให้ความสำคัญในด้านการมีจิตรู้คิด (Cognitive Mind) ที่จัดผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ ของผู้เรียนประกอบกับการพัฒนาความเป็นมนุษย์ในบริบทที่ซับซ้อนจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย เชาวปัญญา และการะงานของตนในชีวิตจริง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับแนวทางการคิดใหม่และวิธีการเรียนรู้ในสถาบัน และหากมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการทำงานในชีวิตจริงโดยเสนอตัวอย่างที่ดีและมีคุณธรรม ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมของบุคคลอีกทางหนึ่งด้วย อีกทั้งมีการอธิบายไว้ว่าทฤษฎีด้านจิต (Theory of Mind) เป็นความสามารถในการอนุมาน (infer) ภาวะทางสมอง (Mental States) ในตัวบุคคลหรือผู้อื่นเกี่ยวกับความเชื่อความต้องการที่จะปฏิบัติ ซึ่งปัจจัยด้านความรู้และความมุ่งมั่นตั้งใจจะช่วยอธิบายและพยากรณ์พฤติกรรมของบุคคลนั้นให้บรรลุ (Bergin and Bergin. 2012 : 336)

นอกจากนี้ Gardner (2006 : 4) ยังเชื่อว่าจิตแต่ละด้านจะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความสามารถและสมรรถนะด้านการรู้คิดและความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ จะส่งผลให้เกิดประสบการณ์ด้านการพัฒนาการปฏิบัติงานให้พร้อมด้วยจิตที่มีคุณค่า เพื่อสร้างสรรค์คุณลักษณะสิ่งต่างๆ ในปัจจุบันให้พัฒนาขึ้นในโอกาสต่อไป ซึ่งการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะของจิตทั้ง 5 ด้านในการเรียนรู้หรือการใช้จิตเพื่อประโยชน์ในมุมมองต่างๆ แต่ละด้านจะประสานสนับสนุนซึ่งกันและกันให้เอื้อต่อการเสริมสร้างการทำงานให้ประสบผลสำเร็จจากเงื่อนไขและปัจจัยดังกล่าว จึงส่งผลให้นิสิตปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ มีคุณลักษณะของจิตสามด้านทั้งโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ขณะที่นิสิตกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ มีแนวโน้มของจิตแห่งการเคารพสูงกว่าจิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ที่ปรากฏเช่นนี้แสดงว่านิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ส่วนมาก ได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีจิตแห่งการเคารพมากกว่า ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ที่สนับสนุนให้นิสิตเห็นความสำคัญของการมีจิตเคารพต่อเพื่อน สถานที่ และบุคคลอื่น อีกทั้งนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เป็นกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาให้ไปทำหน้าที่ครูผู้สอนนักเรียนในอนาคต โดยที่วัฒนธรรมของความเป็นครูจะต้องได้รับการปฏิบัติ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีความเชื่อพัฒนาบุคลิกภาพ และพฤติกรรมการแสดงออกสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านความรู้ การปฏิบัติตน และการปฏิบัติ โดยเฉพาะคุณลักษณะของความเป็นครูที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านที่เป็นกรอบเป้าหมายการพัฒนาครู ได้แก่ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาตนเองและผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2547 : 34) จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ช่วยให้ปรากฏผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น

1.2.3 นิสิตปริญญาตรีที่มีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพด้านการสื่อสาร ด้านการทำงาน เป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น มีคุณลักษณะของ จิตโดยรวมในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18, 4.21 4.25 4.07 และ 4.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน นิสิตมีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย คุณลักษณะของจิตที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาลำดับสูงสุด-ต่ำสุดของค่าเฉลี่ยของจิต 3 ประการ พบว่า นิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพทั้ง 5 ทักษะมีลำดับของค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะของ จิตเหมือนกันนั่นคือ จิตแห่งการเคารพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่ง การสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและหากพิจารณาระดับคุณลักษณะของจิตในแต่ละด้าน ก็เห็นวานิสิต มีแนวโน้มของจิตด้านการเคารพอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกว่าด้านอื่น เช่นเดียวกับกรณีทีวิเคราะห์ คุณลักษณะของจิต ตามเงื่อนไขของเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการที่ผลการวิจัย ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตปริญญาตรีของคณะศึกษาศาสตร์ทั้ง 10 สาขาวิชา ที่ได้รับการ จำแนกตามเงื่อนไขการมีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพแต่ละด้านรวม 5 ด้านนั้น ได้รับการจัดการเรียนรู้ ทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียน ที่มุ่งเน้นความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้เป็นคนดีมี จริยธรรม สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ทั้งในชีวิตจริงและในบริบทของการเรียน ตามกรอบจรรยาบรรณในวิชาชีพครู อย่างบูรณาการและสร้างสรรค์ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. 2551 : 1) เห็นว่าเป็นกลุ่มนิสิตที่มีเงื่อนไขของบริบทการเรียน มีการทำกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับรอบหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติตนและ การปฏิบัติงาน ที่ส่งผลให้นิสิตกลุ่มนี้ เป็นผู้มีความพร้อมตามกรอบทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ ที่เชื่อมโยงไปสู่ผลการพัฒนาคุณลักษณะจิตทั้งสามด้านให้บรรลุผล ประกอบกับ Klein และคณะ (2006 : 81) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า เป็นข้อความหรือความคิด รวบรวมที่มีความหมายเชื่อมโยงเกี่ยวข้องค่อนข้างหลากหลายมุมมองเช่น ทักษะทางสังคม ความสามารถหรือสมรรถนะทางสังคม ทักษะด้านบุคคล (People Skills) ทักษะด้านความใกล้ชิด (Face-to-face Skills) ทักษะของความเป็นมนุษย์และทักษะสัมพันธ์แบบอ้อนโยน

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า เป็นวิธีการ ปฏิบัติอย่างมีลำดับขั้นในด้านการคิดและการสื่อสาร สำหรับประยุกต์หรือปรับใช้ระหว่าง การติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลเพื่อให้บรรลุผลการปฏิบัติครั้งนั้น ในบริบทที่ เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะการสื่อสารและทักษะทางสังคม ซึ่งเห็นว่าทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ มีความเชื่อมโยงกับเงื่อนไขการพัฒนาคุณลักษณะของจิตแต่ละด้าน ตามแนวคิดของ Gardner (2006 : 71 ; 80) ที่ได้อธิบายกระบวนการของจิตสังเคราะห์ความรู้ไว้ว่าเป็นการเผชิญเหตุการณ์ที่ทำนายใน การแสวงหาข้อมูลความรู้ของบุคคล โดยเฉพาะการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานที่มีการเชื่อมโยงข้อมูล จากแหล่งความรู้ตามแบบสหวิทยาการที่แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างประเด็นข้อมูลข่าวสาร ความรู้สำคัญกับความรู้อื่นในหลักสูตร ตามแบบการผสมผสานองค์ความรู้ที่หลากหลายหากมีการใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นคุณค่าการใช้มุมมอง และการวิเคราะห์ความแตกต่างให้ปรากฏ เพื่อให้บุคคลใช้ความสามารถในการเชื่อมต่อและใช้สติปัญญาเพื่อเลือกข้อมูลความรู้ที่สำคัญ สำหรับ นำมาจัดลำดับเรียบเรียงในแนวทางที่สร้างความหมายใหม่ให้กับตนและผู้อื่นด้วย ขณะที่ได้อธิบาย ลักษณะกระบวนการสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลนั้น จะมีองค์ประกอบในความเป็นตัวเอง 3 ประการ

ได้แก่ คุณลักษณะเฉพาะแต่ละบุคคล การให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรม (Cultural Domain) และ ขอบข่ายทางสังคม (Social Feld) การมีจิตสร้างสรรค์ของบุคคลจึงอาจเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ที่ปฏิบัติ ตามบริบทเงื่อนไขทางวัฒนธรรมและสังคมที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้ปรับเปลี่ยนวิธีการ คิดของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะการคิดในแนวใหม่อย่างรอบด้าน (Lateral Thinking) ที่ เป็นความสามารถในการยกระดับกรอบงานปฏิบัติในแนวทางใหม่เพื่อจะต้องแก้ปัญหาหรือค้นหา คำตอบด้วยความฉลาดหรือความเก่งอย่างต่อเนื่อง

ส่วนเงื่อนไขของการพัฒนาจิตแห่งการเคารพนั้น Gardner (2006 : 101) ได้อธิบายการมีจิตในด้านนี้ของบุคคลว่า เป็นลักษณะความต้องการในการยอมรับในความแตกต่างของ แต่ละบุคคล ที่ต้องใส่ใจยึดมั่นในการเรียนรู้วิธีการใช้ชีวิตอยู่กับผู้อื่นที่แตกต่างกันออกไป พยายามรับรู้ เข้าใจในค่านิยมหรือคุณค่าของบุคคลอื่นและการเป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคล การมีจิตด้านนี้ต้องการ การตระหนักรู้ ความประทับใจและความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคลและกลุ่มสมาชิก ถ้าหากได้ ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมในหน่วยงานใด ก็ควรรับรู้เข้าใจในวิธีการสร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น รวมทั้งการพัฒนาและการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่นในหน่วยงานนอกจากนี้ในบริบท การเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ มีแนวโน้มของจิตแห่งการเคารพสูงกว่า จิตแห่งการสังเคราะห์และจิตแห่งการสร้างสรรค์ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ส่วนมาก ได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีจิตแห่งการเคารพมากกว่า ซึ่งเป็นผลจาก การจัดกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ที่สนับสนุนให้นิสิตเห็นความสำคัญของการมีจิตเคารพต่อเพื่อน สถานที่ และบุคคลอื่น ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เป็นกลุ่มที่ได้รับการ พัฒนาให้ไปทำหน้าที่ครูผู้สอนนักเรียนในอนาคต โดยที่วัฒนธรรมของความเป็นครูจะต้องได้รับการ ปฏิบัติ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีความเชื่อ พัฒนาบุคลิกภาพ และพฤติกรรมการแสดงออกสอดคล้อง กับมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านความรู้ การปฏิบัติตน และการปฏิบัติ โดยเฉพาะคุณลักษณะของความเป็น ครูที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านที่เป็นกรอบเป้าหมายการพัฒนาครู ได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและร่วมมือกับบุคคลในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาตนเองให้บรรลุผล (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2547 : 34)จากเหตุผลและเงื่อนไขปัจจัยดังกล่าว จึงส่งผลให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้รับการ จำแนกตามทักษะการสร้างสัมพันธภาพในแต่ละทักษะทั้ง 5 ด้าน มีคุณลักษณะของจิตแห่ง การสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพทั้งรายด้านและโดยรวม ในระดับค่อนข้างสูง และมีระดับจิตใกล้เคียงกันระหว่างนิสิตแต่ละกลุ่ม

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของจิตรายด้านและโดยรวม ของนิสิตที่จำแนกตามเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพสูงกับต่ำ ที่พบว่า นิสิตปริญญาตรี กลุ่มเพศชายและเพศหญิง กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีจิตแห่งการสังเคราะห์จิตแห่ง การสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ ทั้งรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่กลุ่มนิสิตที่มีทักษะ การสร้างสัมพันธภาพสูงกลาง และต่ำ เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ตามระดับทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ที่ต่างกันทุกคู่จะมีจิตทั้งรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผู้วิจัยขอแยกประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การที่นิสิตเพศชายและหญิง นิสิตกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีคุณลักษณะจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพทั้งรายด้านและโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตปริญญาตรีที่เข้ารับการศึกษาศึกษาในสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ แต่ละสาขาวิชามีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ในบริบทเงื่อนไขที่คล้ายกัน รวมทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันนอกมหาวิทยาลัยที่บ้านหรือหอพัก ก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน ดังที่ปรากฏผลการวิจัยตามความมุ่งหมายข้อแรก ที่พบว่านิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณลักษณะของจิตทั้งสามด้านแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากการพัฒนาจิตของบุคคลมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับความเชื่อ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมทางสังคม และประสบการณ์ความรู้

ตามที่ Gardner (2004 : 15) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาจิตของแต่ละบุคคลไว้ว่า ในหลักการของพัฒนาการด้านการรู้คิดของมนุษย์ทั่วไปมีเงื่อนไขประเด็นปัญหาที่ปรากฏในมุมมองตามกรอบทฤษฎีทางจิตวิทยา ที่เชื่อว่าการรับรู้เข้าใจในมุมมองความเห็นด้านประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในเนื้อหา จะเป็นเงื่อนไขปัจจัยหนึ่งของการเกิดความรู้สึกชื่นชอบประทับใจในสิ่งนั้น ในการเรียนรู้บางเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับการใช้ภาษาเพื่ออธิบายด้วยเงื่อนไขของความรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม มีความคลุมเครือหรือความไม่ลุ่มลึกของความรู้ อีกทั้งการสนับสนุนให้คิดประดิษฐ์ผลงานใหม่ การผสมผสานความสามารถของบุคคลจะช่วยให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้ที่ปราศจากความฉลาดรอบรู้ ขาดจิตในสภาพที่ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาการรู้คิด และการมีคุณลักษณะด้านจิตของบุคคล การสนับสนุนด้านชีวิตความเป็นอยู่ การประดิษฐ์สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมให้ปรากฏขึ้นใหม่ การเผชิญปัญหาที่มีความลุ่มลึก ซึ่งจะช่วยให้บุคคลพยายามคิดสังเคราะห์ความเข้าใจด้านต่างๆ ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับข้อจำกัดที่มีตามธรรมชาติ ข้อจำกัดทางวัฒนธรรมและระดับความสามารถในการคิดประดิษฐ์ผลงานของมนุษย์ จากเงื่อนไขและเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้นิสิตปริญญาตรีที่มีบริบทการเรียนและการดำเนินชีวิตทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีโอกาสได้รับการพัฒนาคุณลักษณะของจิตทั้งสามด้านไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งกรณีที่เราวิเคราะห์จำแนกกลุ่มนิสิตตามเพศและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังที่ปรากฏตามผลการวิจัยในครั้งนี้

2.2 การที่นิสิตมีผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูง กลาง และต่ำ มีคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพทั้งรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มนิสิตที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพระดับสูง กลาง และต่ำ จะมีคุณลักษณะของจิตรายด้านทั้งสามด้านและโดยรวมสูงและลดลงตามลำดับผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของทักษะการสร้างสัมพันธภาพทั้ง 5 ด้านของนิสิตมาวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน ด้านการปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น

ดังนั้นจึงอธิบายได้ว่า การที่นิสิตมีทักษะการสร้างสัมพันธภาพด้านต่างๆ โดยรวมสูงก็จะส่งผลให้มีคุณลักษณะด้านจิตสูงตามไปด้วยและเป็นที่ยอมรับด้วยว่านิสิตปริญญาตรี ของคณะศึกษาศาสตร์ มีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้มีประสบการณ์ด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน การปรับตัว และด้านการสนับสนุนผู้อื่น ที่ค่อนข้างครบถ้วนและเหมาะสมทั้งในสถานการณ์ของการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งการที่ปรากฏผลการวิจัยเช่นนี้

อาจเนื่องมาจาก นิสิตได้ร่วมกิจกรรมหลากหลายน่าสนใจ เอื้อต่อการหล่อหลอมคุณลักษณะของจิตแต่ละด้าน เช่น เงื่อนไขการจัดประสบการณ์ผ่านการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ การทำกิจกรรมผ่านกลุ่มเพื่อน การร่วมมือสนับสนุนปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียนและชมรมกลุ่มสนใจ รวมทั้งช่วยเหลืองานของคณะที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาที่ปรากฏในทุกโอกาส

โดยที่ Gardner (2004 : 40) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การเรียนรู้จะได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อเสริมสร้างกระบวนการและสถาบันทางสังคม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการสร้างสรรค์สมรรถนะในด้านความรู้ความสามารถ ที่ประกอบด้วยระบบคุณธรรม ความสามารถด้านทักษะทั้งการอ่านและการคิดคำนวณ ด้านการประดิษฐ์สร้างสรรค์ ความเข้าใจในพิธีกรรมทางศาสนา ความเข้าใจในองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ความสามารถในการปฏิบัติหรือแสดงออกด้านอื่นๆ ของผู้เรียนการมีจิตสำนึก มีความสามารถในการดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมที่เหมาะสม ให้มีการแสดงพฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ดี เพื่อเป็นเงื่อนไขปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม การใช้องค์ความรู้และแนวคิดทางจิตวิทยา ที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจและการดำเนินการควบคุมพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ที่เชื่อมโยงกับการจัดสภาพแวดล้อมตามกรอบแนวคิดด้านจิตวิทยาและการศึกษาในระบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้นิสิตยังได้รับโอกาสในการเสริมสร้างและพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีอย่างต่อเนื่อง ได้ร่วมกิจกรรมและเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับการใช้ทักษะที่สนับสนุนการสร้างสัมพันธภาพของบุคคล โดยเฉพาะการใช้ทักษะด้านการสื่อสารและทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทฤษฎีสัมพันธภาพ (Interpersonal Theory) และ Stuart และ Robertson (2013 : 27) เห็นว่าทฤษฎีสัมพันธภาพมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับทฤษฎีความผูกพัน (Attachment Theory) ที่มีผลต่อการสร้างความเข้าใจในกรอบงานและวิธีการพัฒนาสัมพันธภาพที่บุคคลใช้ประโยชน์ในการสื่อสารเชื่อมต่อกับผู้อื่น ตามความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งทฤษฎีความผูกพันได้อธิบายสิ่งที่ปรากฏในวงกว้างหรือในขอบข่ายบริบททางสังคม ขณะที่ทฤษฎีด้านสัมพันธภาพได้อธิบายแนวคิดไว้ว่าเป็นกระบวนการสื่อสารที่แสดงออกในความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของแต่ละบุคคลการแสดงความสัมพันธ์หรือความผูกพันจะเป็นแบบแผนการสื่อสารระหว่างบุคคลเฉพาะสถานการณ์ เนื่องจากบุคลิกภาพของบุคคลสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ว่าเป็นแบบแผนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและคงสภาพในระยะเวลาที่ยาวนาน ขณะที่ความผูกพันของบุคคลสามารถอธิบายได้ว่าเป็นแบบแผนของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปัจจัยความสัมพันธ์ในเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องของตัวบุคคลด้านสถานภาพ การชี้นำและความต้องการในการรวมกลุ่ม จะนำไปสู่สภาวะองค์ประกอบด้านการมีรู้สึกเกี่ยวข้องหรือความผูกพันของแต่ละบุคคลกับผู้อื่นในระดับมากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารขั้นสูง และทักษะการสร้างสัมพันธภาพของบุคคล และเป็นเงื่อนไขสนับสนุนและกระตุ้นเร้าให้บุคคลหรือร่วมกันตอบสนองเพื่อนำไปสู่สภาวะการรวมตัวหรือการเสนอตัวเข้าอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

นอกจากนี้ Klein และคณะ (2006 : 81) ได้อธิบายทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ว่า เป็นความคิดรวบยอดที่มีความหมายเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ความสามารถหรือสมรรถนะทางสังคม ทักษะด้านบุคคล (People Skills) ทักษะด้านความใกล้ชิด (Face-to-face Skills) ทักษะของความเป็นมนุษย์และทักษะสัมพันธ์ที่มีลักษณะอ่อนโยน รวมทั้ง Hogan และ Lock (Klein. 2009 : 17-18 ; citing Hogan and Lock. 1995)

ได้ศึกษาเหตุการณ์สำคัญในการทำงานของบุคคลในหน่วยงานหรือสถานที่ทำงานที่ต้องใช้ทักษะทางสังคมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะประกอบด้วย ความไวในการรับรู้เข้าใจความต้องการของผู้อื่น ความยืดหยุ่นการหยั่งรู้ ความเข้าใจผู้อื่น (Perceptiveness) การสร้างความไวใจหรือการยอมรับในตัวผู้อื่น ความคงเส้นคงวาในการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของบุคคลความรับผิดชอบและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าทักษะการสร้างสัมพันธภาพของบุคคล มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ขณะที่การมีจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรคและจิตแห่งการเคารพนั้น มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขปัจจัยของคุณลักษณะการมีจิตแต่ละด้านในทัศนะของ Gardner (2006 : 46, 54) ซึ่งได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ไว้ว่า เป็นกระบวนการหลอมรวมข้อมูลข่าวสาร ในปริมาณมากทั้งด้านสติปัญญา ความคิดเห็น การโน้มน้าว และเทคนิควิธี เพื่อให้ปรากฏเป็นกรอบโครงสร้างของงานที่ทำทนาย คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถด้านจิตสังเคราะห์ได้แก่ การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการผสมผสานความรู้ในลักษณะสหวิทยาการ และมีมุมมองความเห็นแบบหลายมิติที่นำมาใช้เพื่อการสังเคราะห์ การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย มีการสร้างสรรค์ประโยชน์ของหน่วยงานและการให้ความสำคัญกับทีมงานที่มีมุมมองการคิดลักษณะที่แตกต่าง การใช้ความรู้ความสามารถจากแหล่งต่างๆ ระดับการสังเคราะห์ข้อมูลความรู้จะแปรตามความซับซ้อนของกระบวนการบูรณาการข้อมูลข่าวสารจากแต่ละแหล่งที่หลากหลายและนำมาปรับใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้าใจตามกรอบงาน ส่วนการใช้มุมมองความคิดในแบบที่หลากหลายระดับนั้น เป็นแนวคิดที่จะต้องรับรู้เข้าใจและผสมผสานความรู้ผ่านทีมงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ดังกล่าว และเชื่อว่าแนวคิดการสังเคราะห์จะช่วยเสริมสร้างคุณค่าด้านการยอมรับนับถือหรือการเห็นคุณค่าของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในลักษณะสร้างสรรค์และสามารถใช้เป็นเงื่อนไขไปสู่การพัฒนาจิตแห่งการสร้างสรรคของบุคคลต่อไปด้วยในขณะที่การมีจิตสร้างสรรค์ของบุคคลจะเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีความรู้ของบุคคล การทำงานอย่างมีวัฒนธรรมและบริบททางสังคมของหน่วยงาน เพื่อให้เข้าถึงประสบการณ์ด้านการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติ และเป็นการยืนยันสนับสนุนว่าคุณค่าของการมีจิตแห่งการสังเคราะห์จะเชื่อมโยงกับการมีจิตสร้างสรรค์และ Gardner (2006 : 87) ได้อธิบายลักษณะของจิตสร้างสรรค์ไว้ว่า การที่บุคคลได้รับประโยชน์จากการพัฒนาข้อมูลความรู้หรือเหตุการณ์ที่ซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันเกิดจากเงื่อนไขการแข่งขันในการดำเนินชีวิต การกำหนดแบบแผนของชีวิต การนำเสนอข้อมูลในลักษณะที่ซับซ้อนหลายขั้นตอนจะเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการคิดในแนวใหม่เพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของปรัชญา และคิดแก้ปัญหาหรือประเด็นคำถามที่เป็นข้อสงสัย ดังนั้นการมีจิตสร้างสรรค์จึงเป็นการคิดเพื่อค้นหาสิ่งอื่นที่อยู่นอกเหนือจากสิ่งที่เป็นในสภาพปัจจุบัน เป็นการนำเสนอคำตอบใหม่หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา ส่วนการมีจิตแห่งการเคารพหรือการมีจิตยอมรับนับถือของบุคคล จะเป็นความคิดที่ก่อให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ควรมีการรับรองการแสดงออกด้านการยอมรับนับถือต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การยอมรับนับถือข้ามกลุ่มคนไปยังสังคมอื่น และควรเป็นบุคคลที่แสดงการยอมรับนับถือกับบุคคลทั่วไปและทำงานให้กับชุมชนที่มีประโยชน์มีประสิทธิภาพ เมื่อบุคคลดังกล่าวได้ค้นหาวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจและช่วยเหลือผู้อื่นให้บรรลุผลควรได้รับการสนับสนุนในด้านบวก รวมทั้งการตอบสนองมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและการสร้างสรรค์ความเข้าใจ รวมทั้งขยายเงื่อนไขไปยังเหตุการณ์ที่บุคคลมีความรู้สึกรอคุนและพยายามที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่นอีกด้วยปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมการทำงานที่มีคุณภาพของ

บุคคล ได้แก่ การระบุหรือกำหนดเป้าหมายการทำงาน การมีความเชื่อและค่านิยมในการทำงาน การใช้กระบวนการทำงานตามระดับความแตกต่างของบุคคล ปัจจัยความกดดันทั้งด้านบวกและด้านลบของสถานการณ์การทำงาน จะมีอิทธิพลต่อการคิดทำสิ่งใหม่ ด้วยมุมมองการทำงานที่มีคุณภาพของบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและครอบครัว และมาตรฐานด้านจริยธรรม (Gardner. 2006 : 109)

ซึ่งGardner (2004 : 11) ได้อธิบายธรรมชาติและลักษณะความสามารถทางปัญญาของบุคคลที่แตกต่างกันไว้ว่า บุคคลจะรู้เข้าใจในเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏรอบตัว ได้แก่ การใช้ภาษาเพื่อเข้าใจทุกสิ่งในโลก การวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกะคณิตศาสตร์ การนำเสนอผ่านมิติสัมพันธ์ การรู้คิดด้วยเสียงดนตรี การใช้ความสามารถทางกายเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน การเข้าใจในบุคคลอื่นและการเข้าใจในตนเอง ขณะที่ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างในจุดแข็งหรือจุดเด่นทางสติปัญญาแต่ละด้านที่ต่างกัน ซึ่งปัญญาที่มีอยู่จะได้รับการกระตุ้นนำมาใช้เชื่อมโยงเพื่อสร้างผลงานหรือแก้ปัญหาในรูปแบบที่แตกต่าง และเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ของบุคคลประสบผลสำเร็จจากเงื่อนไขและปัจจัยดังกล่าว จะเห็นว่าการที่บุคคลหรือนิสิตที่ร่วมปฏิบัติกิจกรรมดำรงอยู่ในฐานะที่ใช้ประสบการณ์ความคิดเพื่อไตร่ตรองการสังเคราะห์ความรู้ด้วยความรอบคอบ มีการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ต่อเนื่องจากการสังเคราะห์ รวมทั้งการแสดงออกในด้านความมีจิตให้การยอมรับนับถือหรือการเคารพผู้อื่นในลักษณะที่มีระดับใกล้เคียงกัน รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่เชื่อมโยงกับมิติด้านการรู้คิดในการใช้ทักษะทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมประสานความร่วมมือ การใช้ความสามารถด้านการสื่อสาร รวมทั้งการรับรู้เข้าใจผู้อื่นในระดับมากหรือน้อยแตกต่างกันนั้น จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อระดับคุณลักษณะจิตของนิสิต ในด้านจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพทั้งรายด้านและโดยรวมแตกต่างกัน โดยนิสิตกลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพแต่ละด้านในระดับสูง กลาง และต่ำ จะมีคุณลักษณะของจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพทั้งรายด้านและโดยรวม สูงกว่ากลุ่มที่มีทักษะการสร้างสัมพันธภาพในระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามที่ปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากกรอบแนวคิดทฤษฎีของจิตที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยจิต 3 ด้าน และดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งการสรุปผลตามกรอบตัวแปรอิสระและตัวแปรตามอาจมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เพราะฉะนั้นควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลนิสิตเพิ่มเติมบางส่วน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ของผลการวิจัยมากขึ้น

1.2 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวแทนของนิสิตทุกชั้นปี จึงอาจทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาในอีกมุมมองหนึ่ง หากปรับเงื่อนไขคุณลักษณะของนิสิตมาเป็นศึกษารายชั้นปี เช่น ศึกษาเฉพาะชั้นปีที่ 1 หรือ 2 หรือเฉพาะชั้นปีที่ 4 หรือ 5 อาจทำให้ได้ผลการวิจัยที่เกิดประโยชน์ในอีกเงื่อนไขหนึ่งได้

1.3 การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตชาย น้อยกว่านิสิตหญิง หากแยกกลุ่มนิสิตเพื่อศึกษาเฉพาะเพศชายหรือเพศหญิง หรือปรับใช้จำนวนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน อาจทำให้ได้ผลการวิจัยหรือคำตอบอีกประเด็นหนึ่งที่แตกต่างจากครั้งนี้ได้

1.4 อาจารย์ผู้สอน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับใช้สนับสนุนและเป็นแนวทางเพื่อจัดกิจกรรมการเรียน หรือจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนของนิสิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์กับนิสิต และเสริมสร้างประสิทธิภาพหลักสูตรของคณะและมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยตามกรอบคุณลักษณะของจิตในด้านที่เหลือ ได้แก่ จิตด้านวิชาการ และจิตด้านคุณธรรม เพิ่มเติม รวมทั้งปรับใช้กรอบการสร้างสัมพันธภาพที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขในบริบทการเรียนของนิสิตเพิ่มขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านจิตของนิสิตระหว่างชั้นปีที่ 1-2 กับ นิสิตชั้นปีที่ 4-5 เพื่อจะทำให้ได้ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจมากกว่านี้

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะการทดลองโดยใช้กิจกรรมการเรียนเป็นตัวแปร จัดกระทำที่ส่งผลต่อตัวแปรตามด้านจิต 5 ประการ หรือทักษะการสร้างสัมพันธภาพ หรือการวิจัยปฏิบัติการกับกลุ่มนิสิตที่มีคุณลักษณะของจิตในระดับต่ำ หรือการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์ภูมิหลังหรือประสบการณ์พื้นฐานของนิสิตที่มีผลต่อคุณลักษณะของจิตในปัจจุบัน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิยมาศ วรรณพยนต์
วันเกิด	วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2529
สถานที่เกิด	อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 20/1 หมู่ 2 ตำบลมะฮี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45170
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงบ้านนา อำเภอนาหว้าบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2548	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีศึกษาร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2551	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2557	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ การแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**แบบวัดจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิต
ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**

คำชี้แจง : แบบวัดฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ขอให้ตอบตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลนี้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

ตอนที่ 1 จงใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องแสดงสถานภาพผู้ตอบแบบวัด

ตอนที่ 2 จงใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับการวัดให้ตรงกับความคิดเห็นในประเด็น

ของข้อคำถามตามสภาพที่เป็นจริงของท่าน

ซึ่งประกอบด้วยระดับความหมายของคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง มีความเห็นด้วยและเป็นจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบวัด

1. เพศ

1.1 () ชาย

1.2 () หญิง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPAX)

3. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ทักษะการสื่อสาร					
1.1 ฉันสามารถสื่อสารด้วยการพูดและสนทนาโต้ตอบทางวาจากับเพื่อนและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
1.2 ฉันสามารถใช้วิธีการสื่อสารกับเพื่อนและผู้อื่นด้วยการเขียนหรือบันทึกข้อความโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
1.3 ฉันเลือกใช้สื่อและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสื่อสารให้คนอื่นสามารถเข้าใจสิ่งที่ฉันต้องการสื่อสารได้					
1.4 ฉันสื่อสารกับผู้อื่นให้รับรู้เข้าใจด้วยความกระตือรือร้นทุกครั้ง					

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.5 ฉันสามารถสื่อสารกับผู้อื่นผ่านสื่อทางไกลได้ในทันที					
1.6 ฉันใช้ความระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ เสมอ					
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม					
2.1 ฉันเต็มใจทำงานเป็นทีมกับเพื่อนทุกครั้งที่มีโอกาส					
2.2 ฉันเห็นว่าสมาชิกในทีมควรได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบของตนเสมอ					
2.3 ฉันเต็มใจทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติให้บรรลุผล					
2.4 ฉันร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดจากการทำงานของกลุ่มทุกครั้ง					
2.5 ฉันแสวงหาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มสมาชิก					
2.6 ฉันเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกับทีมงานทุกคนด้วยความเต็มใจ					
3. ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน					
3.1 ฉันเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเสมอเมื่อมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น					
3.2 ฉันยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนในทีมงานทุกคนเมื่อได้รับโอกาสให้เป็นผู้นำของกลุ่มเพื่อน					
3.3 ฉันเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน					
3.4 ฉันเต็มใจเสียสละปัจจัยและเงื่อนไขส่วนตัว เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมเสมอ					
3.5 ฉันกระตุ้นสมาชิกในทีมให้เกิดพลังและแรงจูงใจที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3.6 ฉันสื่อสารและแสดงออกกับทีมงานในกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ความสามัคคีและความรู้สึกที่ดีในการทำงานกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย					
4. ทักษะการปรับตัว					
4.1 ฉันเปิดรับที่จะเรียนรู้ในเหตุการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นกับตัวเองเสมอ					
4.2 ฉันสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ					
4.3 ฉันสามารถยอมรับเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อให้ตนเสียประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อยลง					

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4.4 ฉันยอมรับความเห็นของทีมงานที่เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนให้มีความง่ายขึ้น					
4.5 ฉันยอมรับเงื่อนไขของการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ที่เป็นอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกเสมอ					
4.6 ฉันสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ทำให้ชีวิตยุ่งยากได้ดี					
5. ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น					
5.1 ฉันสามารถเสนอความเห็นและแนวทางการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์และทางเลือกที่มีคุณค่าสำหรับบุคคลอื่นและสังคมในทุกโอกาสเสมอ					
5.2 ฉันรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเพื่อนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกันในอนาคต					
5.3 ฉันพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เพื่อนและผู้อื่นทำกิจกรรมในแต่ละบทบาทให้ประสบความสำเร็จ					
5.4 ฉันเต็มใจเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้รับการปฏิบัติในเงื่อนไขอื่นที่บรรลุผล					
5.5 ฉันสามารถสร้างความรู้สึที่ดีกับผู้ที่ต้องการความร่วมมือและช่วยเหลือเสมอทุกสถานการณ์					
5.6 ฉันมักให้กำลังใจแก่ผู้อื่นที่เผชิญปัญหาชีวิตหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติงานเสมอ					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพ

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. จิตแห่งการสังเคราะห์					
1.1 ฉันทำงานโดยคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน					
1.2 ฉันจะไตร่ตรองมองเหตุการณ์ทั้งแง่บวกและลบ					
1.3 ฉัน สามารถสรุปข้อมูลให้เพื่อนและคนอื่นเข้าใจได้อย่างดี					
1.4 ฉันทำงานจากการบูรณาการข้อมูลอย่างเหมาะสมโดยปราศจากอคติส่วนตัว					
1.5 ฉันสามารถคิดเชื่อมโยงข้อมูล ความเห็นกับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน					
1.6 ฉันตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ					
2. จิตแห่งการสร้างสรรค์					
2.1 ฉันมักเสาะหาข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างจากที่เคยอยู่เสมอ					
2.2 ฉันมักทบทวนผลการทำงานเพื่อใช้วางแผนการทำงานที่แปลกใหม่และน่าสนใจกว่าเดิม					
2.3 ฉันมักใช้เวลาทบทวนข้อบกพร่องในการทำงานเพื่อใช้แก้ปัญหาให้ดีกว่าที่เคย					
2.4 ฉันมักจะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของเหตุการณ์เพื่อการแสดงออกในแต่ละสถานการณ์ที่ดีกว่า					
2.5 ฉันชอบสนทนากับผู้อื่นเพื่อได้แนวคิดดีๆ มาใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ					
2.6 ฉันมักใช้หลักการคิดในมุมมองที่มีความแปลกใหม่ให้สามารถประยุกต์ใช้ในทุกเหตุการณ์หรือทุกข้อบ่งชี้เนื้อหามากที่สุด					
2.7 ฉันสามารถสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาให้สำเร็จภายใต้สถานการณ์แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี					
3. จิตแห่งการเคารพ					
3.1 ฉันเห็นความสำคัญและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น					
3.2 ฉันเชื่อว่าทุกคนมีวุฒิภาวะในการคิดที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้องสมบูรณ์และไตร่ตรองด้วยความรอบคอบแล้วก่อนปฏิบัติ					
3.3 ฉันเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาของการอยู่ร่วมกันในสังคม					
3.4 ฉันยินดีร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากฉัน					

ตัวชี้วัด	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.จิตแห่งการเคารพ					
3.5 ฉันสามารถครองตนด้วยความเรียบง่าย ตามหลักความพอเพียงหรือพอเหมาะ กับศักยภาพและความพร้อมของตนในทุกด้าน เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น					
3.6 ฉันสามารถห้ามใจในการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เมื่อตนและผู้อื่นผิดหวัง และเต็มใจแสดงความรู้สึกยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่นในทุกโอกาส ด้วยความจริงใจ					
3.7 ฉันให้ความเคารพในเหตุผลของทุกคน โดยปราศจากการใช้อารมณ์หรือความมีอคติ					

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 14 ผลการประเมินความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญแบบวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพ
ของนิสิตปริญญาตรี

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (IC)
1. ทักษะการสื่อสาร	
1.1 ฉันสามารถสื่อสารด้วยการพูดและสนทนาได้ตอบทางวาจากับเพื่อนและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.80
1.2 ฉันสามารถใช้วิธีการสื่อสารกับเพื่อนและผู้อื่นด้วยการเขียนหรือบันทึกข้อความโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.60
1.3 ฉันเลือกใช้สื่อและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสื่อสารให้คนอื่นสามารถเข้าใจสิ่งที่ฉันต้องการสื่อสารได้	0.80
1.4 ฉันสื่อสารกับผู้อื่นให้รับรู้เข้าใจด้วยความกระตือรือร้นทุกครั้ง	1.00
1.5 ฉันสามารถสื่อสารกับผู้อื่นผ่านสื่อทางไกลได้ในทันที	0.60
1.6 ฉันใช้ความระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ เสมอ	1.00
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม	
2.1 ฉันเต็มใจทำงานเป็นทีมกับเพื่อนทุกครั้งที่มีโอกาส	1.00
2.2 ฉันเห็นว่าสมาชิกในทีมควรได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบของตนเสมอ	0.60
2.3 ฉันเต็มใจทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติให้บรรลุผล	0.80
2.4 ฉันร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดจากการทำงานของกลุ่มทุกครั้ง	1.00
2.5 ฉันแสวงหาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มสมาชิก	0.80
2.6 ฉันเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกับทีมงานทุกคนด้วยความเต็มใจ	0.6
3. ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน	
3.1 ฉันเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเสมอเมื่อมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น	0.80
3.2 ฉันยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนในทีมงานทุกคนเมื่อได้รับโอกาสให้เป็นผู้นำของกลุ่มเพื่อน	0.80
3.3 ฉันเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน	0.80

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (IC)
3.4 ฉันเต็มใจเสียสละปัจจัยและเงื่อนไขส่วนตัว เพื่อให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวมเสมอ	1.00
3.5 ฉันกระตุ้นสมาชิกในทีมให้เกิดพลังและแรงจูงใจที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.00
3.6 ฉันสื่อสารและแสดงออกกับทีมงานในกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ความสามัคคีและความรู้สึกที่ดีในการทำงานกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย	0.80
4. ทักษะการปรับตัว	
4.1 ฉันเปิดรับที่จะเรียนรู้ในเหตุการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นกับตัวเองเสมอ	1.00
4.2 ฉันสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ	1.00
4.3 ฉันสามารถยอมรับเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อตนเสียประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อยลง	0.80
4.4 ฉันยอมรับความเห็นของทีมงานที่เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนให้มีความง่ายขึ้น	1.00
4.5 ฉันยอมรับเงื่อนไขของการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ที่เป็นอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกเสมอ	1.00
4.6 ฉันสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ทำให้ชีวิตยุ่งยากได้ดี	1.00
5. ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น	
5.1 ฉันสามารถเสนอความเห็นและแนวทางการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์และทางเลือกที่มีคุณค่าสำหรับบุคคลอื่นและสังคมในทุกโอกาสเสมอ	0.80
5.2 ฉันรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเพื่อนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกันในอนาคต	0.80
5.3 ฉันพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เพื่อนและผู้อื่นทำกิจกรรมในแต่ละบทบาทให้ประสบความสำเร็จ	0.80
5.4 ฉันเต็มใจเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้รับการปฏิบัติในเงื่อนไขอื่นที่บรรลุผล	1.00
5.5 ฉันสามารถสร้างความรู้สึที่ดีกับผู้ที่ต้องการความร่วมมือและช่วยเหลือเสมอทุกสถานการณ์	1.00
5.6 ฉันมักให้กำลังใจแก่ผู้อื่นที่เผชิญปัญหาชีวิตหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติงานเสมอ	1.00

ตาราง 15 ผลการประเมินความเที่ยงตรงของผู้เชี่ยวชาญ แบบวัดคุณลักษณะจิตของนิสิตปริญญาตรี

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (IC)
1. จิตแห่งการสังเคราะห์	
1.1 ฉันมักกำหนดเป้าหมายการทำงานโดยคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน	1.00
1.2 ฉันมักไตร่ตรองมองเหตุการณ์ในสังคมทั้งแง่บวกและลบ	1.00
1.3 ฉันยอมรับว่าการคิดและการกระทำที่มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าจะต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน	1.00
1.4 ฉันมักปรึกษาและสอบถามข้อมูลความคิดเห็นจากเพื่อนและคนอื่นเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจในการวางแผนปฏิบัติ	0.80
1.5 ฉันคิดว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวย่อมเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคมมากมาย	1.00
1.6 เมื่อเริ่มต้นการทำงานแต่ละครั้งฉันพยายามปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขบริบททางสังคม เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและมีคุณค่ามากขึ้น	1.00
1.7 ฉันวางแผนการทำงานจากข้อมูลที่เพียงพอโดยปราศจากอคติส่วนตัว	0.60
1.8 ฉันเห็นว่าการยึดถือกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติตามกติกาของสังคมประกอบกรกระทำจะส่งผลให้ตนประสบความสำเร็จในการทำงานมากขึ้น	0.80
1.9 ฉันสามารถใช้การคิดมุมมองและความเห็นที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน	0.80
1.10 ฉันใช้การตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือในการเรียนและการดำเนินชีวิต	1.00
1.11 ฉันยอมรับในข้อคิดเห็นของผู้อื่นแล้วพร้อมที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น	1.00
1.12 ฉันสามารถควบคุมอารมณ์และการแสดงออกเมื่อพบสถานการณ์ที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลวก็ตาม	0.80
2. จิตแห่งการสร้างสรรค์	
2.1 ฉันใช้ความรู้จากประสบการณ์มาใช้ในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จอยู่เสมอ	0.80
2.2 ฉันมักหาทางเลือกที่น่าเชื่อถือก่อนการลงมือแก้ปัญหาเสมอ	1.00

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (IC)
2.3 ฉันมักเสาะหาข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างจากที่เคยอยู่เสมอ	1.00
2.4 ฉันชอบใช้เวลาทบทวนผลการทำงานเพื่อใช้วางแผนการทำงานที่แปลกใหม่และน่าสนใจกว่าเดิม	0.60
2.5 ฉันมักใช้เวลาทบทวนข้อบกพร่องในการทำงานเพื่อใช้แก้ปัญหาให้ดีกว่าที่เคย	0.80
2.6 ฉันคิดที่จะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของเหตุการณ์เพื่อการแสดงออกในแต่ละสถานการณ์ที่ดีกว่า	1.00
2.7 ฉันชอบสนทนากับผู้อื่นเพื่อได้แนวคิดดีๆ มาใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ	1.00
2.8 ฉันสามารถใช้หลักการหรือแนวทางการคิดทางเลือกหรือคิดแก้ปัญหาแบบปลายเปิดในทุกสถานการณ์	1.00
2.9 ฉันพยายามกระทำและแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยความกระตือรือร้น	0.60
2.10 ฉันมักบันทึกเหตุการณ์เรื่องราวที่แปลกน่าสนใจ เพื่อประยุกต์ใช้ในการวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพ	1.00
2.11 ฉันพยายามใช้หลักการคิดในมุมมองที่มีความแปลกใหม่ให้สามารถประยุกต์ใช้ในทุกเหตุการณ์หรือทุกข้อบ่งชี้เนื้อหามากที่สุด	0.80
2.12 ฉันสามารถสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาให้สำเร็จภายใต้สถานการณ์แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี	1.00
3. จิตแห่งการเคารพ	
3.1 ฉันเห็นความสำคัญและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	1.00
3.2 ฉันมุ่งมั่นตั้งใจที่จะควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ระหว่างการปฏิบัติงานและเหตุการณ์ทางสังคม	1.00
3.3 ฉันเชื่อว่าทุกคนมีวุฒิภาวะในการคิดที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้องสมบูรณ์และไตร่ตรองด้วยความรอบคอบแล้วก่อนปฏิบัติ	0.80
3.4 ฉันคิดว่าคนดี คือ ผู้ที่ปฏิบัติสิ่งต่างๆ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1.00
3.5 ฉันเห็นความสำคัญของการตรงต่อเวลาเมื่อมีการนัดหมายกับคนอื่น	1.00
3.6 ฉันเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม เพื่อไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1.00

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (IC)
3.7 ฉันจะรีบแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานร่วมกัน เมื่อมีการเลื่อนกำหนดนัดหมายให้รับรู้พร้อมทั้งให้เหตุผลความจำเป็น	0.80
3.8 ฉันยินดีร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับจิตอาสาเมื่อมีโอกาส	0.80
3.9 ฉันคิดว่าการบันทึกกำหนดนัดหมายมีความสำคัญต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น	1.00
3.10 ฉันสามารถครองตนด้วยความเรียบร้อย ตามหลักความพอเพียงหรือพอเหมาะ กับศักยภาพและความพร้อมของตนในทุกด้าน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น	1.00
3.11 ฉันสามารถห้ามใจในการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เมื่อตนและผู้อื่นผิดหวัง และเต็มใจแสดงความรู้สึกยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่นในทุกโอกาสด้วยความจริงใจ	0.80
3.12 ฉันวางตัวเป็นกลางภายใต้ความขัดแย้งของบุคคลอื่น ด้วยการใช้เหตุผลที่ทุกฝ่ายยอมรับ ปราศจากการใช้อารมณ์หรือความมีอคติ	0.60

**คุณภาพของแบบวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิตปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**

ตอนที่/ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy})	ตอนที่/ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy})
ตอนที่ 1 ทักษะการสื่อสาร		ตอนที่ 4 ทักษะการปรับตัว	
ข้อที่ 1	.576	ข้อที่ 1	.700
ข้อที่ 2	.655	ข้อที่ 2	.766
ข้อที่ 3	.728	ข้อที่ 3	.714
ข้อที่ 4	.604	ข้อที่ 4	.690
ข้อที่ 5	.609	ข้อที่ 5	.664
ข้อที่ 6	.579	ข้อที่ 6	.452
ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 1 เท่ากับ .856		ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 4 เท่ากับ .866	
ตอนที่ 2 ทักษะการทำงานเป็นทีม		ตอนที่ 5 ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น	
ข้อที่ 1	.761	ข้อที่ 1	.626
ข้อที่ 2	.706	ข้อที่ 2	.684
ข้อที่ 3	.723	ข้อที่ 3	.691
ข้อที่ 4	.746	ข้อที่ 4	.724
ข้อที่ 5	.672	ข้อที่ 5	.668
ข้อที่ 6	.763	ข้อที่ 6	.736
ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 2 เท่ากับ .903		ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 5 เท่ากับ .889	
ตอนที่ 3 ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน			
ข้อที่ 1	.657		
ข้อที่ 2	.453		
ข้อที่ 3	.400		
ข้อที่ 4	.541		
ข้อที่ 5	.631		
ข้อที่ 6	.811		
ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 3 เท่ากับ .816			

**คุณภาพแบบวัดคุณลักษณะจิตของนิสิตปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**

ตอนที่/ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนกราย ข้อ (r_{xy})	ตอนที่/ข้อ ที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy})
ตอนที่ 1 จิตแห่งการสังเคราะห์		ตอนที่ 3 จิตแห่งการเคารพ	
ข้อที่ 1	.633	ข้อที่ 1	.541
ข้อที่ 2	.731	ข้อที่ 2	.660
ข้อที่ 3	.703	ข้อที่ 3	.636
ข้อที่ 4	.566	ข้อที่ 4	.635
ข้อที่ 5	.765	ข้อที่ 5	.452
ข้อที่ 6	.779	ข้อที่ 6	.540
		ข้อที่ 7	.627
ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 1 เท่ากับ .876		ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 3 เท่ากับ .802	
ตอนที่ 2 จิตแห่งการสร้างสรรค์			
ข้อที่ 1	.638		
ข้อที่ 2	.800		
ข้อที่ 3	.714		
ข้อที่ 4	.578		
ข้อที่ 5	.560		
ข้อที่ 6	.661		
ข้อที่ 7	.599		
ค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 2 เท่ากับ .855			

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อ

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพของนิสิตปริญญาตรี รายข้อ

(N=334)

ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ทักษะการสื่อสาร		
1.1 ฉันสามารถสื่อสารด้วยการพูดและสนทนาโต้ตอบทางวาจา กับเพื่อนและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.69
1.2 ฉันสามารถใช้วิธีการสื่อสารกับเพื่อนและผู้อื่นด้วยการเขียนหรือบันทึกข้อความโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.16	0.70
1.3 ฉันเลือกใช้สื่อและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสื่อสารให้คนอื่นสามารถเข้าใจสิ่งที่ฉันต้องการสื่อสารได้	4.16	0.66
1.4 ฉันสื่อสารกับผู้อื่นให้รับรู้เข้าใจด้วยความกระตือรือร้นทุกครั้ง	4.02	0.71
1.5 ฉันสามารถสื่อสารกับผู้อื่นผ่านสื่อทางไกลได้ในทันที	4.05	0.70
1.6 ฉันใช้ความระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ เสมอ	4.14	0.74
รวม	4.12	0.50
2. ทักษะการทำงานเป็นทีม		
2.1 ฉันเต็มใจทำงานเป็นทีมกับเพื่อนทุกครั้งที่มีโอกาส	4.37	0.70
2.2 ฉันเห็นว่าสมาชิกในทีมควรได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบของตนเสมอ	4.46	0.66
2.3 ฉันเต็มใจทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติให้บรรลุผล	4.50	0.63
2.4 ฉันร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดจากการทำงานของกลุ่มทุกครั้ง	4.41	0.62
2.5 ฉันแสวงหาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มสมาชิก	4.20	0.67
2.6 ฉันเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นกับทีมงานทุกคนด้วยความเต็มใจ	4.28	0.70
รวม	4.37	0.48
3. ทักษะภาวะผู้นำในกลุ่มเพื่อน		
3.1 ฉันเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเสมอเมื่อมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.17	0.69
3.2 ฉันยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนในทีมงานทุกคนเมื่อได้รับโอกาสให้เป็นผู้นำของกลุ่มเพื่อน	4.44	0.65
3.3 ฉันเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน	4.46	0.62
3.4 ฉันเต็มใจเสียสละปัจจัยและเงื่อนไขส่วนตัว เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมเสมอ	4.31	0.70

ตาราง 16 (ต่อ)

(N=334)

ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์	
	$\bar{X}$	S.D.
3.5 ฉันกระตุ้นสมาชิกในทีมให้เกิดพลังและแรงจูงใจที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.12	0.68
3.6 ฉันสื่อสารและแสดงออกกับทีมงานในกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ความสามัคคีและความรู้สึกที่ดีในการทำงานกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย	4.21	0.67
รวม	4.28	0.49
4. ทักษะการปรับตัว		
4.1 ฉันเปิดรับที่จะเรียนรู้ในเหตุการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นกับตัวเองเสมอ	4.35	0.62
4.2 ฉันสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ	4.23	0.77
4.3 ฉันสามารถยอมรับเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบให้ตนเสียประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อยลง	4.19	0.77
4.4 ฉันยอมรับความเห็นของทีมงานที่เสนอให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนให้มีความง่ายขึ้น	4.32	0.65
4.5 ฉันยอมรับเงื่อนไขของการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ที่เป็นอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกเสมอ	4.19	0.67
4.6 ฉันสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ทำให้ชีวิตยุ่งยากได้ดี	4.08	0.75
รวม	4.22	0.52
5. ทักษะการสนับสนุนผู้อื่น		
5.1 ฉันสามารถเสนอความเห็นและแนวทางการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์และทางเลือกที่มีคุณค่าสำหรับบุคคลอื่นและสังคมในทุกโอกาสเสมอ	4.21	0.72
5.2 ฉันรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นเพื่อนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกันในอนาคต	4.47	0.65
5.3 ฉันพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เพื่อนและผู้อื่นทำกิจกรรมในแต่ละบทบาทให้ประสบความสำเร็จ	4.31	0.73
5.4 ฉันเต็มใจเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้รับการปฏิบัติในเงื่อนไขอื่นที่บรรลุผล	4.35	0.62
5.5 ฉันสามารถสร้างความรู้สึกที่ดีกับผู้ที่ต้องการความร่วมมือและช่วยเหลือเสมอทุกสถานการณ์	4.37	0.65
5.6 ฉันมักให้กำลังใจแก่ผู้อื่นที่เผชิญปัญหาชีวิตหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติงานเสมอ	4.36	0.68
รวม	4.34	0.533

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตแห่งการสังเคราะห์
จิตแห่งการสร้างสรรค์ และจิตแห่งการเคารพของนิสิตปริญญาตรี รายข้อ

(N=334)

ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์	
	$\bar{X}$	S.D.
1. จิตแห่งการสังเคราะห์		
1.1 ฉันมักกำหนดเป้าหมายการทำงานโดยคำนึงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน	4.07	0.63
1.2 ฉันมักไตร่ตรองมองเหตุการณ์ในสังคมทั้งแง่บวกและลบ	4.13	0.64
1.3 ฉันมักปรึกษาและสอบถามข้อมูลความคิดเห็นจากเพื่อนและคนอื่นเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจในการวางแผนปฏิบัติ	4.27	0.71
1.4 ฉันวางแผนการทำงานจากข้อมูลที่เพียงพอโดยปราศจากอคติส่วนตัว	4.14	0.66
1.5 ฉันสามารถใช้การคิดมุมมองและความเห็นที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน	4.08	0.69
1.6 ฉันใช้การตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือในการเรียนและการดำเนินชีวิต	4.17	0.66
รวม	4.14	0.49
2. จิตแห่งการสร้างสรรค์		
2.1 ฉันมักเสาะหาข้อมูลอย่างหลากหลายเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างจากที่เคยอยู่เสมอ	4.07	0.71
2.2 ฉันชอบใช้เวลาทบทวนผลการทำงานเพื่อใช้วางแผนการทำงานที่แปลกใหม่และน่าสนใจกว่าเดิม	4.03	0.77
2.3 ฉันมักใช้เวลาทบทวนข้อบกพร่องในการทำงานเพื่อใช้แก้ปัญหาให้ดีกว่าที่เคย	4.09	0.73
2.4 ฉันคิดที่จะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของเหตุการณ์เพื่อการแสดงออกในแต่ละสถานการณ์ที่ดีกว่า	4.04	0.70
2.5 ฉันชอบสนทนากับผู้อื่นเพื่อได้แนวคิดดีๆ มาใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ	4.29	0.72
2.6 ฉันพยายามใช้หลักการคิดในมุมมองที่มีความแปลกใหม่ให้สามารถประยุกต์ใช้ในทุกเหตุการณ์หรือทุกข้อบช่ายเนื้อหามากที่สุด	4.09	0.80
2.7 ฉันสามารถสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาให้สำเร็จภายใต้สถานการณ์แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี	4.03	0.80
รวม	4.36	0.517

ตาราง 17 (ต่อ)

(N=334)

ตัวชี้วัด	ผลการวิเคราะห์	
	$\bar{X}$	S.D.
3. จิตแห่งการเคารพ		
3.1 ฉันเห็นความสำคัญและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	4.48	0.61
3.2 ฉันเชื่อว่าทุกคนมีวุฒิภาวะในการคิดที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้องสมบูรณ์ และไตร่ตรองด้วยความรอบคอบแล้วก่อนปฏิบัติ	4.42	0.68
3.3 ฉันเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม เพื่อไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	4.47	0.68
3.4 ฉันยินดีร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับจิตอาสาเมื่อมีโอกาส	4.31	0.74
3.5 ฉันสามารถครองตนด้วยความเรียบง่าย ตามหลักความพอเพียงหรือพอเหมาะกับศักยภาพและความพร้อมของตนในทุกด้าน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น	4.32	0.64
3.6 ฉันสามารถห้ามใจในการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม เมื่อตนและผู้อื่นผิดหวัง และเต็มใจแสดงความรู้สึกยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่นในทุกโอกาส ด้วยความจริงใจ	4.25	0.71
3.7 ฉันวางตัวเป็นกลางภายใต้ความขัดแย้งของบุคคลอื่น ด้วยการใช้เหตุผลที่ทุกฝ่ายยอมรับ ปราศจากการใช้อารมณ์หรือความมีอคติ	4.29	0.73
รวม	4.09	0.57

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.1811

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลคู

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิยามาศ วรรณพยนต์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวัสดิ์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6080

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 0-4374-3142 ต่อ 6080

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.1811

วันที่ 8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยะยาตร์

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ วรรณพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษา เปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูปทอง กว้างสวัสดิ์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมี ประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับ ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 0-4374-3142 ต่อ 6080

ที่ ศร 0530.5(2)/ว.1811

วันที่ 8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิยมาศ วรรณพยนต์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษา เปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวัสดิ์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมี ประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ใน การทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับ ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว.1811

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิยมาศ วรรณพยนต์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวัสดิ์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6080

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 0-4374-3142 ต่อ 6080

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 1812

วันที่ 8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ วรรณพยนต์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวาสดี เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ วรรณพยนต์ ทดลองใช้เครื่องมือกับนิสิตของท่าน ทั้งนี้จะทดลองใช้เครื่องมือข้อมูลดังกล่าว ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2556 เป็นต้นไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 0-4374-3142 ต่อ 6080

ที่ ศธ 0530.5(2)/ 1813

วันที่ 8 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วย ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ วรรณพยนต์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์และจิตแห่งการเคารพ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อารยา ปิยะกุล เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.ธูปทอง กว้างสวัสดิ์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ ว่าที่ร้อยตรีหญิงเนตรนิมาศ วรรณพยนต์ เก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2556 เป็นต้นไป เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ : โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย, 2546.
- _____. การคิดเชิงสังเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย, 2549.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คู่มือประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2544.
- คงรัฐ นวลแปง. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ และจิตแห่งการสร้างสรรค์สำหรับนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2551. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2551.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 123 ตอนที่ 105 ง. หน้า 5-7. 10 ตุลาคม 2549.
- ปราณี กองจินดา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปาโดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2549.
- พรพจน์ เพ็ชรทวีพรเดช. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการณ์เรียนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แบนเนจเม้นท์, 2548.
- ไพศาล ภูไพบูลย์ และคณะ. หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2553.
- พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2556. <<http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>> 2556.
- มนตรี แยมกสิกร. “การพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตผู้ ตมคติ,” ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ บัณฑิตอุดมคติไทยระดับประเทศ: การพัฒนาเครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย และการนำเสนอผลงานวิจัย เนื่องในโอกาสครบรอบ 8 ปี วันสถาปนา มหาวิทยาลัยบูรพา วันที่ 7 กรกฎาคม. หน้า 1-15. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม : ภาควิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

- มพร เชื้อพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2547.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. เอกสารประกอบการบรรยาย ประสิทธิภาพการสอน และการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาในยุคสังคมข่าวสาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
- ศรินธร วิริยะสินธุ์. ทักษะการคิดในวิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : บริษัทเดอะมาสเตอร์ กรุป แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2544.
- สมิตตา สว่างทุกข์. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการคิดตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์สำหรับ นักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2543.
- สมพร เชื้อพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. สานฝันด้วยการคิด. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552.
- _____. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 5 จิตคิดเพื่ออนาคต : จิตแห่งวิทยาการ Disciplined Mind. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550 ก.
- _____. 5 จิตคิดเพื่ออนาคต : จิตแห่งการสังเคราะห์ Synthesizing Mind. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550 ข.
- _____. 5 จิตคิดเพื่ออนาคต : จิตแห่งการสร้างสรรค์ Creating Mind. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550 ค.
- สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. สรุปผลการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง พัฒนาศาสตร์แห่งบูรณาการผ่านเครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทย: สู่การตกลึกทาง ปัญญา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2552.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบ วาระแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค, 2551.
- ไสว เสียมแก้ว. จิต (Mind) ที่คนทั่วไปรู้จัก. 2549. <<http://gotoknow.org/blog/mind/12858>> 27 สิงหาคม 2556.

- เสาวลักษณ์ อัสวเทววิช และวีรรุช มาฆะศิริรานนท์ (การ์ดเนอร์การ์ดเนอร์, ฮาวเวิร์ด). จิต 5 ปั้นยอดมนุษย์. กรุงเทพฯ : เอ็กเซอร์เน็ท, 2551.
- อารี พันธุ์ณี. คิดอย่างสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ แกรมมี่, 2540.
- _____. ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ไยไหม, 2545.
- อารยา ปิยะกุล. ทักษะชีวิตนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- เอมอร ฤกษ์ระงสรรค์. ผลของการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขา ต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันราชภัฏ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- Barton, A. Cheryl. Gender Differences in Advanced Theory of Mind and Social Competence Among School – Age Children. Master's of Thesis. Texas – Pan American : University of Texas – Pan American. 2010.
- Beghetto, Ronald A. “Creative Seff-Efficacy : Correlates in Middle and Secondary Students,” Creativity Research Journal. 18 : 447-457.
- Bergin, Christi Crosby and David Allen, Bergin. Child and Adolescent Development in your Classroom. Wadsworth : Engage Learning, 2012.
- Bigelow, John D. “Providing Interpersonal Variety in Skill Practice Triads : A Two – Rule Method,” Journal of Management Education. 28(2) : 260-270 ; April, 2004.
- Bowen, Mya T. An Examination of Institutional Advancement Vice Presidents' Reports at Four – Year Public and Private Historically Black Colleges and Universities Regarding Their Use of the Five Minds to Promote Stewardship. Doctor's of Thesis. Hartford : University of Hartford, 2013.
- Brannon, L. Gender : Psychological Perspectives. 4th ed. Pearson Education : Boston, MA., 2005.
- Duffy, F.D. and others. “Assessing Competence in Communication and Interpersonal Skills : The Kalamazoo II Report,” Academic Medicine. 79(6) : 495-507, 2004.
- Erik-Soussi, Satherine P. Leading in The Liberal Arts and Postsecondary Institutions : How Five Cognitive Minds Aid the Good Work of College President. Doctor's of Thesis. Hartford : University of Hartford, 2008.
- Gardner, Howard. Five Mind for the Future. Boston : Harvard Business School, 2006.
- _____. The Unschooled Mind : How Children Think and How Schools Should Teach. New York : Basic Books, 2004.

- Gardner, H. 5 Minds for the Future. Boston, Massachusetts : Horvad Business Review Press, 2008.
- _____. Five Minds for the Future. Boston, MA : Harvard Business School Publishing, 2006.
- Gamble, Teri Kwal and Michael W. Gamble. Interpersonal Communication : Building Connections Together. Los Angeles : SAGE Publications, Inc., 2014.
- Hinkle, D.E., W. Wiersma and S.G. Jurs. "Hypothesis Testing: Two-sample Case for other Statistics," in Applied Statistics for the Behavioral Sciences. p.266–291. Houghton Mifflin Company : Boston, MA., 1988.
- Hoeffner, Gerry. "Best Practice," Personnel Dynamics Consulting. June 2009. <www.Personnel Dynamics.net> 2013.
- Jayne, Vicki. Bookcase : Five Minds for the Future. May, 2007 <http://search.roquest.com/docview/201654402> 2013.
- Klein, Cameron Robert. What do We Know About Interpersonal Skills? A Meta-Analytic Examination of Antecedents, Outcomes and the Efficacy of Training. Doctor's of Thesis. Central Florida : University of Central Florida, 2009.
- Klein, C., R.E. DeRouin and E. Salas. "Uncovering Workplace Interpersonal Skills : A Review, Framework, and Research Agenda," International Journal of Industrial and Organizational Psychology. 21 : 79-126, 2006.
- Stuart, Scott and Michael Robertson. Interpersonal Psychotherapy : A Clinician's Guide. London : Hodder and Stoughtog Ltd., 2013.
- Miller, Michael Robert. The Relation Between Theory of Mind Development and Gender – Typed Development in Early Childhood. Master's of Thesis. Victoria : University of Victoria, 2007.
- Porr, Walter Benjamin. Interpersonal Skill and Situational Context as Moderators of The Personality – Performance Relationship. Master's of Thesis. Virginia : George Mason University, 2007.
- Siegel, Daniel J. The Developing Mind : How Relationships and The Brain Interact to Shape Who We Are. 2nd ed. New York : The Guilford Press, 2012.
- Yang, Eunyoung. Technical Skill, Industry Knowledge and Experience and Interpersonal Skill Competencies For Fashion Design Careers : A Comparison of Perspectives Between Fashion Industry Professionals And Fashion Educators. Doctor's of Thesis. USA : Texas Woman's University, 2010.

